

ที่ระลึกในงานสถาปนกิจศก สร้อย ทักษิณชู้
สุนทรพจน์ บทความ และคำขวัญ
โดย
ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์

ທີ່ຮະລິກ
ໃນງານພາບປາກສິດພ
ສ້ອຍ ທັມພັນຮຸ້

ວັດໂສມພັນສິວິທາຣ

໑ ສິງຫາຕມ ໒໕໐໗

 เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike 3.0 Unported License ท่านสามารถนำเนื้อหาทุกชิ้นไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา นำมาไปใช้เพื่อการค้า และต้องใช้สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันนี้เมื่อเผยแพร่งานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

ส้อย ทัพพัญญู

ชาติ 1 มีนาคม 2438

มรณะ 6 พฤษภาคม 2507

นางส้อย ทัพพันธ์

นางส้อย ทัพพันธ์ ซึ่งท่านทั้งหลายได้ให้เกียรติมาประชุมเพลิงศพในวันนี้ (ที่ 9 สิงหาคม 2507) เกิดเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2438 ที่บ้านตำบลสำเพ็ง จังหวัดพระนคร เป็นบุตรคนที่ 5 ในจำนวน 8 คน ของนายลี และนางเซย ประสาทเสรี นับว่าเป็นน้ำของข้าพเจ้า เพราะมารดาของข้าพเจ้าเป็นบุตรคนหัวปีของนายลี และนางเซย แรกเมื่อข้าพเจ้าจำความได้น้ำส้อยยังไม่มีเรือน ได้เป็นผู้หนึ่งซึ่งอุปการะดูแลพวกข้าพเจ้า—เฉพาะอย่างยิ่งระเบียบ (ยทรวงศ์) น้องสาวของข้าพเจ้า—แทนมารดาข้าพเจ้า ซึ่งขณะนั้นป่วยต้องนอนรักษาตัวอยู่เป็นเวลานาน

ต่อมาใน พ.ศ. 2469 น้ำส้อยได้ทำการสมรสกับขุนอนุสรศุกกิจ (บุญ ทัพพันธ์) และได้ครองเรือนร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมา ณ บ้านเลขที่ 269 ถนนพระสุเมรุ พระนคร จนคุณน้ำขุนอนุสร ๖ ถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. 2474 คุณน้ำขุนอนุสร ๖ ได้มีบุตรบุญธรรม 2 คน แต่ก่อนแต่งงานกับน้ำส้อย คือ พี่ลูกจัน และพี่ลูกอิน และน้ำส้อยกับคุณน้ำขุนอนุสร ๖ มีบุตรร่วมกันอีก 3 คน คือ พ.ต.ต. ออม, น.ส. ถนอมสิน และ น.ส. วราณี

น้ำส้อย ทัพพันธ์ ได้ป่วยเกี่ยวกับโรคไตมาเป็นเวลานานแล้ว และในราวปลายปี พ.ศ. 2503 อาการป่วยได้ปรากฏหนักขึ้น จึงได้เข้ารับรักษาตัวอยู่ในศิริราชพยาบาล ในครั้งนั้นอาการเป็นที่น่าวิตกมาก แต่ด้วยเดชะบุญ ความไข้ได้ค่อยทุเลาจนกลับมากักรักษาตัวอยู่กับบ้านได้จนแข็งแรงขึ้นเกือบเป็นปกติ แต่ต่อมาวันที่ 25 เมษายน ศกนี้ อาการป่วยได้กำเริบกลับมาอีก จึงได้เข้ารับที่ศิริราชพยาบาลอีกครั้งหนึ่ง ครั้งนี้อาการมีแต่ทรุดลงเป็นลำดับ จนในที่สุดได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2507 เวลา 8.40 น. คำนวณอายุได้ 69 ปีเศษ

น้ำส้อยเป็นผู้ที่เพียบพร้อมด้วยพรหมวิหารธรรม นอกจากจะมีความรักความเมตตาบุตรทั้งห้าตามวิสัยมารดาแล้ว ท่านมีความเมตตากรุณาโอบอ้อมอารีต่อพี่น้องของ

ท่าน และเกือบหนูลาน ๆ ทุกฝ่ายที่ขอพึ่งพาอาศัยท่านตามความจำเป็น ท่านมี
มุทิตาชื่นชมยินดีต่อญาติและมิตรเสมอ อารมณ์เย็นและอุเบกขาของท่านเป็นที่ทราบกัน
ดีในวงศ์ญาติและสหายทั้งปวง ข้าพเจ้าเองไม่เคยเห็นน้ำส้อยแสดงความโกรธใครในชีวิต
ชีวิตของท่าน เคยเห็นแต่ท่านบำเพ็ญกุศลและแผ่เมตตาอยู่เสมอ

ฉะนั้น ในงานฌาปนกิจศพของน้ำส้อยวันนี้ พี่ของท่าน น้องของท่าน ลูกและ
หลานของท่าน ตลอดจนญาติและมิตรทั้งหลาย จึงร่วมจิตมีแต่ความอาลัยรักท่าน
ผู้ล่วงลับไปแล้ว ขอภาวนาให้อานิสงส์ผลบุญของท่านที่ได้เพิ่มพูนไว้ตลอดมาจงนำท่าน
ไปสู่สุคติ และพวกเราจะสงวนไว้ในความทรงจำของเรา ซึ่งคุณความดีและอุปการคุณ
ของ ส้อย ทัพพันธุ์ ตลอดไป

ในหนังสือที่ระลึกงานฌาปนกิจครั้งนี้ บทความเกือบทั้งหมดเป็นบทความเดียว
กันกับในหนังสือที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กรุณาจัดพิมพ์ขึ้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน
2507 เป็นที่ระลึกในวาระที่ข้าพเจ้าได้รับตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการครบห้าปี พี่และน้อง
ข้าพเจ้าซึ่งเป็นบุตรของท่านผู้วายชนม์ มีความประสงค์จะนำมาใช้ในงานนี้ ข้าพเจ้า
จึงได้จับบทความเรื่องปัญหาเกี่ยวกับการเงินมาเพิ่มเติมขึ้นอีกเรื่องหนึ่ง และได้เพิ่มเติม
บทความเรื่องการทำบัญชีให้ครบถ้วน ในนามแห่งเจ้าภาพทั้งหมดในงานนี้ข้าพเจ้า
ขอแสดงความขอบคุณเจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งได้กรุณาช่วยเหลือเรื่องนี้
ตลอดมาเป็นอย่างดี.

Abc อึ้งมณี

สิงหาคม 2507

ສຸຂະພາບ
ບຸກຄົນ ແລະ ຄຳສັ່ງ

ໂດຍ

ສຣ. ປ້າຍ ວິໄນ

สารบัญ

จะหาเวลาที่ไหนมา	1
สุนทรพจน์ ในงานเลี้ยงอาหารค่ำประจำปี 2503 ของสมาคมธนาคารไทย ...	3
Address at the 1960 Annual Dinner of the Thai Bankers Association	5
คำกล่าวเปิดโรงเรียนสถานอบรมการธนาคาร สมาคมธนาคารไทย	7
งบประมาณและเจ้าหน้าที่งบประมาณ	9
เงินมาก เงินน้อย	18
จะมานั่งทำบัญชีกันทำไม	21
สุนทรพจน์ ในงานเลี้ยงอาหารค่ำประจำปี 2504 ของสมาคมธนาคารไทย ...	38
Address at the 1961 Annual Dinner of the Thai Bankers Association	42
ธรรมะ	45
สุนทรพจน์ ในงานเลี้ยงอาหารค่ำประจำปี 2505 ของสมาคมธนาคารไทย ...	47
Address at the 1962 Annual Dinner of the Thai Bankers Association	50
จะมานั่ง (หรือยืน) ทำบัญชีกันทำไม	53
Exellens Scaccarii Scientia	58
Economics as A Branch of Science	60
คำขวัญ เนื่องในวันครบรอบปีที่ 4 ของสำนักงบประมาณ	64
สุนทรพจน์ ในงานเลี้ยงอาหารค่ำประจำปี 2506 ของสมาคมธนาคารไทย ...	65

Address at the 1963 Annual Dinner of the Thai Bankers Association	70
คำขวัญ เนื่องในวันครบรอบปีที่ 13 ของหนังสือพิมพ์ข่าวพาณิชยรัยวัน ...	74
A Talk at the Training Centre-cum-seminar in Customs Administration, Ecafe	76
เศรษฐศาสตร์บัณฑิตอันพึงปรารถนา	80
Finance and Commerce	85
ปัญหาเกี่ยวกับการเงิน	88
สุนทรพจน์ ในงานเลี้ยงอาหารค่ำประจำปี 2507 ของสมาคมธนาคารไทย ...	111
Address at the 1964 Annual Dinner of the Thai Bankers Association	115
The Role of Central Banking in A World of Tensions	118

“จะหาเวลาที่ไหนมา.....”

อนุสนธิแห่งบทความนี้ คือ อาจารย์เฉลิมวงศ์ ปีตรังสี ได้มีจดหมายถึงผมแจ้งว่า โรงเรียนจะมีงานฉลอง “วชิรสมโภชโรงเรียนอัสสัมชัญ” นักเรียนชั้นสูงผู้จัดทำหนังสือที่ระลึก ใครจะขอบทความจากผมลงพิมพ์ในหนังสือเล่มนี้ อาจารย์เฉลิมวงศ์มีความหนักใจว่า “ผู้ว่าการธนาคารชาติ จะหาเวลาที่ไหนมาเขียนให้”

เรื่องหาเวลาจะทำอะไรต่ออะไรนี้ เป็นปัญหาที่เราทุกคนต้องขบอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นผู้ว่าการธนาคารชาติหรือมิใช่ วันหนึ่งมี 24 ชั่วโมง จะให้ยืดเกินกว่านั้นก็พันธุกรรมชาติวิสัย ภายใน 24 ชั่วโมงนี้จะต้องพักผ่อนหลับนอนบ้าง รับประทานอาหารบ้าง ทำกิจวัตรส่วนตัวอย่างอื่นบ้าง เหลืออีกส่วนหนึ่งสำหรับจะทำงานอ่านเขียน คิด ฯลฯ ฯลฯ เวลาที่เหมือนเงิน มีแต่เพียงจำกัด ถ้าผู้ใช้ไม่ไตร่ตรองคิดวางแผนว่าจะใช้อย่างไรจึงจะดีแล้ว ถึงมีมากก็เหมือนมีน้อย ถ้ามีน้อยก็จะขัดสนยิ่งขึ้น

การคิดวางแผนว่าจะใช้เวลา (หรือใช้เงิน) ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่นั้นอาศัยคุณสมบัติอยู่ 2 อย่าง คือต้องคาดการณ์ล่วงหน้าอย่างหนึ่ง และต้องเป็นผู้มีระเบียบ ทำอะไรอยู่ในลักษณะแบบแผน ไม่วุ่นวายรุงรัง

ที่คาดการณ์ล่วงหน้านี้ ก็เพราะว่าเวลามีทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต อดีตนั้นไม่ต้องพูดถึง และอนาคตเป็นส่วนหนึ่งของเวลาที่เราจะต้องประจักษ์เมื่อพ้นจากวินาทีปัจจุบันแล้ว ฉะนั้นเราต้องคิดถึงอนาคตอย่างน้อยเท่า ๆ กันกับที่เราจะต้องพะวงถึงปัจจุบัน

การจัดระเบียบนั้น เป็นเรื่องจำเป็น ถ้าเราจะไม่ต้องการให้เราจมอยู่ในปลักแห่งความยุ่งเหยิงรุงรัง ผู้ใดเก็บเสื้อผ้าไว้ยุ่งในตู้ เสื้อผ้าก็ย่อมหายบ่อย ๆ ผู้ใดไม่จัดระเบียบในเวลาของตน เวลา ก็ย่อมสูญหายไปโดยเปล่าประโยชน์

คุณสมบัติทั้ง 2 อย่างคือ การคัดการณ์ล่วงหน้า และการจัดระเบียบ (ตามที่ผม
ประสบมาเองทั้งในฐานะที่เคยเป็นนักเรียนและเคยเป็นครูในโรงเรียนอัสสัมชัญมานานปี)
เป็นเรื่องที่คณะครูอาจารย์ในโรงเรียนนี้พร่ำสอนและกระทำเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนอยู่
เสมอ ฉะนั้นจึงเป็นข้อตั้งใจให้ผมถือเป็นหัวข้อแห่งเรียงความสัปดาห์เพื่อสตุติโรงเรียน
อัสสัมชัญในวาระที่มีพิธีวชิรสมโภช และเพื่อเตือนใจนักเรียนรุ่นหลังๆ ต่อไป.

เลขประจำตัว 7036

26 ตุลาคม 2502

สุนทรพจน์
ในงานเลี้ยงอาหารค่ำ ประจำปี ของสมาคมธนาคารไทย
3 กุมภาพันธ์ 2503

ท่านผู้เป็นประธาน ฯ พณ ฯ ท่านสุภาพสตรี และสุภาพบุรุษผู้เกียรติ

ผมได้รับมอบหมายให้พูดแทนบรรดาแขกทั้งหลายในการเลี้ยงค่ำวันนี้ ผมขอขอบคุณสมาคมธนาคารไทยที่ได้มีไมตรีจิตเชิญพวกเรามาในงานประจำปีของสมาคม

พวกเราที่มาชุมนุมในค่ำวันนี้ ได้มีโอกาสฟังสุนทรพจน์ของ ฯ พณ ฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ซึ่งแสดงทัศนะบางประการของท่านในฐานะที่เป็นผู้หนึ่งในคณะรัฐบาล ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายคงจะไม่ประสงค์ให้ผมกล่าวคำใดเป็นการวิพากษ์วิจารณ์หรือเพิ่มเติมข้อความในสุนทรพจน์ของท่านรัฐมนตรี ผมใคร่จะเสนอแต่เฉพาะความสำคัญให้ท่านทั้งหลายในที่ชุมนุมนี้ทราบ ว่า ผมทั้งในฐานะผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยและในฐานะผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ รู้สึกขอบคุณ ฯ พณ ฯ นายกรัฐมนตรีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้เลือกสรรแต่งตั้งคุณสุนทร หงส์ลดารมภ์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เพราะในการร่วมงานและประสานกับราชการทุก ๆ ส่วนที่เป็นมา การปฏิบัติราชการร่วมกับท่านรัฐมนตรีทำให้ผมรู้สึกปลอดโปร่งใจไม่ต้องห่วงหน้าห่วงหลัง กลับถึงบ้านนอนก็ตาหลับ เฉพาะอย่างยิ่งนโยบายการภาษีอากรของกระทรวงการคลังในรัฐบาลภายใต้การนำของ ฯ พณ ฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งเป็นนโยบายที่ผมสรรเสริญว่ามีลักษณะกล้าหาญ รอบคอบ ถูกหลักวิชาการ และเป็นรากฐาน จะทำให้การเงินการธนาคารเจริญขึ้น จะทำให้รัฐบาลสามารถพัฒนาเศรษฐกิจตามโครงการได้โดยไม่ต้องประสบสภาพเงินเฟ้อ ถึงจะมีผู้บ่นไม่พอใจบ้าง ก็เป็นส่วนน้อย ตามวิสัยของมนุษย์ที่ไม่อยากจะเสียเงิน ถึงจะมีข้อขัดข้องในรายละเอียดบางประการก็ตาม ผมใคร่จะเสนอว่า ในนโยบายและหลักการภาษีอากรที่เป็นมาของท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกับผมมีความเห็นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

จากสุนทรพจน์ของท่านประธานสมาคมนักการทูตไทย ผมมีความฉงนใจที่เห็นว่า
กิจการธนาคารในประเทศไทยนี้ก็เจริญขึ้นอยู่เสมอ เป็นประโยชน์แก่การค้าและ
เศรษฐกิจโดยทั่วไป ขณะนี้พ่อค้าบางประเภทยังรู้สึกว่าเงินฝืด ธนาคารต่าง ๆ ก็คงจะ
ช่วยเหลือสรรอำนวยการให้สะดวกขึ้น และผสมกับนโยบายการงบประมาณและสถานการณ์
เศรษฐกิจทั่วโลกที่กระตือรือร้น การแก้ไขปัญหานี้ปัจจุบันคงทำได้โดยไม่ยาก
ธนาคารพาณิชย์ทั้งหลายมีบทบาทสำคัญนักในเรื่องนี้ ผมใคร่จะขอถือโอกาสฝากข้อ
เตือนใจไว้เป็นกลาง ๆ ว่า

เงินเลวย่อมขยับเงินที่ออกจากตลาด

ธนบัตรเลวไม่ว่าใครจะเป็นผู้พิมพ์ ย่อมขยับธนบัตรที่ออกจากตลาด

สินเชื่อที่เลวย่อมขยับการธนาคารจากตลาด

ระบบผูกขาดที่เลวย่อมขยับสมรรถภาพและความสัตย์สุจริต ออกจากอุตสาหกรรม
และการค้า

นโยบายเศรษฐกิจและการเงินที่เลวนั้น ย่อมขยับอะไร ๆ ทั้งหมดที่ดีออกจาก
ทุกสิ่งทุกอย่าง

ผมขออภัยที่ได้พูดนานไปหน่อย แต่ยังมีภาคผนวกของกฎเกณฑ์แลกเปลี่ยนอยู่
2 ข้อ คือ

(1) งานเลี้ยงอย่างดีของนายธนาคารเช่นคินนี้ ย่อมไม่ขยับอะไรเลย กลับ
ดึงดูดคนทุกประเภทมา

(2) กฎข้อสุดท้ายคือ สุนทรพจน์ที่เลวและมีหน้าซ้ำยี่สิบยาว ย่อมขยับผู้พูด
ให้ออกจากเอรว่าณโดยเร็ว

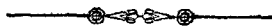
ฉะนั้น จึงขอจบเพียงเท่านี้.

ท่านสุภาพสตรีและสุภาพบุรุษที่เป็นแขกอยู่ในชุมนุมนี้ ผมขอเชิญชวนท่านดื่ม
อวยพรเพื่อความเจริญรุ่งเรืองแห่งสมาคมนักการทูตไทย.

ADDRESS

AT THE ANNUAL DINNER OF THE THAI BANKERS ASSOCIATION

3rd February 1960

All of us gathered here tonight have had the opportunity of listening to H.E. the Minister of Finance expressing some of his thoughts. None of us here probably would wish me to comment on or supplement to the Minister's speech, because a Central Bank Governor should behave towards his Finance Minister as a dutiful wife should towards her husband. She can praise him both in public and in private; but any wifely criticism should be frankly offered in private. Even nagging or a little scratching is tolerable, provided it is done with love and affection and provided no tell-tale trace or wound remains too obvious.

However, tonight I do not intend to dwell upon the philosophy of marital relationship, I only wish to express here and now, in this distinguished gathering in my capacity of Bank Governor as well as Budget Director, my deep appreciation towards H.E. the Prime Minister for having nominated as his Finance Minister, H.E. Sunthorn Hongsladaram. It is a happy choice for me, because from my working experience with His Excellency, I have always enjoyed his full cooperation and sympathy. At night, I still enjoy deep sleep free from nightmares. I like to refer specially to the fiscal and tax policy of the present Government which, in my opinion, is a brave, wise and sound policy. It will serve as a firm basis for monetary and banking expansion and as a solid foundation for our economic prosperity and development free from inflation. Tax measures of course are always unpopular with some, as long as human instinct forbids us to enjoy losing money. I have a few misgivings over some of the details, but let me reserve these for our private discussions. What is more important is the principles and policy of taxation. In these the Minister and I are in complete agreement.

Mr. Chairman, Sir, you have given us a very interesting account of your activities in your speech — how much our banks have contributed towards our trade and economic development. Some section of our economy still find that funds are rather short; but I am sure bankers will step in to give facilities where facilities are deserved. Taken in conjunction with our budgetary

measures, and within the general world economic improvement, the problems will not be difficult to solve. Nevertheless commercial banks will have to play a very important role in this matter. Permit me only to add a few general remarks :

Bad money, we know, drives good money out of circulation.

Bad currency notes, wherever they are printed, drive good currency notes out of circulation.

Bad credit drives banks out of business.

Bad monopoly drives efficiency and honesty out of industry and trade.

Bad economic and monetary policy would drive anything decent out of, well, out of everything.

I apologise for having spoken so long; I would beg for a little more patience and allow me just to enunciate two more supplements to Gresham's Law. First, good dinner parties arranged by good bankers drive nothing away, but instead attract good guests as well as bad guests, guests with evening dresses and guests without evening dresses. Lastly, a bad and lengthy speech speedily drives the speaker out of the Erawan. And this is where I beg to stop.

คำกล่าวเปิดโรงเรียนสถานอบรมการธนาคาร

สมาคมธนาคารไทย

4 กุมภาพันธ์ 2503

ท่านประธานสมาคมธนาคารไทย สุภาพสตรีและสุภาพบุรุษผู้มีเกียรติ

ผมมีความยินดีที่สมาคมธนาคารไทยได้คาดการณ์ไกล พยายามส่งเสริมพนักงานของธนาคารต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสมาชิกและมีใช่ ให้มีความรู้ความชำนาญทั้งในหลักวิชาและการปฏิบัติ และในการนี้ได้ทดลองตั้งสถานอบรมขึ้น ในหลักสูตรของการอบรมก็ให้มีวิชาเพียงจำนวนน้อย แต่คัดเลือกที่เป็นสาระจริง ๆ เพื่อให้ผู้รับการอบรมได้เล่าเรียนลึกซึ้งพอสมควร การริเริ่มของสมาคมธนาคารไทยนี้ ควรที่จะได้รับการสนับสนุนของธนาคารโดยทั่วไป

การธนาคารก็เช่นเดียวกับกิจการและราชการอื่นๆ เป็นเรื่องที่จะหยุดยั้งนอนใจมิได้ ต้องก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ เพราะโลกและประเทศเจริญขึ้น กิจการต่าง ๆ ก็ต้องผันแปรก้าวหน้าไปเสมอ การผันแปรก้าวหน้านั้นต้องอยู่ในทำนองคลองธรรม ฉะนั้นต้องอาศัยหลักวิชา จึงต้องมีการอบรมกันให้คนหนุ่ม ๆ สาว ๆ ได้ใช้วิจารณ์ญาณศึกษาวิชาการนำมาถนอมกรองเพื่อใช้ปฏิบัติเป็นผลดีต่อไป

ในฐานะที่ผมเป็นผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย มีส่วนได้เสียและความสนใจยิ่งนักในเรื่องอบรมการธนาคาร จึงใคร่ขอฝากหลักการไว้ให้ท่านทั้งหลาย ทั้งฝ่ายครูบาอาจารย์ และฝ่ายผู้รับการอบรม คำหนึ่งคือ ขอให้พยายามรักษาระดับการศึกษาให้สูงไว้ อย่าเห็นแต่ง่าย ทางลงต่ำนั้นง่าย แต่ทางขึ้นสูงนั้นยาก ต้องเข็นกันต้องช่วยกันกระตุ้น ส่วนผู้ที่รับการอบรมนั้นควรจะต้องสมาธิเป็นพิเศษ เพราะท่านทั้งหลายไม่ใช่เป็นนักเรียนสามัญ มีงานทำเวลากลางวัน เวลาค่ำต้องเรียนหนังสือ และเวลาค่ำนี้ก็มีสิ่งยั่วยวนมา

เหลือหลาย มีหน้าซ้ำการเรียนนี้มีใช้เรียนแต่เฉพาะจากคำสอน คำบรรยายในชั้น ต้องอ่านหนังสือ ต้องเขียน ต้องจด ต้องคิด นอกตำรับตำรา นอกคำบรรยายเป็นอันมาก จึงจะมีความรู้แตกฉานจริง ๆ นำมาใช้ประโยชน์ในภายหลัง

ฝ่ายท่านผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ในธนาคารต่าง ๆ ก็พึงสนับสนุนกำลังใจของนักเรียนของท่านได้หลายสถาน ที่สำคัญข้อหนึ่งคือพยายามรับฟังข้อเสนอและความคิดเห็นของพนักงานของท่านที่ได้มารับการอบรมแล้ว เพราะธรรมดาผู้ที่สนใจเล่าเรียนอบรมไป ย่อมจะใคร่แสดงออกซึ่งความคิดเห็น ถูกบ้าง ผิดบ้าง ก็ทำเนา ถ้าไม่คิดไม่พูดก็ผิดวิสัยของผู้รักเรียน

ในที่สุดนี้ ผมขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัย จงดลบันดาลให้การทดลองจัดตั้งสถานการอบรมวิชาการของสมาคมธนาคารไทยนี้ประสบแต่ความสำเร็จ และขอความสุขความเจริญจงมีแก่ครูบาอาจารย์และผู้รับการอบรม นำวิชาความรู้มาให้เป็นประโยชน์แก่การธนาคารและเศรษฐกิจของไทยสืบไป.

งบประมาณและเจ้าหน้าที่งบประมาณ

การเงินและความเจริญของครอบครัว

ในแต่ละครอบครัว การเงินและความสุขความเจริญกับประโยชน์จากการเงินที่จะเกิดขึ้นแก่พ่อบ้าน แม่บ้าน ลูกบ้าน ทั่วถึงกันนั้นสำคัญอยู่ที่ข้อเหล่านี้ คือ

- (1) พ่อกับแม่ต้องคาดการณืล่วงหน้าทั้งรายได้และรายจ่าย มิใช่ทำให้เป็นไปตามยถากรรม
- (2) ทั้งพ่อและแม่ และลูกบ้านต้องร่วมมือกัน ซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน และร่วมคิดกัน ไม่แอบแฝงเคลือบแคลงซึ่งกันและกัน
- (3) เงินที่คาดว่าจะได้และเงินที่คาดว่าจะจ่ายต้องสัมพันธ์กัน ถ้าจำเป็นจะต้องก่อนั้นขึ้นเป็นครั้งคราว ก็ต้องมีลู่ทางชำระหนี้โดยไม่ชักช้า และต้องออมทรัพย์เป็น
- (4) เงินได้นั้นเกิดจากสัมมาชีวะ เงินที่จะจ่ายนั้นพิจารณาถึงสวัสดิการประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต
- (5) การจัดสรรเงินได้เงินจ่ายเป็นไปโดยยุติธรรมทั่วไปในครอบครัว
- (6) วิธีการหาเงินและจ่ายเงินเป็นไปอย่างมีสมรรถภาพ ไม่รั่วไหล และไม่เหลวไหล

ทั้งหกข้อนี้ไม่จำเป็นจะอธิบายให้มากคำ ก็คงจะพอที่จะช่วยให้เราทุกคนใช้วิจรรย์ญาณขยายความได้เอง บางท่านอาจจะไม่เห็นด้วยกับวิธีการใช้ถ้อยคำหรือการแยกและลำดับข้อ แต่คงจะไม่มีใครไม่เห็นด้วยถึงขนาดที่จะคัดค้านหลักการเหล่านี้

การเงินของรัฐบาล หรือที่เรียกว่า การคลัง และการงบประมาณ และการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อให้เกิดสวัสดิการประโยชน์จริง ๆ แก่ประเทศ ก็ต้องอาศัยหลักการเช่นเดียวกัน

หลักการงบประมาณแผ่นดิน

เพื่อให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์ขึ้นสมกับที่จะใช้เป็นหลักการคลังและงบประมาณแผ่นดิน จึงขอร่ายคาถาเรียกหลักการ 6 ประการข้างต้นมาเทียบใช้เสียใหม่ และถ้ายังไม่พอก็จะเติมภาษาอังกฤษเสียให้ขลังยิ่งขึ้น คือ

- (1) หลักคาดการณ์ไกล (foresight)
- (2) หลักประชาธิปไตย (democracy)
- (3) หลักดุลยภาพ (balance)
- (4) หลักสารัตถประโยชน์ (utility)
- (5) หลักยุติธรรม (equity)
- (6) หลักสมรรถภาพ (efficiency)

(1) **คาดการณ์ไกล** หมายความว่า หน่วยราชการใดจะต้องการทำงานอย่างใด และต้องการใช้เงินเพื่อการนั้น ๆ เท่าใดในปีใด ต้องคิดและคาดคะเนไว้ล่วงหน้า มิใช่ว่านึกจะทำอะไรขึ้นมาก็ทำไป หยิบฉวยเงินที่นั่นที่นี้โดยไม่คำนึงว่าจะมีอนุญาตไว้ในงบประมาณหรือไม่

อาจจะมีบางกรณี que แม้จะพยายามสามตาเพลิงล่วงหน้าสักปานใด ก็คาดไม่ถึง เฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศหรือพระยามัจจุราช ฉะนั้นสำหรับงบประมาณแผ่นดินจึงต้องมีเงินสำรองจ่ายไว้พอสมควร เพื่อไม่ประมาท แต่ต้องเป็นไปแต่พอสมควร ถ้าเบิกจ่ายจากงบสำรองพร้อมนั้นก็เสียหลัก

รายได้ก็เช่นเดียวกัน ทางราชการจะต้องคิดอ่านคาดคะเนไว้ล่วงหน้า มิฉะนั้นจะเกิดสภาพ “หาเข้ากินค่า” หรือ “ชักหน้าไม่ถึงหลัง” ขึ้น

(2) **ประชาธิปไตย** เงินได้ของรัฐบาลเกือบทั้งหมดเกิดจาก เงินของราษฎร ฉะนั้นจึงเป็นการสมควรที่ราษฎรจะต้องรู้เห็น และให้ความเห็นชอบด้วยทั้งรายได้และรายจ่าย ในประเทศที่มีระบบประชาธิปไตยพอสมควร รัฐสภาซึ่งประกอบด้วยผู้แทน

ราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งขึ้นมาโดยชอบธรรม ก็เป็นสถาบันที่ให้คำปรึกษาและความ
อนุมัติแก่รัฐบาลในการเก็บภาษีอากร และการจ่ายเงิน

เห็นได้ว่าถ้าสามี หรือ ภรรยา รุบิบเก็บเงินไว้และจ่ายไปโดยอีกฝ่ายหนึ่งไม่รู้
ก็ต้องเกิดระหองระแหงกันไม่ช้า ถ้าการรุบิบนั้นเป็นเงินที่พึงได้ของแผ่นดิน ก็ขัด
กับหลักประชาธิปไตย

ฉะนั้น การคลังและการงบประมาณจึงจำเป็นที่จะเปิดเผยแพร่หลายให้ประชาชน
รู้เห็นโดยทั่วไป

(3) *ดุลยภาพ* ไม่ได้หมายความว่าเงินได้กับเงินจ่ายของรัฐบาลจะต้องสมดุลย์หรือ
เสมอกันทุกปี แต่หมายความว่าถึงบางปีเงินได้จะน้อยกว่าเงินจ่าย (*ขาดดุลย์*) ก็จ
ต้องมีบางปีที่เงินจ่ายจะน้อยกว่าเงินได้ (*เกินดุลย์*) พอหนานปีเข้าเองงบประมาณ
หลาย ๆ ปีมารวมกันก็สมดุลย์ นี้ไม่ใช่ข้ออื่น คือ เป็นการป้องกันมิให้เกิดหนี้สินล้นพัน
ตัวนั่นเอง

ปกติ เมื่อเราคาดล่วงหน้าว่ามีบางปีที่เราจะต้องลงทุนมาก ทำให้รายจ่ายสูง
รัฐบาลก็ควรระออมทรัพย์ไว้ล่วงหน้า

กรณีที่รัฐบาลมีเหตุผลพอที่จะต้องกู้เงินก่อนขึ้น ก็คือ เมื่อมีการลงทุนใหญ่ ๆ
ทั้งทางเศรษฐกิจ การศึกษา สาธารณสุข หรือเมื่อเกิดสงครามขึ้น แต่เมื่อกู้มาแล้ว
ก็มีได้หนึ่งนอนใจ พยายามเก็บหอมรอมริบชำระหนี้เสีย เจาะอย่างยิ่งถ้าเป็นหนี้
ต่างประเทศ กรณีที่รัฐบาลไม่ควรกู้เงินนั้นก็คือ กู้มาใช้จ่ายเป็นการประจำ (เช่น
เพื่อสร้างอาคารที่ทำงาน เพื่อจ่ายเงินเดือนข้าราชการ) เพราะในกรณีรายจ่ายประจำนี้
ถ้ารัฐบาลไม่สามารถหารายได้ประจำได้พอ ก็ต้องตัดรายจ่ายนั้นแน่

ถ้าจำเป็นจะต้องกู้ก็ควรกู้ในวิธีที่จะมิให้เกิดเงินเพื่อ เพราะถ้าเสถียรภาพแห่งค่า
ของเงินบาทเสื่อมลงไปแล้ว ประโยชน์ที่จะได้จากการจ่ายเงินจะสูญหายไป และจะก่อ
ความปั่นป่วนแก่เศรษฐกิจโดยทั่วไป

เวลาที่รัฐบาลไม่ควรย่อห่อต่อการจ่ายเงินมาก ๆ ก็คือ เวลาที่เศรษฐกิจของประชาชนตกต่ำ เวลานั้นรัฐบาลจะต้องช่วยราษฎรให้ทำมาหากินให้เศรษฐกิจดีขึ้น ฉะนั้นควรจะกล้าต่อการมีงบประมาณขาดดุลย์ (จ่ายสูงกว่าเก็บภาษี) และกลับกัน เวลาที่เศรษฐกิจประชาชนดี ค้ำง่ายขายคล่องก็เป็นเวลาที่จะเก็บภาษีให้มากขึ้น และจ่ายน้อยกว่าเก็บภาษีเพื่อออมทรัพย์ไว้จ่ายเวลาจำเป็นอย่างหนึ่ง กับช่วยป้องกันมิให้เกิดเงินเฟ้ออีกอย่างหนึ่ง

(4) **สารัตถประโยชน์** ข้อนี้ในตำนรายจ่ายพูดง่าย แต่เดียวกันก็ง่าย ที่จะจ่ายอย่างไร จึงจะเป็นประโยชน์จริง ๆ แก่ประเทศ ในระบอบประชาธิปไตยสมบูรณ์ก็คือเอาความเห็นชอบของรัฐสภาเป็นใหญ่ว่า สิ่งใดที่ผู้แทนราษฎรเห็นชอบก็แปลว่าดีสำหรับประเทศ แต่จะประชาธิปไตยหรือไม่ก็ตาม สามัญสำนึกประกอบกับความรู้เฉพาะเรื่องย่อมจะพอชี้ให้เห็นได้ว่า รายจ่ายใดเป็นประโยชน์กว่ากัน เช่น นิทานมีว่า ที่ชายทะเลแห่งหนึ่งมีไร่อ้อย แต่ไม่มีถนนเข้าไปในไร่อ้อย ชาวไร่ก็ขายอ้อยไม่ใคร่ได้ มีอำมาตย์มาเห็นชายทะเลนั้นก็ชอบใจ เอาเงินหลวงมาสร้างเป็นที่เที่ยวเตร่และที่อยู่พักตากอากาศ ฐานะของไร่อ้อยก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงอยู่นั่นเอง แต่ถ้าเอาเงินหลวงนั้นมาสร้างถนน ขุดคลองส่งน้ำเข้าไร่อ้อย ชาวไร่ก็จะเจริญ อำมาตย์นั้นก็อาจจะเก็บภาษีอากรจากชาวไร่มาได้ แล้วจะสร้างที่แสนสำราญสำหรับประชาชนก็ได้ด้วยเงินหลวงเท่ากัน อย่างนี้เป็นต้น

ประโยชน์ที่พึงได้จากงบประมาณจ่ายเงินแผ่นดินนั้น มีทั้งประโยชน์ปัจจุบันและอนาคต ฉะนั้น จึงต้องมีการจ่ายลงทุนไว้ให้มากพอเป็นส่วนสัดเหมาะกับรายจ่ายประจำ

ในตำนรายได้ ซึ่งส่วนมากก็เป็นภาษีอากร ประโยชน์ที่รัฐบาลได้จากรายได้ก็เป็นการเสียประโยชน์ของราษฎรที่ต้องเสียเงินเป็นภาษีอากรไป ฉะนั้น จะกินไข่ต้องเลี้ยงไก่ให้ดี ต้องให้อาหารให้ถูก และที่สำคัญคือ **อย่าบีบคอไก่**

(5) **ยุติธรรม** ผู้เขียนแปลยุติธรรมว่า equity ไม่ใช่ justice เพราะจงใจจะระบุว่า คำว่ายุติธรรมหมายถึงกว้างถึงศีลธรรม และความชอบธรรม มิใช่ความหมายอย่างแคบที่บ่งว่าอะไรถูกกฎหมายแล้วก็พอยุติธรรมได้

อะไรชอบธรรมหรือไม่ ก็เป็นเรื่องที่เถียงกัน เป็นหนังสืออ่านยาก ๆ ได้หลาย ๆ ทอลสมุด แต่ในใจจริงของมนุษย์เราทุกคนนั้นพอจะมีหลักเกณฑ์เป็นสามัญสำนึกอยู่ เพราะพวกเราเกิดมาด้วยจิตใจดีพอสมควร และเติบโตมาในศาสนาที่ดี ฉะนั้น พอจะรู้ผิดชอบได้ แม้ว่าจะเถียงกันสักหน่อย

ความชอบธรรมควรจะมีทั้งในด้านรายจ่ายและรายได้ ในด้านรายจ่ายถ้าเงินเดือนข้าราชการ เฉพาะอย่างยิ่งผู้น้อย ตำแหน่ง ก็ไม่ยุติธรรม ต้องคิดอ่านแก้ไข แม้ว่าจะต้องกินเวลาบ้าง (เพื่อให้ถูกหลักอื่น ๆ) แต่ไม่ได้หมายความว่าถ้าจะสร้างมหาวิทยาลัยหรือโรงพยาบาลชั้นเอกหรือสถานี่โทรทัศน์ในจังหวัดใดแล้ว ต้องสร้างให้พร้อมกันทุกจังหวัด เพราะความต้องการและเวลาที่เหมาะสมนั้นต่างกัน บางครั้งความเสมอภาค (อย่างหยาบ) ก่อให้เกิดความยุติธรรมขึ้นเหมือนกัน

ในด้านรายได้ ผู้เสียภาษีเสียเงินก็เสียใจอยู่แล้ว ถ้ารู้สึกไม่ยุติธรรมยิ่งเข้าใจใหญ่ ผู้หลักเลื่องภาษีอากรก็เป็นผู้ที่ช่วยก่อกำเนิดความยุติธรรมขึ้น และผู้มีความคิดส่วนมากในประเทศที่เจริญอย่างไทยเวลานี้คงจะเห็นพ้องกันว่า คนรวยควรเสียภาษีในอัตราสูงกว่าคนจนจึงจะยุติธรรม คนจนจริง ๆ นอกจากจะไม่ควรเสียภาษีแล้วรัฐบาลยังควรจะให้เงินอุดหนุนด้วย เพราะมนุษยธรรมเป็นพี่น้องฝาแฝดกับยุติธรรม

(6) สมรรถภาพ เกี่ยวกับวิธีการควบคุมงบประมาณทั้งรายได้และรายจ่ายให้ถูกต้อง ข้อนี้เกี่ยวข้องกับหน่วยราชการทุกแห่งทั้งที่มีหน้าที่เก็บเงินและจ่ายเงิน กระทรวงการคลังและสำนักงานงบประมาณมีหน้าที่ดูแลและส่งเสริมให้เกิดสมรรถภาพขึ้น

ถ้า สมรรถภาพ เป็นนางเอก สุจริต ก็ต้องเป็นพระเอก ถ้า สมรรถภาพ ไปแต่งงานกับ ทูจริต เข้าจะมีลูกหลานเป็น โจรหาร้อยจำพวก ร้ายนัก ถ้า ทูจริต ไม่ได้กับ สมรรถภาพ ก็ยังร้ายอยู่มากพอใช้ เพราะ ทูจริต เป็น “ผู้ร้าย” ชนิดที่รังแก สมรรถภาพ อยู่เรื่อย ๆ นอกจากนั้นยังรังแกนางเอกเรื่องอื่น ๆ ด้วย เช่น ยุติธรรม สวัสดิการประโยชน์ ประชาธิปไตย เป็นต้น ฉะนั้นเพื่อให้เรื่องที่เราทุกคนสนใจกันเป็นพิเศษอยู่นี้ดำเนินไปด้วยดี สุจริต ต้องเป็นพระเอกปกป้องคุ้มครอง สมรรถภาพ และพระเอกกับนางเอกต้องแต่งงานร่วมหัวจมท้ายกัน

ถ้าการเก็บภาษีอากร และการดำเนินการรัฐวิสาหกิจเป็นไปโดยปราศจาก
สมรรถภาพก็เรียกได้ว่าเกิดความเหลวไหลขึ้น ถ้าการจ่ายเงินและดำเนินราชการขาด
สมรรถภาพก็เรียกได้ว่าเกิดความรว่ไหล กระทรวงการคลังและสำนักงบประมาณมีหน้าที่
เป็นพิเศษที่จะต้องสอดส่องดูแลเรื่องนี้ บ้างกันแก้ไขทั้งความเหลวไหลและความ
รว่ไหล และในเรื่องนี้ต้องอาศัยพระอินทร์และบรรดาเทพาสุรารักษ์ คือ ท่านผู้ใหญ่
ในราชการตั้งแต่นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีเป็นอาทิ ให้พรอำนวยให้มีฤทธิ์
เดชพอเป็นที่เกรงกลัวแก่หมู่อสูรทั้งหลายได้

สมรรถภาพมีความสำคัญทางหลักวิชาการคลังอยู่อีกข้อหนึ่ง คือ งบประมาณ
แผ่นดินต้องกว้างขวางพอที่จะให้เกิดเป็นเงินถุงเตี๋ยว เขาก็เข้าถุงนี้ ออกก็ออกจากถุงนี้
หมายความว่า การบริหารการเงินแผ่นดินนี้จะแยกออกเป็นเสี่ยง ๆ มิได้ แต่เรื่องนี้ต้อง
ขอนำไปว่ากันในโอกาสหลัง

หลักหกข้อที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ถ้าใครจะถามว่าข้อไหนสำคัญกว่าข้ออื่น ๆ ก็คงจะ
ย้อนถามว่า ดิน น้ำ ลม ไฟ ทั้ง ๔ อย่างนี้ อย่างไหนสำคัญกว่ากันสำหรับชีวิต ?

ลักษณะของเจ้าหน้าที่งบประมาณ

ดังที่กล่าวข้างต้นแล้ว เรื่องงบประมาณแผ่นดินเป็นเรื่องของราชการแผ่นดิน
ทั้งหมด ฉะนั้นย่อมเป็นเรื่องความรับผิดชอบร่วมกันของหน่วยราชการทุกแห่ง
แต่หน่วยราชการที่มีความรับผิดชอบและหน้าที่พิเศษนั้นได้แก่ กระทรวงการคลังและ
สำนักงบประมาณ ในที่นี้จะกล่าวถึงลักษณะของเจ้าหน้าที่งบประมาณโดยเฉพาะว่า
จะควรมีคุณสมบัติและปฏิบัติอย่างไรจึงจะสามารถอำนวยให้การงบประมาณเป็นไปโดยดี
ได้บ้าง

ข้อแรก เจ้าหน้าที่งบประมาณจะต้องมี ความซื่อสัตย์สุจริต ต่อหน้าที่
เพื่อปฏิบัติราชการให้มีสมรรถภาพที่จริง ๆ อย่างหนึ่ง กับเป็นเยี่ยงอย่างแก่เพื่อนข้าราชการ
ในหน่วยอื่น ๆ ด้วย ความซื่อสัตย์สุจริตในที่นี้มีความหมายกว้าง ๆ อยู่ ๒ นัย คือ
(หนึ่ง) การปฏิบัติราชการด้วยทำนองคลองธรรม ไม่เห็นแก่อำภิสสินจ้าง ไม่เห็นแก่

ประโยชน์ส่วนตัว และไม่เลือกที่รักมักที่ชัง การพิจารณาการเงินของแผ่นดินนี้มีช่องทางที่จะหาวิธีร่ำรวยส่วนตัวได้ เพราะเรารู้เรื่องความเคลื่อนไหวอะไรก่อนผู้อื่น มีโอกาสมากกว่าผู้อื่น แต่ถ้าเป็นตลิ่งเช่นนั้นแล้วงานแผ่นดินก็เสียเปล่า (สอง) มีความเอาใจใส่ขยันขันแข็งต่อหน้าที่ ใช้ความรอบคอบละเอียดลออ ถ้าทำบ้างไม่ทำบ้าง ถือเป็นอคติแรกเสียแล้วก็ไม่ใช่ข้อสัจย์ต่อหน้าที่

ข้อต่อไป เจ้าหน้าที่งบประมาณจะต้อง มีความรู้ พอสสมควรและต้องชวนชวาทหาความรู้ให้นำมาใช้แก่หน้าที่ราชการได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ วิชาที่ควรรู้เป็นขั้นนี้ก็เป็นวิชากฎหมาย รัฐประศาสนศาสตร์ วิชาการบัญชี หรือเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น หรือแม้แต่วิชาคณิตศาสตร์ อักษรศาสตร์ ซึ่งถ้าคุณเฝิน ๆ แล้วไม่สู้เกี่ยวข้องกับนัก ความจริงก็เป็นประโยชน์มาก เพราะช่วยให้รู้จักคิดรู้จักวิเคราะห์ แต่ละถ้ามีความรู้พิเศษเช่นทางการแพทย์ การเกษตร การศึกษา ก็ยิ่งดี แต่ทั้งหมดนี้มาลงเอยอยู่ที่ ปัญหาความรู้รอบตัว และสามัญสำนึก ถ้าปราศจากสามัญสำนึกแล้วก็ไร้ประโยชน์

ปัญหาที่เจ้าหน้าที่งบประมาณทุกประเทศต้องเผชิญอยู่ก็คือความก้าวหน้าของการศึกษา วิทยาศาสตร์ และเทคนิคประการทั้งปวง เช่น เราจะต้องวิเคราะห์เรื่องการสร้างเขื่อน การสร้างถนน หรือการสร้างโรงไฟฟ้าพลังปรมาณู เจ้าหน้าที่งบประมาณจะต้องมีความรู้เรื่องพิเศษเหล่านี้จริง ๆ หรือจึงจะพิจารณาเรื่องวิชาการชั้นสูงของเขาได้ ? คำตอบของทุกประเทศ ก็คือ ไม่จำเป็น ถ้ามีความรู้พิเศษก็ดี ถ้าไม่มีความรู้ก็พอจะนั่งฟังเขาอธิบายอย่างง่าย ๆ พอจะใช้ความวินิจฉัยจากสามัญสำนึกได้ นอกจากนั้นควรจะขยันพ้อที่จะหาความรู้เพิ่มเติมจากการสนทนาได้ถามขอความรู้จากนักวิชาการในหน่วยราชการอื่น เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย มาสอบเทียบเคียงกับข้อชี้แจงของหน่วยราชการที่มีส่วนได้เสียโดยตรงนั้น เป็นวิธีการที่รอบคอบ ที่สำคัญที่สุดก็คือ ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเจ้าของเรื่องที่ของงบประมาณนั้นเขาเว้าซ้อ ๆ พอเชื่อถือได้ (จนกว่าจะจับสงสัยได้) เพราะเขามีหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่แล้ว และเราจะต้องร่วมมือกันจึงจะทำให้ราชการดำเนินไปโดยดี แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า จะต้องลง

ความเห็นคล้อยตามเขาไปทุกอย่าง เมื่อเราซึ่งใจพิจารณาโดยรอบคอบดีแล้ว ก็ควรลงความเห็นของตนไปโดยอิสระ

ข้อสุดท้ายที่สำคัญ (และสำคัญไม่น้อยกว่าข้ออื่น ๆ) ได้แก่ลักษณะที่จะขอเรียกในที่นี้ว่า “**สันดานดี**” ได้แก่ความสามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้ โดยไม่หย่อนปวกเปียกและไม่ตึงเครียดจนลั่นเปรี้ยะ ๆ **สันดานดี**นี้รวมคุณลักษณะอยู่หลายอย่าง คือ สัมมาคารวะ ความกล้าหาญ ความสามัคคี ความเห็นอกเห็นใจ ความเชื่อถือไว้วางใจซึ่งกันและกัน เป็นต้น

หลักใหญ่คือ **ความร่วมมือ** เจ้าหน้าที่งบประมาณนอกจากจะต้องร่วมมือกับเพื่อนข้าราชการในสำนักงานเดียวกันแล้ว จะต้องร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยราชการซึ่งตนมีหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณด้วย พึงสังเกตว่าคำที่ใช้ในบทความนี้และตอนนี้เป็น “**วิเคราะห์งบประมาณ**” มิใช่ “**ควบคุมงบประมาณ**” ถ้าเจ้าหน้าที่งบประมาณเป็น “**ผู้ควบคุม**” และเจ้าหน้าที่หน่วยอื่นเป็น “**ผู้ถูกควบคุม**” แล้วก็จะทำกันมาเล่นไปลิตซ์จับขโมยกันเปล่า ๆ โดยกินเงินเดือนหลวงเสียด้วย การตั้งงบประมาณและการเบิกจ่ายงบประมาณมิใช่เรื่องโลดโผนไล่จับกันอย่างนั้น สารของเรื่องมีอยู่ว่าฝ่ายหนึ่งต้องการเงินสำหรับจะไปปฏิบัติราชการ อีกฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบเรื่องการเงิน ต้องไว้วางใจซึ่งกันและกัน แก้ปัญหาเรื่องเดียวกันนี้คนละแง่ ถ้าเป็นเรื่องที่ลำดับความสำคัญไม่ถึงขนาดและเงินมีน้อย เจ้าหน้าที่งบประมาณก็ต้องขอให้หน่วยราชการระงับไว้ ถ้าเรื่องสำคัญจริง ก็ต้องร่วมกันปรึกษาหารือว่าเมื่อเงินมีจำกัด จะทำอย่างไรกัน ถ้าต่างคนต่างระวางส่งสัยซึ่งกันและกันงานก็เสีย ถ้าไว้วางใจซึ่งกันและกันก็หารือกันได้ทั้งเรื่องเล็กเรื่องใหญ่ ช่วยกันแก้อุปสรรคไป ปฏิบัติหน้าที่ง่ายขึ้นเป็นกองทั้งสองฝ่าย

เท่าที่สังเกตมาตามวิธีปฏิบัติราชการของเราและของประเทศอื่น เจ้าหน้าที่งบประมาณมักจะเป็นผู้น้อยกว่าเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการที่ตนวิเคราะห์งบประมาณ เช่น หัวหน้าแผนกของสำนักงานงบประมาณเจรจากับหัวหน้ากองของกรมผู้จ่าย หัวหน้ากองของเราเจรจากับอธิบดีของเขา ผู้อำนวยการงบประมาณเองบางครั้งก็ต้องเจรจากับผู้ใหญ่ถึงขั้นรัฐมนตรี และวินิจฉัยเรื่องของคณะรัฐมนตรี เป็นต้น ฉะนั้นเจ้าหน้าที่งบประมาณทุกชั้นจะต้องมีคุณลักษณะเป็นผู้สงบเสงี่ยมเจียมตัว มีสัมมาคารวะ โดยหวังว่า

เมื่อปฏิบัติดังนี้แล้วคู่สนทนาของตนจะได้เห็นอกเห็นใจให้ความร่วมมือเป็นประโยชน์แก่ราชการ

แต่ความสงบเสงี่ยมและสัมมาคารวะมิได้หมายความว่า การขอรับกระทงตลอดศก ถ้ามีแต่ขอรับกระทงก็เท่ากับไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ได้จริงๆ เจ้าหน้าที่งบประมาณจะต้องสำรวมใจมีความกล้าหาญ เห็นผิดต้องว่าผิด เห็นชอบต้องว่าชอบ พูดแต่ความจริง จากน้ำใจที่จริง แม้จะไม่เป็นที่พอใจของผู้ใหญ่ แม้แต่จะเป็นการคัดค้านความเห็นของรัฐมนตรีทั้งคณะ ถ้าจำเป็นแล้วจะมีท่านผู้ใดเล่าที่จะอดเห็นใจและมีความเคารพในความจริงของเรา ?

หน่วยราชการที่สำนักงานงบประมาณจะต้องมีความสัมพันธ์กันสนิทเป็นพิเศษ เพราะต้องทำงานร่วมกันในเรื่องเดียวกัน คือ กระทรวงการคลัง เฉพาะอย่างยิ่ง กรมบัญชีกลาง ในกฎหมายวิธีการงบประมาณจะเห็นได้ว่า ทั้งกระทรวงการคลังและสำนักงานภาษีสรรพสามิตมีหน้าที่สนิทสนมกันเพียงใด เวลาสำนักงานภาษีสรรพสามิตตั้งรายจ่ายขึ้น กระทรวงการคลังก็ต้องหารายรับ มาช่วยจึงจะจ่ายได้ สำนักงานภาษีสรรพสามิตก็ต้องให้คำปรึกษาหารือแก่กระทรวงการคลังทั้งในคำนำรายจ่าย การลงบัญชี การหาเงินสด การปฏิบัติตามระเบียบการเงินต่าง ๆ ราชการ ๒ ฝ่ายนี้แยกกันเกือบไม่ออก คล้ายแขนซ้ายกับแขนขวา ในเมื่อสำนักงานภาษีสรรพสามิตแยกสังกัดออกมาขึ้นสำนักนายกรัฐมนตรี เช่นในขณะนี้ก็ยังมีความจำเป็นที่จะต้องร่วมกันอย่างใกล้ชิดยิ่งกว่าในเวลาใด ๆ เมื่อใดเจ้าหน้าที่งบประมาณกับเจ้าหน้าที่กระทรวงการคลัง และกรมบัญชีกลางร่วมมือกันไม่ได้สนิท มีความเคลือบแคลงสงสัยกันแม้แต่น้อย เมื่อนั้นราชการงบประมาณและราชการคลังจะเสื่อมทั้งสองทาง

ด้วยเหตุฉะนั้น เมื่อบรรณาธิการวารสารกรมบัญชีกลางแสดงไมตรีจิตเปิดวารสารฉบับนี้เป็นเหยื่อแก่นักเขียนของสำนักงานแล้ว ผู้เขียนจึงมีความยินดีสนองรับไมตรีจิตด้วยบทความนี้ และใคร่ถือโอกาสขอพรพระรัตนตรัยบันดาลให้วารสารกรมบัญชีกลางด้วยความร่วมมือของสำนักงานเจริญรุ่งเรืองต่อไปสืบกาลนาน.

ลอนดอน

4 มีนาคม 2503

(วารสารกรมบัญชีกลาง ปีที่ 1 เล่ม 3 พฤษภาคม 2503)

เงินมาก เงินน้อย

“อันรูปรสกลิ่นเสียงเคียงสัมผัส ช่างกฤตศหวางแหนไม่แก่นสาร
ครันระงับดับขันธสันดาน ก็สาธารณ์เปื้อนเอาเสียเปล่าตาย”

ผมกำลังหวนระลึกถึงกลอนบทนี้อยู่ในใจไม่แน่ว่าใครเป็นผู้แต่ง และอยู่ในบทหรือเรื่องใด แน่อยู่อย่างเดียวกันว่า เคยท่องจำอยู่ที่โรงเรียนอัสสัมชัญเมื่อเรียนภาษาไทยอยู่กับคุณครูเจริญ บุญยมโหत्म์ ก็พอดีได้รับจดหมายจากภรรยา อามาโต ขอร้องให้ช่วยเขียนบทความให้นักเรียนรุ่นปัจจุบันของอัสสัมชัญพาดิษฐ์ จึงนำเอามาใช้เป็นต้นกระตุ้ของบทความนี้

กลอนข้างต้นนี้ คงจะเป็นของสุนทรภู่ แต่จะเป็นของใครก็ตาม ผู้แต่งเตือนสติว่าอย่าโลภ เพราะเมื่อตายแล้วเราจะเอาวัตถุสมบัติติดตัวไปไม่ได้ ย่อมเนาเปื้อนสูญเสียไปไม่อนิจจัง

“อย่าโลภ” สองคำนี้สำคัญยิ่งนัก เพราะโลภะเป็นบ่อเกิดแห่งความประพฤติผิดนานาประการ การหลีกเลี่ยงจากความโลภนั้นมีเหตุผลอย่างอื่นสนับสนุน นอกจากการปลงอนิจจัง เช่น มนุษยธรรม ความยุติธรรม สันติสุข และการดำเนินไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองร่วมกันทั้งชุมชน

พวกเราที่ยากจนหรือไม่สู้จะร่ำรวยนัก ก็ใครจะแสวงหาทรัพย์สินสมบัติเพื่อครองชีพ เพื่อเลี้ยงครอบครัวสำหรับเผชิญกับชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต การแสวงหาเงินทองทรัพย์สินสมบัติอย่างนี้ไม่เรียกว่าโลภ ถ้าอยู่ในขอบเขตแห่งสัมมาชีวะ แต่ถ้าเป็นผู้ที่อยู่ในฐานะที่จะเพิ่มพูนรายได้ของตนโดยง่าย และเป็นผู้ที่มีรายได้สูงอยู่แล้วพยายามกอบโกยทั้งทางที่ชอบธรรมและไม่ชอบธรรม เพื่อให้รายได้ของตนยิ่งสูงขึ้น

เรียกว่าโลก และไม่ยุติธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ เพราะทรัพย์สินในประเทศและในโลกขณะ
ใดขณะหนึ่งมีจำนวนจำกัด ถ้าเราได้มามากคนอื่นก็ต้องได้น้อยลง ยิ่งในกาลและเทศะ
ที่อึดคักขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภคแล้ว จะยิ่งเห็นได้ง่ายขึ้น มีหน้าข้าราชการมีทรัพย์สิน
เงินทองมากขึ้น ก็ทำให้ใช้จ่ายสิ้นเปลืองมาก พอที่จะแบ่งเอามาลงทุนให้เกิดความ
สมบูรณ์พูนสุขทั่วหน้ากัน ก็เป็นการขัดขวางความเจริญของคนอื่นทั่วไป

ที่กล่าวข้างต้นนี้เป็นเรื่องของเอกชน เรื่องของมหาชนคือของประเทศชาตินั้น
ผิดกันบ้าง เพราะมองจากแง่ส่วนรวมของประเทศ เงินตราหรือแม่ทองคำเป็นเครื่องมือ
การค้าและการแลกเปลี่ยน ความสมบูรณ์พูนสุขอยู่ที่เครื่องอุปโภคบริโภค ฉะนั้นประ
เทศใดมีเงินใช้มาก แต่มีเครื่องอุปโภคบริโภคน้อย ข้าวของก็มีราคาแพงขึ้นทันที ถ้า
มีเงินใช้น้อยเกินไปก็เกิดฝืดเคืองในการค้า ฉะนั้น เป็นการสำคัญยิ่งที่จะรักษาจำนวน
เงินกับจำนวนของให้พอดี ๆ กัน อย่าให้เงินมากนัก หรือเงินน้อยนัก หน้าที่นี้ใน
ชาติหนึ่ง ๆ นั้นก็ต้องเป็นหน้าที่ที่รัฐบาลจะมอบหมายให้กระทรวงการคลังและธนาคาร
กลาง (หรือธนาคารชาติ หรือที่ในประเทศไทยเรียกว่าธนาคารแห่งประเทศไทย) เป็น
ผู้ดูแลสอดส่องอยู่ตลอดเวลา

สมมติว่าในเวลาหนึ่งเกิดมีเทวดานำเอาเงินมาให้ประชาชนชาวไทยใช้เพิ่มจำนวน
ธนบัตรขึ้นจากประมาณ 7,000 ล้านบาท เป็น 8,000 ล้านบาท ปัญหาที่จะถามอัสสัมชNIK
ผู้อ่านก็คือ เราควรจะเรียกว่าเทวดามาโปรดหรือไม่ คำตอบคงจะเป็นว่า เรียกว่ามา
โปรดไม่ได้ เพราะไม่ทำให้เครื่องอุปโภคเพิ่มขึ้น ข้าวของที่ก่อนนี้ราคา 7 บาท อาจ
จะเพิ่มขึ้นเป็น 8 บาท และคนส่วนรวมทั้งประเทศจะไม่เจริญขึ้นเลย (แม้ว่าบางคน
จะดีขึ้น บางคนจะเลวลง) ฉะนั้นอย่าโลก

ที่นี้จะว่าถึงทองคำ (หรือเงินของชาติอื่นที่แลกเปลี่ยนได้ง่าย) ผิดกับเงินบาท
อยู่ที่เราเอาไปใช้นอกประเทศได้ ประเทศทุกประเทศมีการค้าขายกับต่างประเทศ
ฉะนั้นการมีทองคำหรือเงินตราต่างประเทศมากขึ้น **ปกติ** ก็ย่อมดีขึ้น แต่ที่เขียนคำว่า
ปกติ นี้ ก็เพราะมีข้อยกเว้น เพราะ (ก) ทองคำก็เอามาบริโภคอุปโภคมิได้ ถ้าไม่
ใช้ซื้อสินค้ามาก็ไม่มีประโยชน์มากนัก และ (ข) ในบางกรณี ถ้าชาติใดมีทองคำ

มากจนรวดเร็ว ชาตินี้ก็ต้องขาดทองคำ และเมื่อเขาขาดทองคำ เขาก็ขาดหนทางที่จะซื้อของจากชาติเราหรือชาติอื่นได้ ยกตัวอย่างใน 2—3 ปีนี้ เยอรมนีตะวันตก (และบางชาติอื่น) สะสมทองคำไว้ได้มาก เกิดวิปริตและความยากลำบากในสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรบริติช (และบางชาติอื่น) จนต้องร่วมมือแก้ไขกัน เช่นนี้เป็นต้น

สรุปความว่า โยธาโลก อย่างนี้กว่าเงินทองมากเท่าใดก็ยิ่งดีเท่านั้น ต้องให้พอดี ๆ จะพอดีเท่าใดนั้นเป็นเรื่องที่อัสสัมชนิกนักเรียนจะต้องเรียนกันให้ลึกซึ้งจึงจะวินิจฉัยได้ต้องแท้และถูกต้อง แต่ความรู้อาจเรียนกันทั้งหมด ยกแต่ข้อดีที่กระต้าง ๆ ต้องอาศัยความสัตย์สุจริตเป็นแนว จึงจะครบสมบูรณ์.

อัสสัมชนิก เลขประจำตัว 7036

จะมานั่งทำบัญชีกันทำไม?

ลอนดอน

2 ธันวาคม 2503

เรียน บรรณาธิการ วารสารกรมบัญชีกลาง

คุณ (หรือบรรณาธิการคนก่อน) ทำให้เขียนให้วารสาร ฯ อีกแล้ว คราวนี้ผมจะทำให้คุณและนักเลงเขียน นักเลงอ่าน ผู้อื่น ลองพิจารณาปัญหาข้อนี้ว่า “จะมานั่งทำบัญชีกันทำไม?”

คุณก็เป็นข้าราชการกรมบัญชีกลาง ผมก็เคยรับราชการกรมบัญชีกลาง และที่กรมบัญชีกลางตามปกติเจ้าหน้าที่ที่เป็นสามัญชนโดยทั่วไปเราก็ทำบัญชีกัน หรือทำหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับบัญญัตินับบัญชีกันทั้งนั้น เราเฉลียวใจกันบ้างไหมว่าพวกเรามาั่งทำบัญชีกันทำไม?

ท่านที่เป็นนักกฎหมายคงจะตอบว่า อ้าว ก็มีกฎหมายอยู่ให้ทำบัญชีการเงิน การคลังของรัฐบาลนี้ เช่นกฎหมายเงินคงคลัง กฎหมายวิธีการงบประมาณ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศต่าง ๆ ล้วนแต่แบ่งให้ทำบัญชีทั้งนั้น เมื่อมีกฎหมายให้ทำก็ต้องทำ

ผมก็เห็นด้วยในคำตอบด้านกฎหมายอย่างว่า แต่ยังไม่จุใจ เพราะยังไม่ได้ตอบว่ากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับเหล่านั้นระบุให้ทำบัญชีไปทำไม? ทำไมสภาและคณะรัฐมนตรี และรัฐมนตรีท่านจึงตรากฎหมายอย่างว่าให้พวกเราทำบัญชีกัน?

ผมจะลองร่างหัวข้อคำตอบที่พอจะตอบได้เสนอมาในครั้งนี้สัก 3—4 ข้อ คือ

(ก) ทำบัญชีเพื่อให้ทราบฐานะแท้จริงของการเงินแผ่นดิน ตลอดจนกระแสเงินเข้าออกของรัฐบาล ทั้งที่เป็นไปตามงบประมาณประจำปี และที่นอกเหนือไปจากงบประมาณ

(ข) ทำบัญชีเพื่อควบคุมการเงินของแผ่นดินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และความอนุมัติของรัฐสภา เมื่อรัฐสภาผ่านพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีแล้ว

(ค) ทำบัญชีตามข้อ (ก) และ (ข) เพื่อให้รัฐบาลสามารถวางนโยบายการเงิน การคลัง การภาษีอากร การรัฐพาณิชย์ ให้ถูกต้องเหมาะสมกับการอำนาจให้เศรษฐกิจแห่งประชาชนและเศรษฐกิจแห่งชาติเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น

(ง) ทำบัญชีเพื่อป้องกันความรวบไหล ความเหลวไหล ในเรื่องการเงินของประเทศ เพื่อให้การคลังอยู่ในทำนองคลองธรรม และเพื่อให้รัฐบาลสามารถบริหารเศรษฐกิจของประเทศให้มีความยุติธรรม มีสมรรถภาพ และโดยทั่วไปป้องกันการฉ้อราษฎร์บังหลวงมิให้เกิดขึ้นได้

ที่ผมร่างมานี้เป็นเพียงหัวข้อใหญ่ ผมก็ไม่แน่ใจว่าจะถูกต้องหรือไม่ จะครบถ้วนหรือไม่ จะควรมีคำตอบอะไรอีก

จึงใคร่ขอรบกวนหน้ากระดาษของวารสารกรมบัญชีกลางเชื้อเชิญนักเลง (มิใช่อันธพาล) ทั้งหลายช่วยเฉลยปัญหา แก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องและครบถ้วน และขยายความในหัวข้อต่าง ๆ คงจะเป็นประโยชน์ดี ถ้ามีท่านผู้อื่นเขียนมา ผมจะขอร่วมเข้าตลุมบอนด้วยในภายหลัง เฉพาะอย่างยิ่ง ในปัญหาที่ผมสนใจอย่างยิ่งคือ ป้องกันการฉ้อราษฎร์บังหลวงได้อย่างไร การขบปัญหาเห็นจะต้องนิยามด้วยว่าอย่างไรจึงจะเป็น “ตงฉิน” อย่างเป็น “กังฉิน”

ที่ผมเขียนมานี้ คุณสนใจไหม ? นักเลงสนใจไหม ? ขอคำตอบและคำเสริมก่อนที่ผมจะถลาตัวเล่นเพลงเดียวไปคนเดียว จะแก้เปล่า.

ขอแสดงความนับถือ

(วารสารกรมบัญชีกลาง ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม 2504)

กรมบัญชีกลาง

31 กุมภาพันธ์ 2504

เรียน บรรณาธิการ วารสารกรมบัญชีกลาง

คุณอำนวย กระหืดกระหอบเข้ามาบอกว่ามีคนมาทำทนาย ผมชะงักหน้าต่างห้องทำงานออกไปดู นี่กว่ามีอันธพาลที่ไหนมาอาละวาดอยู่หน้ากรม แต่ก็ไม่เห็นใครชักไปชักมาได้ความว่า ที่แท่นักเลงคีนั่นคือ คุณปวย อิงภากรณ์ ซึ่งส่งคำทำทนายมาในหน้าวารสารกรมบัญชีกลาง ค่อยโล่งอก เพราะผมเองไม่สู้จะสันตทานทางตีรันฟันแทง

ผมอยากจะขอแนะนำว่าที่หน้าทีหลังอย่าเปลืองปล้อยนักเลง “ กิ่งอันธพาล ” เข้ามาเพ่นพ่านในหน้าวารสารอีกนะ วารสารขายไม่ออกท่านบรรณาธิการจะต้องรับบาป

คุณปวย ส่งคำทำมาว่าเราจะมานั่งทำบัญชีกันทำไม ? แต่ก็ได้ให้คำตอบมาด้วยอย่างครบถ้วน ผมว่าเป็นคำทำที่ไร้ยุดิธรรม คุณปวย ใช้วงเวียนเขียนวงกลม แล้วทำให้คนอื่นเขียนวงให้กลมยิ่งกว่า วงเวียนก็ไม่ใช่มี ยิ่งนักบัญชีจำเป็นอย่างผมก็เหมือนถูกเกณฑ์ให้เขียนวงกลมด้วยมือเปล่า แต่ก็เอาเถอะ ผมจะลองดู

ก่อนอื่น ผมอยากจะให้รู้ทั่วกันว่าที่จริงบัญชีสมัยนี้เขย็นทำกันแล้ว ไม่ใช่ถือกลองไปตบที่แผนกบัตรบัญชีของกรมบัญชีกลาง ผมไม่เคยเห็นพนักงานคุม **Tabulator** หนึ่งสักที

บัญชีนั้น ประกอบด้วยรายการและจำนวนเงิน เราทำบัญชีก็เพราะต้องการทราบจำนวนเงินเกี่ยวกับรายการที่เป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ของเรา กรมบัญชีกลางมีหน้าที่ควบคุมงบประมาณ ก็ต้องทำบัญชีเพื่อให้รู้ว่าผู้ใดเบิกเงินจากคลังไปแล้วเท่าใด ยังคงเบิกต่อไปได้อีกเท่าไร (มักจะเข้าใจกันว่ากรมบัญชีกลางมีหน้าที่ควบคุมการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน ที่จริงไม่ตรงทีเดียว กรมบัญชีกลางดูแลได้เฉพาะการเบิกเงินจากคลังเมื่อเบิกเงินไปแล้วผู้เบิกจะนำไปใช้จ่ายอย่างไร พันวิสัยที่กรมบัญชีกลางจะตามไปคุมทุกบาททุกสตางค์ อย่างดีก็เพียงวางระเบียบไว้ และหวังเอาว่าทุกคนจะปฏิบัติตาม)

กระทรวงทบวงกรมผู้จ่ายเงินนั้น มีหน้าที่ดูแลให้การจ่ายเงินของคุณเป็นไปตามงบประมาณ ก็ต้องทำบัญชีไว้เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ของคุณ พิจารณาแล้วก็จะเข้าใจว่า กระทรวงทบวงกรมใดไม่สนใจที่จะแสดงความบริสุทธิ์ของคุณ การบัญชีมันก็จะยุ่งเหยิงสับสน

ผมยังไม่ค่อยสมัครใจจะเชื่อว่า ทำบัญชีแล้วจะป้องกันความรั่วไหลเหลวไหลได้ ประการแรกการทำบัญชีนั้นมันทั้งอย่างดีและอย่างเลว ถ้าบัญชีเลว ก็ป้องกันอะไรไม่ได้ ประการที่สอง คนบางคนไม่เกรงกลัวอาญาบ้านเมือง แม้บัญชีจะทำไว้อย่างดี สามารถทราบความรั่วไหลฉบับพลันก็เป็นเครื่องป้องกันไม่ได้ ประการที่สาม บางคนทำบัญชีเพื่อแสดงความไม่จริงก็มี อย่างที่เล่ากันว่าร้านค้ามักจะทำบัญชีสองชุด ประการสุดท้าย ความรั่วไหลบางอย่าง (ในแง่แผ่นดิน) เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ อย่างนั้นนักบัญชีก็ต้องจดรายการและจำนวนเงินไว้โดยถือว่าถูกต้อง

ที่ผมเสนอความเห็นมานี้ ถ้ายังไม่ “แซบ” ถึงใจผู้ทำ ก็ขอฝากหูไว้ก่อนว่า ผมยังมีผู้ที่จะช่วยตลุมบอนอีกหลายคน กรมบัญชีกลางนั้น แม้จะไม่ใช่กรุงศรีอยุธยา ก็ใกล้ ๆ เข้าไป.

ขอแสดงความนับถือ

บุญมา วงศ์สุวรรณค์

(วารสารกรมบัญชีกลาง ปีที่ 2 เล่มที่ 2 มีนาคม 2504)

กรมบัญชีกลาง

31 มีนาคม 2504

เรียน ท่านบรรณาธิการวารสารกรมบัญชีกลาง

ความจริงผมไม่ได้เป็นทั้งนักเลงเขียนและนักเลงอ่าน ผมเป็นเพียงนักเลงบัญชีชั้นเลวคนหนึ่งเท่านั้น โดยปกติคนบัญชีก็มีได้ทำงานเกี่ยวกับการอ่านและการเขียนอะไรนัก จึงไม่สู้เต็มใจจะเขียนโต้ตอบกับใคร โดยเฉพาะการจะมาตลุมบอนกับคนชั้นอาจารย์อย่างอาจารย์ป่วยนี้ด้วย ก็รู้สึกหวั่นใจ แต่จะทำอย่างไรได้ ท่านแม่ทัพของผมได้ชักจูงมาเป็นสัญญาณแล้วผมทหารหนักก็จำเป็นต้องออกศึก อย่างมากก็แค่ตายเท่านั้นแหละครับ

บัญชีที่เราทำกันอยู่ทุกวันนี้ ที่ผมจะพูดโดยย่อในที่นี้ ก็คือบัญชีแผ่นดิน (Government Accounting) ซึ่งมีระบบโคจร (Cycle) เป็นดังนี้คือ :-

1. งบประมาณ
2. บัญชี
3. รายงาน
4. ตรวจสอบบัญชี

1. งบประมาณ ได้แก่แผนงาน (Program) ที่รัฐจะกำหนดไว้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง ๆว่าจะได้รับเงินจากไหน งบประมาณเท่าใด และจะต้องใช้จ่ายเงินในเรื่องใด งบประมาณเท่าใด แผนงานดังกล่าวเมื่อผ่านสภานุมัติเป็นกฎหมายใช้บังคับแล้ว ก็ตกเป็นหน้าที่ผู้บริหารที่จำต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย แผนงบประมาณที่กำหนดขึ้นนั้น เป็นจุดเริ่ม (Starting Point) ที่ก่อให้เกิดการบังคับให้มีการดำเนินงานและควบคุมกิจการเงินทั้งปวงให้เป็นไปตามแผน

2. บัญชี คือบรรดาบันทึกรายการและจำนวนเงินที่ฝ่ายบริหารจัดทำขึ้นเพื่อให้
รับกับการดำเนินงานและควบคุมงานการเงินและการคลังตามแผนงบประมาณ ลักษณะ
สำคัญของบัญชีจะต้องแสดงความสมบูรณ์แห่งตัวบัญชีนั้นเอง กล่าวคือ สามารถจะตั้ง
สิ่งที่ต้องการทราบออกมาจากบัญชีนั้นได้ อีกนัยหนึ่งก็คือให้บัญชีนั้นบอกเราได้ว่า
เหตุการณ์ทางการเงินที่ล่วงมาแล้วเป็นอย่างไร และกำลังเป็นอย่างไรอยู่ในปัจจุบันและ
ต่อไปข้างหน้าจะเป็นอย่างไรได้อีกด้วย

3. รายงาน คือการแสดงตัวเลขและรายการการเงินและการคลัง ซึ่งได้มาจาก
บัญชีตามข้อ 2 นั้นเอง รายงานนี้ผู้บริหารจะนำมาเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์เพื่อ
วางแผนและบริหารกิจการทางการเงินและการคลังได้โดยถูกต้องและเหมาะสม และยัง
ใช้เป็นหลักฐานในการแถลงผลการดำเนินงานให้ประชาชนได้ทราบอีกด้วย

4. ตรวจสอบบัญชี คือการตรวจดูว่าบัญชีที่ทำไว้ถูกต้องหรือไม่ การใช้จ่าย
เงินของรัฐเป็นไปโดยชอบและสมควรเพียงใด มีการทุจริตหรือผิดพลาดทางบัญชีทั้งใน
หลักการและข้อปลีกย่อยประการใด การตรวจบัญชีเท่ากับเป็นการพิสูจน์และรับรองว่า
การปฏิบัติตามงบประมาณได้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว นอกจากนั้น ยังเป็น
เครื่องมือให้ความแน่ใจแก่ผู้บริหารได้ว่าตัวเลขต่าง ๆ ตามข้อ 2 และข้อ 3 เป็นตัวเลข
และรายการที่ถูกต้อง เป็นทางให้ผู้บริหารงบประมาณนำสิ่งที่ได้มาจากบัญชีนั้น ไป
เป็นเครื่องมือวางแผนและโครงการสำหรับที่จะดำเนินการเกี่ยวกับงบประมาณในปีถัดไป

นี่แหละครับ ที่ทำให้เราทงั้งและยืนทำบัญชีกันอยู่ทุกวันนี้ เพราะถ้าไม่มีการ
ทำบัญชีกันแล้ว งบประมาณของท่านอาจารย์ป่วย ก็จะเป็นเรื่องเหลวไหล เงินที่รับมา
ก็รู้ไม่ได้ว่ารับมาจากไหน เท่าใด เงินที่จ่ายไป ถูกหรือไม่ถูกก็รู้ไม่ได้ จะดูรายการ
และเงินของแผนงานที่กะกำหนดไว้ว่าถูกต้องตามโครงการหรือไม่ ก็ไม่รู้จะไปดูที่ไหน
ก็เป็นอันว่าทำงบประมาณแล้วก็ปล่อยตามบุญตามกรรม เก็บภาษีอากรมาจากประชาชน
เพื่อใช้จ่าย ก็ไม่สามารถแถลงให้เขาทราบว่าได้ใช้จ่ายไปอย่างไร หรืออย่างจะพอมีตัว
เลขแถลงได้ ก็ละอะเต็มที อย่างนี้แหละครับ ที่ทำให้เราต้องมานั่งทำบัญชีกันอยู่

ทุกวันนี้ และที่ร้ายไปกว่านั้นก็คือ เราต้องการทำบัญชีของเราให้มีความสมบูรณ์ในตัว
เองที่สุด เราก็เลยยื่นทำบัญชีกันยังงิเล่าครับ ลูกน้องผมคนคุมเครื่อง (Tabulator)
อยู่ด้วยกันประมาณ 17 ปีไม่เคยเจ็บ พอโดนวิธียื่นทำบัญชีเข้าเท่านั้น ถึงกับล้มไปเลย

ผมได้ประหลาดมาเป็นเวลา ๗ แล้ว ว่าบัญชีแผ่นดินหมายถึงอะไร และเมื่อรู้
ความหมายแล้ว ก็ยอมรับโดยอัตโนมัติเองว่าทำไมเราจึงต้องทำบัญชี ผมเองก็ไม่ได้อยาก
ทำบัญชี แต่คนเราต่างก็มีเวรมีกรรมด้วยกันทุกคน นี่ก็เป็นเวรกรรมอย่างหนึ่งของผม
ที่ต้องติดพันอยู่กับบัญชีจนสาบไม่ออก อ้อ! ผมต้องขออนุญาตตอบแทนนักกฎหมาย
สักหน่อย ที่ว่าเราต้องทำบัญชีเพราะมีกฎหมายบังคับให้ทำนั้น ความจริงกฎหมายมิได้
ออกกันตามใจชอบ ก่อนออกกฎหมาย ฝ่ายนิติบัญญัติ จะต้องพิจารณาโดยด่งแท้และ
รอบคอบว่ามีอะไรจำเป็นและสำคัญแก่ส่วนรวมที่จำต้องมีกฎหมายไว้ใช้บังคับ การออก
กฎหมายให้มีการทำบัญชี ก็เพราะเป็นเรื่องจำเป็นยิ่ง เป็นความสำคัญแก่บ้านเมือง
ส่วนรวม เพราะเงินหลวงที่เราใช้จ่ายกันอยู่ ไม่ใช่เงินส่วนบุคคล จำจะต้องทำหลักฐาน
แสดงรายการและเงินที่ใช้จ่ายไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการแสดงความบริสุทธิ์ของ
ฝ่ายบริหาร สามารถนำมาเปิดเผยและโฆษณาได้ตามความเป็นจริงและตามที่ควร หลัก
ฐานดังกล่าวที่ทำขึ้นนั้น ที่เป็นสิ่งสำคัญก็คือบัญชี ด้วยเหตุฉะนั้นกฎหมายจึงบังคับให้เรา
ต้องทำบัญชีและยังแถมบังคับเลยไปอีกว่า ถ้าเราเหลวไหลปล่อยปละละเลยให้เงินทอง
ของหลวงรั่วไหลไปจากบัญชีแล้ว เราก็จะต้องถูกปรับไหมชดใช้เงินให้แก่หลวง
จนครบสิ้นอีกด้วย

เรื่องบัญชื่อบัญชีแผ่นดินนี้ เห็นจะพอที่ได้กระมังละครับ เพราะอาจารย์ป่วย
ก็ทราบซึ่งอยู่แล้วทั้งสิ้น มิฉะนั้นคงจะขีตวงให้เราเขียนไม่ได้ ผมคิดว่ามาจับเอาประเด็น
สุดท้ายที่อาจารย์ป่วยตั้งเป็นปัญหาสนใจไว้มาพูดกันดีกว่า ประเด็นที่ว่าก็คือ “การทำ
บัญชีป้องกันการฉ้อราษฎร์บังหลวงได้อย่างไร”

การทำบัญชีป้องกันการฉ้อราษฎร์บังหลวงได้อย่างไร

ได้ครับ ได้แน่ ๆ ที่เดียว แต่ทั้งนี้เราควรจะต้องเข้าใจความหมายของคำว่า
ป้องกันการเสียก่อน ผมใคร่ขอความเข้าใจว่าการป้องกันในที่นี้ จะหมายถึงแต่เพียงตัว

บัญชีเพียงเท่านั้นไม่ได้ จะต้องมียางอื่นประกอบ ได้แก่กฎหมาย ระเบียบหรือข้อ บังคับเป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะบังคับให้ผู้มีหน้าที่ทำและควบคุมการเงินการบัญชีต้อง ปฏิบัติ ถ้าระเบียบข้อบังคับรัดกุมและระบบบัญชีที่ถือปฏิบัติอยู่ เป็นระบบที่ดี ผู้ที่คิด ทุจริต ย่อมเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าทุจริต เพราะรู้อยู่ว่าถ้าทำการทุจริต ก็เป็น การแน่นอนที่จะถูกจับได้ ถึงตเว้นไม่กระทำ ตรงข้ามหากไม่มีบัญชีหรือมีก็เป็นอย่าง ชนิตไม่มีหลักไม่มีเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับก็หลวม ๆ ดังนั้นก็เป็นช่องทางให้ผู้ใช้คิดทุจริต เพราะรู้ว่าระบบบัญชีไม่ดี ทำแล้วก็ไม่มีการรู้ ไม่มีใครจับได้ ขอยกตัวอย่างง่าย ๆ ให้ เห็นดังนี้

กรม ก. มีระบบการเงินและการบัญชีที่ไม่รัดกุม เช่นเจ้าหน้าที่ผู้รับเงินของ กรม ก. ออกใบรับเงินให้ผู้นำเงินมาชำระโดยใบรับเงินไม่มีการเรียงลำดับหมายเลข (Running number) บางคราวก็หยิบเศษกระดาษที่ใช้ร่างหนังสือมาออกเป็นใบรับ รับ เงินแล้วก็ไม่ลงบัญชี หรือบางคราวก็ลงบัญชีให้เหมือนกัน แต่ลงตามใจชอบ ลงใน สมุดเงินสตบ้าง สมุดอื่นบ้าง ตามสะดวก เงินที่รับไว้เอาเข้าหลวงบ้าง เอาไปใช้เป็น ส่วนตัวเสียบ้าง อย่างนี้ ไม่มีใครสามารถจะไปตรวจสอบได้ว่า เจ้าหน้าที่ผู้นั้น รับเงินไว้ จากใคร เมื่อใด และเท่าใด เพราะกรมดังกล่าวมีระบบบัญชีที่เลว ขาดการตรวจสอบ และแนวทางปฏิบัติที่ดีที่ชอบ แต่ถ้าหากกรม ก. นั้นเองมีระเบียบข้อบังคับและระบบ บัญชีที่ดี ใบเสร็จที่ใช้ในการรับเงิน ก็มีหมายเลขเรียงลำดับ (Running number) เรียง ลำดับไว้ การจ่ายใบเสร็จมีการเซ็นรับว่า รับไว้ใช้ตั้งแต่หมายเลขใด ถึงหมายเลขใด สิ้นวันหนึ่ง ๆ ก็ตรวจจำนวนใบเสร็จคงเหลือกับเงินที่ได้รับ ระบบบัญชีตลอดจนวิธี ลงบัญชี ก็วางไว้รัดกุมมั่นคง มีการฝึกสอนให้เข้าใจและปฏิบัติได้ถูกต้อง หัวหน้าผู้ ควบคุมสามารถตรวจสอบผลการปฏิบัติได้ทุกเวลา เช่นนี้เจ้าหน้าที่ผู้รับเงินย่อมบังเกิด ความเกรงกลัวที่จะกระทำผิด เพราะรู้ดีว่า ถ้าทุจริตจะต้องถูกจับได้ อำนาจฝ่ายต่ำที่ ดึงรั้งให้คิดทุจริตย่อมพ่ายแพ้แก่อาณาแผ่นดิน ทำให้อำนาจฝ่ายสูงมีแรงขึ้น เป็นเหตุ ให้ละเว้นเสียซึ่งการกระทำผิด ก็เท่ากับป้องกันมิให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวงได้.

อย่างไรก็ดี การป้องกันที่จะให้ถึงขั้นไม่ให้เกิดขึ้นเลยนั้น ย่อมเป็นไปได้
แต่นั้นแหละ ถึงแม้อะไร ๆ จะได้อยู่แล้วทุกอย่างก็ยังมีทุจริตกันได้ ผมก็ยังมี ความสนใจ
ใจที่จะเชื่อว่าเป็นการป้องกันได้ ยกตัวอย่างว่าเรามีตำรวจไว้จับผู้ร้าย การที่เรามี
ตำรวจไว้ แล้วถือว่ามีไว้สำหรับปราบปรามอย่างเดียว เห็นจะไม่ถูก ควรจะถือว่ามี
มีตำรวจไว้สำหรับเพื่อป้องกันเหตุร้ายด้วย ยกตัวอย่างเช่น ผมสืบรู้ว่า อาจารย์
ป่วยมีสตาจมาก ไปไหนมาไหนพกเงินสดติดตัวไปคราวละมาก ๆ เสมอ แล้ว
อาจารย์ป่วยก็ไม่เอาใจใส่ระมัดระวังกระเป๋าเสียด้วย อยู่มาวันหนึ่ง ผมไปตักอาจารย์
ป่วยแถวสำนักงบประมาณ จ้องจะล้วงกระเป๋า แต่ตำรวจมองผมพิกลอยู่ (นี่ก็เท่ากับ
ตำรวจป้องกันไว้ได้ในขั้นนี้แล้ว) ผมเห็นท่าไม่ดีก็งดเสีย ตามไปตักที่ธนาคารแห่ง
ประเทศไทยอีก พออาจารย์เผลอ ผมได้โอกาสก็เข้าฉกกระเป๋า แต่ยังไม่ทันจะออก
มาพ้นประตูแบงก์ ตำรวจก็จับได้แล้วเอาผมไปใส่ห้องขัง ตัวอย่างนี้แม้ตำรวจจะ
ป้องกันการเป็นผู้ร้ายของผมไม่ได้ แต่ผมก็ยังถือว่าเป็นการป้องกัน เพราะเมื่อผมเข้า
กรงขังไปแล้ว ผมก็ไม่มีโอกาสจะฉกเงินใครอีก หมายความว่า เป็นการป้องกันมิให้
ผมกระทำการซ้ำสอง และใคร ๆ ที่จะคิดฉกเงินอาจารย์ที่แบงก์ พอรู้จักตีศัพทว่า
ตำรวจแบงก์ หูไว ตาไว แถมยังวิ่งเร็วเสียอีก ก็จะพากันขยาด เลิกคิดการทุจริต ก็
เท่ากับตำรวจป้องกันคนอื่นไม่ให้ฉกเงินออกไปเสียจากตัวผมได้เหมือนกัน

บัญชีก็เช่นกัน ถ้าเรามีระบบบัญชีที่ดี มีระเบียบการเงินควบคุมกันดี แม้จะมี
การทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงเกิดขึ้น เราก็ยังควรถือว่าระบบบัญชีของเราป้องกันการ
ทุจริตได้ เพราะเมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ใดทำการทุจริต เราสามารถล่วงรู้และจับได้ภายใน
ระยะเวลาอันรวดเร็ว ผู้นั้นย่อมจะทำการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงซ้ำสองหรือทำการ
ทุจริตในระยะเวลาอันยาวนานไม่ได้ เราป้องกันมิให้หลวงต้องสูญเสียเงินแก่ผู้นั้นเป็น
ครั้งที่สอง และโดยที่เรามีระบบบัญชีอันมีประสิทธิภาพ เราก็สามารถยับยั้งหรือทำให้
ผู้อื่นที่จะคิดทุจริตล้มความตั้งใจได้ ก็เท่ากับเป็นการป้องกันเหมือนกัน ตรงข้ามถ้าเรา
ไม่มีบัญชี เราก็ไม่มีทางจะป้องกันอะไรได้ เป็นการตัดหนทางเสียโดยสิ้นเชิง ขุนนาง
ที่เคยเป็นตงฉินก็จะกลายเป็นกัฉฉิน ขุนนางที่เป็นกัฉฉินอยู่แล้วก็จะลงมือโหมใหญ่

การทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงจะเกิดขึ้นเป็นประจำและมากมายไม่มีที่สิ้นสุด และก็เพราะว่าเราทำบัญชีไว้รัดกุมเรียบร้อยดี ผมจึงยังเอาเงินหลวงไปใช้ไม่ได้ รอ ๆ อยู่กะว่าเมื่อไรบัญชีนำบัญชีแผ่นดินเหลวไหลหละหลวม ก็จะลองขอยืมหลวงท่านไปใช้บ้าง แต่ก็รอมานานแล้ว ผมและพรรคพวกยังหาโอกาสไม่ได้สักที และไหน ๆ โอกาสก็ไม่มีแล้ว พวกเราเลยมุกทำบัญชีกันใหญ่ปรับปรุงกันเสียจนถึงขั้นยื่นทำบัญชี และตั้งแต่เราทำบัญชีกันมาที่กรมนี้ก็ยังไม่ปรากฏว่ามีใครมาวางฎีกาหลอกเอาเงินไปจากเราได้

สรุปแล้วจะเห็นได้ว่าเรามานั่งทำบัญชีเพราะ :-

1. กฎหมายบังคับให้ทำ
2. เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญแก่การบริหารการเงินและการคลังของรัฐกฎหมายจึงบังคับ

บัญชีเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างไร

1. บัญชีบอกให้เรา รู้ความเคลื่อนไหวในกรณีเงินสด (Cash movement) และกรณีอื่นเพื่อให้ทราบฐานะทางการเงินอันแท้จริงของรัฐบาล
2. บัญชีเป็นเครื่องมือที่เราใช้เป็นหลักในการควบคุมการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. งบประมาณประจำปี
3. บัญชีทำให้เกิดรายงานทางการเงินที่ถูกต้องและแน่นอน เป็นตัวเลขสถิติอันจะใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์เพื่อวางแผนบริหารการเงินและการคลัง ตลอดจนเศรษฐกิจของชาติได้โดยรัดกุมและเหมาะสม
4. บัญชีเป็นเครื่องชี้ให้เห็นเหตุการณ์ทางการเงินที่ผ่านพ้นมาแล้ว ที่กำลังเป็นอยู่ และที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
5. บัญชีเป็นเครื่องให้คำแนะนำ (Recommendation) และอีกนัยหนึ่งบอกให้รู้ข้อบกพร่อง ก่อให้เกิดการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ (Efficiency) และการประหยัด (Economy)
6. บัญชีเป็นเครื่องมือที่ใช้ป้องกันการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง และการรั่วไหลโดยไม่จำเป็นซึ่งรวมถึงความสุรุ่ยสุร่ายด้วย

9 มีนาคม 2504

เรียน ท่านบรรณาธิการ

เมื่อได้อ่านจดหมายของคุณป๋วย ซึ่งเขียนมาจากลอนดอน ในวารสารฉบับเดือนมกราคมที่แล้ว ในข้อที่ว่า “จะมานั่งทำบัญญัติกันทำไม” ทำให้ผมเกิดวาทภาพขึ้นมาทันทีว่าคงจะมีหลายท่านที่เดียวกับใครจะตอบปัญหานี้ ผมเคยเป็นลูกศิษย์ลูกหาของคุณป๋วยมาตั้งแต่ท่านยังอยู่ที่กรมบัญชีกลาง และครั้งหนึ่งท่านก็ยังเป็นอาจารย์อยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่านจึงมีลูกศิษย์ลูกหาเคารพรักใคร่มาก เฉพาะในกรมบัญชีกลางนี้ก็เยอะแยะ ที่ผมอาสาตอบปัญหานี้ก็ด้วยใจระลึกว่าจะมีใครทูลมบบอนบ้าง ถ้ามีหลายท่าน ผมก็ควรจะอยู่แนวหลัง เพราะว่าความสันทัดและเครื่องไม้เครื่องมือของผมคงจะสู้กับใครไม่ได้ ถ้าจะเปรียบก็เหมือนกับปืนใหญ่หน้ากระวางกลาโหมนั่นแหละ

ผมไม่ทราบว่าจะเพลงยาวของผมจะเข้าปีเข้ากลองในวารสารได้เพียงไหน แต่ด้วยใจรักในการขีด ๆ เขียน ๆ คิด ๆ กัน ๆ ก็เลยจดหมายมาคุยกับท่านบรรณาธิการด้วยวารสารในยุคที่ 2 นี้คงจะผลิตรายได้ตามกำหนดบ้างนะครับ ไม่ใช่ผมทักท้วงนะได้ยินคนอื่นเขาว่า ถ้าไม่มีใครช่วยจะส่งไปให้ผมช่วยปัฐพบ้างก็เอา.

ขอแสดงความนับถือ

ดำรง รติกรณ์

ป.ล. ได้แนบเรื่องมาพร้อมนี้แล้ว

บัญชีเครื่องมือเสถียรภาพของรัฐบาล

1. วารสารฉบับเดือนมกราคมที่แล้ว ได้มีปัญหาของท่านอาจารย์ป่วย ถามว่า “จะมานั่งทำบัญชีกันทำไม ?” ปัญหาที่หากวินิจฉัยอย่างลึกซึ้งแล้ว ดูเป็นการลำบากไม่น้อยในการหาคำตอบมาให้ครบถ้วนได้ แม้อาจารย์จะตั้งคำถามขึ้น แล้วคิดคำตอบไว้ให้ดู ท่านก็บอกว่ายังไม่จุใจ น่าจะมีอะไร ๆ เพิ่มเติมอีกเยอะเยอะ

ผู้เขียนสนใจในปัญหา จึงได้เอาไปคิดเป็นการบ้าน เพราะที่บ้านหรือไกลอาจารย์ที่จะควบคุมมัน เราอาจค้นตำราตำราหรือทางแบบตอบได้บ้างไม่มากก็น้อย จะผิดหรือจะถูกอาจารย์จะให้คะแนนเท่าใด ก็เป็นเรื่องของการเขียนและการตอบ หากอาจารย์จะเวทนาก็เวทนาต่อศิษย์ที่เคารพและระลึกถึงพระคุณที่อาจารย์ได้เอื้ออารีอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้เขียนเป็นอาคันตุกะผ่านกรุงลอนดอนได้ไปแวะเยี่ยมเยียนอาจารย์ที่นั่น

2. ในวันนี้ ถ้าผู้เขียนตอบไม่ตรงเป้าหมายของคำถาม อาจารย์คงจะผ่านไปเพื่อดูคำตอบของผู้อื่นบ้าง

ในสมัย แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระบรมราชโองการจัดตั้งหอรัษฎากรพิพัฒน์ขึ้นเป็นสำนักงานของกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ กับได้มีพระราชบัญญัติสำหรับหอรัษฎากรพิพัฒน์ขึ้น โดยจัดให้มีเจ้าพนักงานบัญชีกลางเพื่อทำหน้าที่คัตบาณูชีภาชีอากร ดังปรากฏความบางตอนในพระราชบัญญัติว่า

“ให้เจ้าพนักงานบัญชีกลาง คัตบาณูชีภาชีอากรบรรดาที่ขึ้นอยู่ในหอรัษฎากรพิพัฒน์ไว้สำหรับออฟฟิศฉบับหนึ่ง ให้เจ้าจำนวนในพระคลังนั้นมีไว้ฉบับหนึ่งทุกเจ้าจำนวน แล้วให้แบ่งบัญชีเป็นสองแผนก คือ เงินที่ค้างเก่ามาจนถึงปีออก จัตวาศกฉบับที่ 1 ตั้งแต่ปีระกา เบญจศก ซึ่งได้เปลี่ยนธรรมเนียมใหม่นี้ ให้มีบัญชีต่างหากคนละฉบับ สอบสวนให้ถูกต้องกันทั้งบัญชีกลางแลเจ้าจำนวน อย่าให้ผิดเพี้ยนแลเคียงกันได้ ให้เจ้าจำนวนในพระคลังนั้น ๆ มีห้องออฟฟิศของตัวสำหรับเก็บบัญชีแลสำหรับเป็นที่ชำระความภาษี” ความต่อไปมีว่า

“ การงานสิ่งใดที่เป็นการทำงานที่เกี่ยวเนื่องในการภาษี ซึ่งตัวได้ว่ากล่าวอยู่นั้น ให้ไว้ในออฟฟิศ ห้ามมิให้ไปว่าการภาษีที่บ้านที่เรือนของตัวเป็นอันขาด ” และ “ ข้าราชการซึ่งได้รับราชการในการภาษีอากรทำราชการอยู่ในออฟฟิศบาญชีกลางนี้ จงตั้งใจประพฤติตามพระราชบัญญัติแลกฎหมายที่มีอยู่แล้ว และจะมีต่อไปเบื้องหน้าจงทูลข้อทุกประการ ”

3. ตามที่ได้ยกกระแสพระบรมราชโองการมากล่าวนี้ ผู้เขียนขออ้างเป็นคำตอบในอันดับแรกว่า เราทำบัญชีกันในฐานะที่เป็นข้าราชการ ก็ด้วยประพฤตินิติปฏิบัติตามพระบรมราชโองการเป็นข้อหนึ่ง

ปัจจุบัน แม้เราจะได้วิวัฒนาการมา แต่เรายังคงไม่ละทิ้งของดีเก่า ๆ ที่เป็นหลักสืบมาจนทุกวันนี้ การบัญชีเป็นเรื่องของการบริหารงานคลัง ผู้เขียนเห็นว่าการจัดตั้งวิสาหกิจใดก็ตาม ตามปกติจำเป็นที่ต้องมีเงินทุนเป็นอันดับแรกที่จะสร้างสรรค์เนรมิตให้กิจการบรรลุผลสำเร็จไป ทั้งนี้ ยกเว้นเสียซึ่งบุคคลกับการจัดการ รัฐบาลหรือประเทศชาติก็เช่นเดียวกัน ถ้าขาดแคลนเงินที่จะจ้างคนประจำทำงาน ขาดแคลนเงินที่จะลงทุนในกิจการสาธารณูปโภคทั้งหลายที่ประชาชนพึงได้รับ ผลที่บังเกิดก็คือพลเมืองจะขาดรายได้ ถ้าตกอยู่ในกรณีนี้หลายหมื่นหลายพันคน ผลร้ายย่อมจะบังเกิดแก่เศรษฐกิจของประเทศ สังคมจะระส่ำระสายตามไปด้วย การสร้างถนนก็ดี การชลประทาน การไฟฟ้า ประปาที่ดี ซึ่งรัฐกระทำ แต่เมื่อขาดเงินแล้วหยุดชะงักเสีย หรือมีอยู่แล้วปล่อยให้เป็นไปตามยถากรรมมิได้มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพมั่นคง ผลเสียจะตกอยู่กับประชาชนและประเทศชาติเช่นเดียวกัน เนื่องมาแต่งานพัฒนาเศรษฐกิจที่เติบโตขึ้น กำลังเงินจากรายได้ไม่พอ จึงเป็นเหตุให้รัฐบาลต้องกู้เงินมาใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น เมื่อพูดถึงเศรษฐกิจย่อมเกี่ยวเนื่องกับการคลัง การคลังก็เป็นเรื่องของการเงินและการงบประมาณ การเงินและงบประมาณก็ต้องมีเรื่องของ การบัญชีเกิดขึ้นเป็นเงาตามตัว และการกู้เงินทุกกล่าวนั้น ก็เป็นกรณีหนึ่งที่ทำให้เกิด การตั้งรูปบัญชีขึ้น เพราะเมื่อกู้เงินมารัฐบาลต้องมีรายการบันทึกหรือแจ้งแสดงว่าได้รับเงินไว้ หรือได้รับมาเป็นสิ่งของหรือวัสดุ รัับมาแล้วเก็บไว้ที่ไหน แจกจ่ายไปอย่างไร จ่ายให้ใคร เมื่อใด เท่าใด ครั้นเมื่อถึงเวลาส่งคืนเจ้าหน้าที่เขา ก็ต้องมีรายการบอกแจ้ง

แสดงไว้เช่นเดียวกัน เพื่อใ้ครอยากรู้ ขอดู ตรวจสอบ จะได้มีหลักฐาน นี้พูดเอาแต่เพียงง่าย ๆ ว่าที่เราทำบัญชีกันก็เพราะอย่างนี้ ไม่ได้พูดถึงงานบัญชีด้านอื่น ๆ ซึ่งมีมากมาย

4. ปัจจุบันนี้ เป็นที่ยอมรับกันว่าระบบการบัญชีและการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพเป็นหลักมูลฐานในการบริหารงานของรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำคัญที่มีต่อแผนการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ อันหน้าที่ของรัฐนั้นมีมากมายหลายอย่าง จำเป็นที่จะต้องมีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่แบ่งแยกกันคิดและปฏิบัติตามความรู้ความถนัดตามอำนาจและหน้าที่ และจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมดูแลผู้ปฏิบัติงานและตรวจสอบผลงานที่ปฏิบัติ กรณีเช่นนี้การตรวจสอบเราอาศัยการบัญชีซึ่งปรากฏบันทึกรายการอยู่เป็นเครื่องมือ ในบางกรณี บางเรื่อง อาจจะมีประชาชนหรือท่านผู้ใดเคยนึกคิดบ้างก็ได้ว่า กิจการนั้น ๆ ผู้มีหน้าที่ได้รับมอบหมายจัดการเกี่ยวกับการเงินเป็นจำนวนแสนจำนวนล้านนั้น เขามีการปฏิบัติดูแลรักษาควบคุมกันอย่างไร มีบัญชีแสดงเป็นหลักเป็นฐานครบถ้วน ถูกต้องสมบูรณ์เป็นที่ไว้วางใจเชื่อใจกันทุกฝ่ายหรือ

การบัญชีจึงเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของรัฐบาลที่จะแสดงให้เห็นผลงานของรัฐบาลและสมรรถภาพของเจ้าหน้าที่ผู้รักษาผลประโยชน์ของแผ่นดิน

5. ทุกวันนี้ งานของชาติเติบโตแต่กิ่งก้านสาขาออกไปเพียงใด การบัญชีและระบบบัญชีย่อมจะต้องควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานไปอย่างแยกมิได้ ทั้งนี้เพราะเราต้องการตรวจสอบผลงานโดยใช้บัญชีเป็นเครื่องมือนั่นเอง ในขั้นนี้จึงกล่าวได้ว่า เราทำบัญชีเพื่อจะได้ทราบผลงานจากบันทึกข้อมูลและสถิติ เพื่อใช้พิจารณาเปรียบเทียบวางโครงการพัฒนาที่ดำริจัดทำขึ้น กับทั้งจะเป็นเครื่องมือในการประเมินผลจากกิจกรรมเหล่านั้นด้วย นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายและรักษาเสถียรภาพทางการเงินอย่างสำคัญอีกด้วย ในข้อที่เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศซึ่งได้แก่กิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐบาลนั้น จำเป็นที่จะต้องได้รับการพิจารณาทดสอบเพียงพอเพื่อที่จะได้ทราบสาเหตุอันเป็นข้อขัดข้องในการปฏิบัติการทางเศรษฐกิจ เพื่อที่จะได้พิจารณาหาทางแก้ไขให้ถูกต้องทาง การพิจารณาทดสอบที่อำนวยความสะดวกจึงย่อมอาศัยการปฏิบัติทางการบัญชีโดยครบถ้วนเป็นข้อใหญ่

6. ตามที่กล่าวมาข้างต้น จึงพอสรุปเป็นหัวข้อความสำคัญที่เราทำบัญชีได้ ดังนี้ :-

- 1.1 เพื่อปฏิบัติการสอดคล้องต้องกับแผนงาน ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ ซึ่งกำหนดให้มีบัญชีขึ้น เพื่อให้กิจการดำเนินไปโดยมีระเบียบ ไม่ยุ่งเหยิง
- 1.2 การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ซึ่งได้แก่การเบิกเงินจากคลัง อันเป็นเงินส่วนกลาง มิใช่ของผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ จำต้องมีการควบคุมการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ให้เป็นระเบียบและสามารถตรวจสอบผลได้ ซึ่งวิธีการที่เราปฏิบัติก็คือให้ทำบัญชี ลงรายการขึ้นไว้ ฉะนั้น บัญชีจึงเป็นเครื่องมือในการควบคุมการใช้จ่ายเงินของฝ่ายบริหารและของรัฐบาล
- 1.3 บัญชีคือเครื่องมือควบคุมการเงินและสินทรัพย์ของรัฐโดยเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายมีหน้าที่ต้องดูแลรับผิดชอบ ฉะนั้น บัญชีจึงเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว และรื้อบ้องกันเินทางละเมิดมิให้บุคคลประกอบการทุจริตขึ้นได้ง่าย ๆ
- 1.4 การบัญชีเป็นเครื่องมือสนับสนุนอันสำคัญที่จะแยกแยะและวิจัยแผนเศรษฐกิจของรัฐบาล
- 1.5 การทำบัญชีเพื่อแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมนั้น ๆ เป็นไปในลักษณะใด ไม่ดี ทรงตัว หรือดีขึ้น มากน้อยเพียงใด บริษัท ห้าง ร้าน บัญชีงบดุลจะแสดงให้เห็นสถานะกิจการที่เป็นอยู่
- 1.6 การบัญชีเปรียบเทียบเหมือนภาพเอ็กซเรย์แห่งธุรกิจ รัฐบาลเปรียบเทียบเหมือนธุรกิจขนาดใหญ่ การบัญชีของรัฐบาลจึงเปรียบเทียบเหมือนภาพเอ็กซเรย์ของชาติที่จะรายงานให้ประชาชนได้ทราบถึงภาวะความเป็นอยู่ภายใน ตลอดจนงานด้านการคลัง การเศรษฐกิจ ว่ามีเสถียรภาพมั่นคง และแนวปรับปรุงแก้ไขของรัฐบาล

- 1.7 เพื่อตรวจสอบค้นหาความผิดพลาด ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ใน การวางแผนพัฒนาประเทศ การบัญชีจึงเปรียบเหมือนเข็มทิศที่ชี้ ความผิดถูก หรือความบกพร่องของการปฏิบัติงานของพนักงาน ๕ ทงหลาย
- 1.8. การบัญชีเป็นเครื่องบอกความผิดพลาด และช่องโหว่ในค้ำนกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการเงิน
- 1.9 สิ่งสำคัญประการหนึ่งสำหรับการบริหารอันมีประสิทธิภาพ คือการทำ รายงานโดยแสดงผลเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ราษฎรทราบความก้าวหน้า ของรัฐบาล ความสลับ การไม่สำแดงให้ปรากฏความเป็นจริง ย่อมก่อให้เกิดความสงสัย ตลอดจนอาจจะเกิดความไม่ซื่อตรงด้วย ระบบบัญชีแสดงเงินรับเงินจ่ายของรัฐบาลที่เราต้องปฏิบัติกันอยู่ทุก วัน ก็เพื่อบันทึกความจริง และแสดงผล และเป็นเครื่องตรวจสอบ ความจริงต่อประชาชนในเรื่องเหล่านี้
- 1.10 การบัญชีเป็นเครื่องมือทดสอบการปฏิบัติทางเศรษฐกิจ และอำนาจ ผลในการประเมินค่าจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่รัฐบาลได้ปฏิบัติหรือจะ ปฏิบัติต่อไป เพื่อให้กิจการนั้นดำเนินไปโดยถูกต้องและถึงที่หมาย อย่างมีคุณที่สุด

เท่าที่ตอบมานี้ เป็นการวาดภาพเฉพาะหน้าที่ทางบัญชีของรัฐบาลเท่านั้น และผู้เขียนก็ไม่ใช่กับบัญชี จึงยังไม่สามารถตอบให้ครบถ้วนได้ หากผิดพลาดประการใด ผู้อ่านโปรดอย่าถือเป็นแก่นสารนัก.

9 มีนาคม 2504

หนังสือที่ใช้ในการเขียน

- ประวัติกรมบัญชีกลาง : กรมบัญชีกลาง
 Government Accounting and Budget Execution : United Nations, 1952
 Government Budgeting : Jesse Burkhead, 1959
 Program for Strengthening Public Administration in Thailand : Public Administration Service; Chicago, 1952

(วารสารกรมบัญชีกลาง ปีที่ 2 เล่ม 3 พฤษภาคม 2504)

สุนทรพจน์
ในงานเลี้ยงอาหารค่ำ ประจำปี ของสมาคมธนาคารไทย
8 กุมภาพันธ์ 2504

ท่านผู้เป็นประธาน ท่านสุภาพสตรี และสุภาพบุรุษ ผู้มีเกียรติ

อีกวาระหนึ่ง ผมได้รับมอบหมายให้พูดแทนบรรดาแขกในการเลี้ยงอาหารค่ำวันนี้ เพื่อขอบคุณสมาคมธนาคารไทยที่ได้มีไมตรีจิตเชิญพวกเรามาในงานประจำปีของสมาคม ได้พบปะสนทนากับนายธนาคารและท่านผู้มีเกียรติอื่น ๆ และได้รับประทานอาหารและเครื่องดื่มรสโอชะอันเป็นสิ่งที่เราจะได้โดยมิง่ายนัก ถ้าเราไม่ร่วมชุมนุมสังสรรค์กับท่านผู้มีรสนิยมสูงเช่นบรรดานายธนาคารไทย

ผมใคร่ถือโอกาสนี้เป็นโอกาสที่ผมจะโอ้อวดตนสักเล็กน้อย ที่ขออนุญาตโอ้อวดตนนั้น ก็เพราะคงจะมีน้อยคนนักที่สามารถอ้างตนได้ว่า เป็นผู้ที่น่าเงินให้แก่ธนาคารพาณิชย์กู่ แทนที่จะขอกู้จากนายธนาคาร เมื่อผมได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งตามข้อเสนอของคณะรัฐมนตรีให้เป็นนายธนาคารกลาง ก็เท่ากับได้โปรดเกล้าฯ ให้อยู่ในตำแหน่งที่น่าเงินออกให้นายธนาคารกู่ได้ ในปี 2503 อาศัยความสุจริตสัมฤทธิ์ภาพในนโยบายการคลังและการงบประมาณ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้สามารถนำเงินออกให้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ใช้เพิ่มขึ้นถึงประมาณสองพันล้านบาท รวมทั้งที่กระทำผ่านทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศด้วย การนำเงินออกดังกล่าวเพื่อประโยชน์แก่การผลิต การค้า และเศรษฐกิจทั่วไปของประชากร ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กระทำเป็น 3 วิธี คือ ให้ธนาคารพาณิชย์กู่โดยมีพันธบัตรรัฐบาลเป็นประกันวิธีหนึ่ง โดยรับช่วงซื้อลดตั๋วเงินสำหรับสินค้าขาออกวิธีหนึ่ง กับแลกเปลี่ยน

เงินบาทกับเงินตราต่างประเทศจากธนาคารพาณิชย์ ผ่านทุนรักษาระดับ ๆ อีกวิธีหนึ่ง จำนวนสองพันล้านบาทนี้เป็นจำนวนสูงกว่าปีใด ๆ ที่เราเคยปล่อยมา อัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินที่ให้กู้ก็เพียงร้อยละแปดต่อปี อัตราดอกเบี้ยสำหรับตัวเงินก็เพียงร้อยละห้า เป็นที่หวังได้ว่าการกระทำของธนาคารแห่งประเทศไทยนี้จะได้มีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจของชาติเราดีขึ้นดังที่เห็นปรากฏอยู่

นโยบายการให้ธนาคารพาณิชย์กู้เงินได้จากธนาคารตั้งกล่าวนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยหวังว่าจะดำเนินต่อไปอีก และจะขยายให้กว้างขวางขึ้นในปีต่อ ๆ ไป แต่ต้องอาศัยเหตุแวดล้อมหลายประการ ที่สำคัญที่สุดก็คือ ต้องให้การคลังและการงบประมาณดำเนินไปโดยดี และการบริหารเศรษฐกิจเป็นไปโดยเที่ยงธรรม สุจริต และต้องด้วยหลักวิชา

เรื่องที่ผมจะโอ้อวดได้ในการดำเนินกิจการของธนาคารแห่งประเทศไทยเท่าที่สัมพันธ์กับธนาคารพาณิชย์ จะมีแต่เรื่องการปล่อยเงินร่วมมือกับธนาคารพาณิชย์เรื่องเดียวก็หาไม่ได้ ยังมีอีกมาก เช่น การผ่อนคลายในระเบียบวิธีการควบคุมแลกเปลี่ยนเงิน การแก้ไขอุปสรรคในการโอนเงินระหว่างหัวเมือง การร่างพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ขึ้นใหม่ การหารือเป็นประจําระหว่างธนาคารพาณิชย์กับธนาคารกลาง ขอเรียนแต่เพียงว่า สิ่งใดดีและชอบและเป็นประโยชน์แก่ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทยก็จะดำเนินต่อไปให้ก้าวหน้าเสมอ

ประเทศไทยของเราขณะนี้อยู่ในระยะต้นแห่งการดำเนินแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแต่ละก้าวที่จะดำเนินไปข้างหน้า เต็มไปด้วยความไม่แน่นอน หากก้าวใดก็ตาม ก็จะเป็นคุณอนันต์ หากตรงกันข้าม ก้าวพลาด จะเป็นโทษมหันต์ อุปมาเหมือนสตรีสาวพรหมจรรย์จะขึ้นสู่หอวิวาหมงคล ย่อมต้องมีความสะทกสะท้าน แต่ก็ต้องมุ่งจะกระทำแต่สิ่งที่ดีสิ่งที่มงคลเสียแต่ในขั้นต้นเพื่อให้ชีวิตในขั้นต่อ ๆ ไปมีรากฐานแน่นอน สามารถรุดหน้าโดยมิหยุดยั้งไปสู่ความเกษมสุขสมบูรณ์นานาประการ

ผมรู้สึกดีในคำวันนี้ว่า กำลังพูดอยู่ในท่ามกลางท่านผู้มีเกียรติชั้นนำของประเทศ มีท่านข้าราชการชั้นผู้ใหญ่หลายท่าน ท่านนักการคลัง นักการทูต นักการธนาคาร นักการอุตสาหกรรม นักธุรกิจ ผู้มีสติปัญญาและความสามารถจะบันดาลให้สิ่งต่าง ๆ เป็นไปโดยดีหรือร้ายได้ทั้งนั้น จึงใคร่จะขอเรียนฝากเป็นข้อคิดไว้ว่า บ้านเมืองของเราอันเป็นที่รักของเรา ท่านจะบันดาลให้เป็นอย่างไรแน่ในค้ำนเศรษฐกิจ

ท่านจะให้ประชากรราษฎรสามารถประกอบสัมมาชีวะโดยสุจริต หรือท่านจะให้บ้านเมืองเราเหมือนป่าไม้ที่มีกาฝากรุงรัง ไม่ทำประโยชน์อะไร มีแต่ทำความเสื่อมโทรมให้แก่พสกษชาติ ?

ท่านจะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนใหญ่ของประชาชน อำนาจให้ซื้อของใช้ด้วยราคาถูกและคุณภาพดี หรือท่านจะเห็นแก่ประโยชน์ของพ่อค้าคนกลางโดยบันดาลให้มีเอกสิทธิในการผลิต ในการจำหน่ายโดยราคาสูง คุณภาพต่ำ ?

ท่านจะส่งเสริมการค้าเฉพาะอย่างยิ่งการค้าขาออก ด้วยวิธีแข่งขัน โดยประหยัดต้นทุน โดยวิธีตั้งสมาคมพ่อค้าเพื่อควบคุมคุณภาพและการปฏิบัติตามสัญญา หรือท่านจะใช้ซื้อการส่งเสริมเป็นเครื่องกำบังการสร้างเอกสิทธิ การตัดทอนกันสกัดสินค้าเข้า และการรวมกลุ่มชนิดที่ทำให้ราคาสินค้าสูงสำหรับผู้ซื้อ แต่รายได้ต่ำสำหรับผู้ผลิต ?

ท่านจะพิจารณาคุลย์การค้าของประเทศเราในส่วนรวม (ท่านองเดียวกันกับที่ธนาคารพาณิชย์ต่างหักบัญชีกันทุกวันเป็นส่วนรวม) หรือจะพิจารณาคุลย์การค้าในวงแคบประเทศต่อประเทศ ? (เชื่อว่า ไม่มีธนาคารใดจะพยายามดำเนินการเพื่อหักบัญชีให้สมคูลย์กับธนาคารอื่นแต่ละธนาคารพอดีทุกวัน เพราะขึ้นทำเช่นนั้นนี้กิจการธนาคารต้องเรียวลงแน่)

ท่านจะพยายามให้กิจการธนาคารของไทยดำเนินการก้าวหน้าไปอย่างมีระเบียบ โดยมีการควบคุมตามพัตินัยโดยสมาคมธนาคาร และควบคุมตามมติินัย และความชอบ

ธรรม โดยรัฐบาล หรือจะพยายามให้นายธนาคารพาณิชย์สามารถยับยั้ง ชักขวางคือดี
และบางกรณีก็กลับควบคุมธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงการคลัง ?

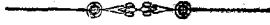
ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่สำคัญ ผู้ใดได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งผู้ว่า
การธนาคารแห่งประเทศไทยแล้ว ไม่พินิจพิจารณาปัญหาเหล่านี้เป็นอย่างดี ผู้นั้นจะ
สามารถปฏิบัติหน้าที่สนองพระเดชพระคุณท่านจอมพลได้

ท่านผู้มีเกียรติที่รับเชิญมาเป็นแขกในค่ำวันนี้ ผมขอเชิญชวนท่านยกแก้วขึ้น
เพื่อความเจริญรุ่งเรืองแห่งสมาคมธนาคารไทย.

ADDRESS

AT THE ANNUAL DINNER OF THE THAI BANKERS ASSOCIATION

8th February 1961

Mr. Chairman, Ladies & Gentlemen

Once again I have been entrusted with the pleasant task of speaking on behalf of the guests in order to express our appreciation for the hospitality of the Thai Bankers Association. Our hosts have provided us with this opportunity of meeting and talking to bankers and other guests, of enjoying delicious food and drink of highest quality, an opportunity not normally available to those outside the honourable company of bankers.

I myself will take this opportunity to blow my own trumpet. Few mortals can claim that they do lend to bankers, instead of borrowing from them. When I received the royal appointment to the governorship of the Central Bank, I was in fact put in a position to lend to bankers. In 1960, fiscal and budgetary wisdom made it possible for the Bank of Thailand to put more than 2,000 million baht additional money at the disposal of the banking system for the benefit of production, trade and general economic welfare of the people. The Bank has supplied these funds in three ways: (a) straight loans to commercial banks upon deposit of Government bonds as collateral, (b) rediscount of export bills and (c) purchase of foreign exchange through the Exchange Equalization Fund. This sum of 2,000 million baht is a record for Thailand. The rate of interest for loans is only 8% per annum, and the rediscount interest is merely 5%. It is understood that this operation of the Bank has played an important part in the generally recognized progress of our economy.

The Bank expects to continue channelling more funds to the banking system : indeed, to increase their flow in subsequent years. In order to do this, the important thing to watch is the fiscal and budgetary policies, as well as the general soundness and equity in economic administration.

When I speak of the cordial relationship between the Central Bank and commercial banks, I need not confine my boast to these financial operations. There are indeed other activities of which we could justly be proud—simplification of exchange control procedure, improvement in the transfer of money between the provinces, the new Commercial Bank Bill, the continuing and frequent consultations between officers of commercial banks and the Central Bank, etc. However, I shall ask you to bear with me only on this statement. Whatever is good and fair and profitable to commercial banks, the Bank of Thailand will endeavour to bring about and constantly to improve upon.

Our country is at present on the threshold of economic development. Each step is fraught with uncertainties: it could lead to spectacular success or it could take us to utter failure. As a young maiden about to join her nuptial partner would pause and feel full of apprehension, so we should pause at this early stage and make our wish for the best, for the real firm basis of our unchecked progress towards happiness and prosperity.

I fully realise that tonight I have the honour of addressing a most distinguished audience consisting of high officials, financial specialists, diplomats, bankers, industrialists and business leaders, all of whom being endowed with talent and ability, with great influence over important affairs of state. I therefore would beg all of us to pause a little and ask ourselves what kind of economy we wish to see in this country of ours.

Do we wish everyone of our citizens to pull his weight earnestly and honestly, or shall we tolerate seeing our country wither away as a jungle of trees sucked dry by parasites?

Do we wish for the common good of our citizens, to enable them to enjoy the good things of life at low cost in return for good quality, or do we wish to see monopolistic producers and traders prosper by offering low quality in exchange for high price?

Do we wish to promote trade, let us say export trade, by competing through low cost, by forming traders associations which should control quality and adherence to terms of contracts on the part of their members, or are we going to promote privileges, prohibitions, protections, and groupings of the kind that inevitably result in high prices for consumers, and low incomes for producers?

Are we going to try to balance our trade on a multilateral basis, or are we taking a narrower view of trying to balance trade with each country? (As bankers, we should know better that we hardly can afford to keep our clearing transactions exactly in balance with each bank.)

Do we wish to see our banking system advance in an orderly manner, subject to mutual understanding through a Bankers Association, and subject to lawful and wise supervision by the Government, or do we wish to see banking anarchy whereby each banker can delay, debar, defy and even direct actions of the Central Bank and the Ministry of Finance?

May I finally suggest, ladies and gentlemen, that these pertinent questions need to be constantly put by a man who, by Royal Proclamation, is thrust into the governorship of the Bank of Thailand, lest he fail to perform his duty manfully and conscientiously? I therefore need no apology for these questions, and hope that they have by no means diminished your enjoyment of the excellent feast provided by our hosts.

Ladies and Gentlemen, I beg you to join me in raising your glass for the prosperity of the Thai Bankers Association and its members.

อริยมะ

ในฐานะที่ผมเป็นศิษย์เก่าของธรรมศาสตร์ เมื่อทางมหาวิทยาลัยจะออกวารสาร “ธรรมศาสตร์” จึงใคร่ขอเสนอข้อคิดเป็นการคารวะและเป็นการรำลึกคุณท่านอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชากรเป็นบุพการีในมหาวิทยาลัย

สีของธรรมศาสตร์ คือ สีเหลือง—แดง และเพลงปลุกใจก็มีความตอนหนึ่งว่า “เหลืองของเราคือธรรมประจำจิต” ฉะนั้นใคร่จะพิจารณาว่า อะไรคือ ธรรมะ

ในปทานุกรมไทยอธิบายไว้ว่า “ธรรม คือ คุณความดี ความชอบ... คำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา มรรคผลนิพพาน ปัญญา ความรู้ของจริง ความจริง เหตุบุญกุศล ความถูกต้อง... กฎหมาย ถ้อยความ อารมณ์...” ทั้งนี้แสดงว่ามีความหมายได้หลายประการ ล้วนแต่เป็นเรื่องที่ดีและที่ชอบ แต่ธรรมะมิได้มุ่งหมายถึงกฎหมายอย่างเดียว มีความหมายกว้างขวางยิ่งไปกว่ากฎหมาย คือรวมทั้งความดีความชอบตามสามัญสำนึกด้วย ในค่านักปรัชญาโรมัน ก็ได้มีสุภาษิตไว้ว่า “Jus est ars boni et aequi” แปลว่า ธรรมศาสตร์ คือ ศิลปศาสตร์แห่งความดีและความยุติธรรม เมื่อวิเคราะห์และวิจารณ์แล้ว ก็จะเห็นได้ว่า อรรถาธิบายของไทยและโรมันมีข้อความสอดคล้องต้องกัน

ถ้าจะมีปัญหาถามว่า เพราะเหตุใดจึงจะต้องประพฤติธรรม พุทธภาษิตมีตอบไว้หลายประการ ข้อหนึ่งที่พวกเราเรียนรู้ประจำใจ ก็เห็นจะเป็นพุทธภาษิตที่ว่า “ธมฺโมหเว รกฺขติ ธมฺมจาริ” แต่ถ้าจะมีผู้แสดงสอดซักถามเป็นปัญหาว่า มีบุคคลบางท่านซึ่งประพฤติธรรมแล้วไม่เห็นได้รับความป้องกันอารักขาจากธรรมะนั้นเลย ในโลกนี้มีความยุติธรรมอยู่เป็นอันมาก เช่นนี้ผมมีความเห็นว่า ผู้ประพฤติธรรมนั้นคงจะไม่ได้ประสงค์มุ่งหวังหาผลตอบแทนเสมอไป คือ ประพฤติธรรมเพื่อความดี ความชอบ ความเป็นจริง เพื่อความยุติธรรมให้มากที่สุดที่จะทำได้ ก็จะเป็นอนานิสงส์อยู่ในตัวแล้ว

เมื่อแรกเริ่มตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ฯ ขึ้นมานั้น มีแต่คณะธรรมศาสตร์
คณะเดียว บัดนี้มหาวิทยาลัยนี้ได้แยกแยกออกไปเป็นหลายคณะ ฉะนั้นผมจึงหวังว่า
ข้อคิดสั้น ๆ ข้างต้นนี้คงจะเป็นข้อเตือนใจนักศึกษารุ่นหลัง ๆ ได้บ้างว่า ถึงแม้ว่าตนจะ
เรียนอยู่ในคณะหรือแขนงต่าง ๆ ในธรรมศาสตร์ จุดมุ่งหมายสำคัญที่จะยึดถือคือ ธรรมะ
สมตามชื่อของมหาวิทยาลัยและวารสารนี้.

(วารสารธรรมศาสตร์ มกราคม 2505)

สุนทรพจน์

ในงานเลี้ยงอาหารค่ำ ประจำปี ของสมาคมธนาคารไทย

14 กุมภาพันธ์ 2505

ท่านผู้เป็นประธาน ท่านสุภาพสตรี และสุภาพบุรุษผู้มีเกียรติ

นี่เป็นวาระที่สาม ที่ท่านประธานและกรรมการแห่งสมาคมธนาคารไทยได้แสดง
ขันติธรรมและเมตตาจิตให้เกียรติแก่ผม มอบหมายให้พูดแทนบรรดาแขกในงานประจำปี
ของสมาคม

คำวันนี้ ผมใคร่จะชักนินยารื่องคาวนพเคราะห์

เมื่อต้นเดือนนี้เอง พระอาทิตย์ พระจันทร์ พระอังคาร พระพุธ พระพฤหัสบดี
พระศุกร พระเสาร์ และพระเอกพระรองอีกดวงสองดวง เกิดโคจรเข้าสู่ราศีเดียวกัน
ปุโรหิตโหราจารย์ฤๅษีชีปะขาวซีไพรใหญ่น้อย คำนวณทราบเหตุไว้ล่วงหน้า ต่างชำระ
ล้างร่างกายบริสุทธิ์ ร่ายพระเวทสาธยายมนต์ป่นภาวนามิให้เกิดภัยพิบัติขึ้นแก่ประชาชน
ในโลกเรา บ้างก็หอบน้ำเต้าหอยยามป็นปายขึ้นไปบนเขาหิมพานต์เพื่อให้พ้นภัย บ้างก็
กล่าวทักท่านนายกรัฐมนตรีในประเทศหนึ่งให้ระวังอันตรายจงหนัก บ้างก็โฆษณาเหตุ
ร้ายให้ประชาชนเกรงกลัวเสียจนพระมหากษัตริย์อีกประเทศหนึ่งต้องรับสั่งให้จับกุมตัว
ไปจองจำใต้ทุกขเวทนาเห็นทันตาก็มี ผลทั้งนี้ สรุปแล้วมีอะไร เท่าที่ผมรวบรวมข่าว
มาได้ก็คือ ประเทศมหาอำนาจแห่งหนึ่งต้องระงับการส่งมนุษย์ขึ้นไปสู่อวกาศไว้ชั่วคราว
ในระยะนั้นประเทศมหาอำนาจอีกแห่งหนึ่งจะต้องระงับหรือไม่ระงับไม่ปรากฏ ปรากฏ
แต่ว่าเงียบกริบไป ส่วนในประเทศมหาอำนาจอีกประเทศหนึ่งนั้น มี *พระโกษาธิบดี*
ใจเมตตาปราณี เห็นเป็นเทศกาลตรุษจีนอนุญาตให้นายธนาคารปีธนาการได้ เป็นที่
นิยมชมชื่นในหมู่ชาวธนาคาร อยากให้คาวนพเคราะห์โคจรมาบรรจบกันเช่นนี้อีก
บ่อย ๆ คงจะดี

จะกล่าวถึงดาวนพเคราะห์กลุ่มหนึ่ง สมญาว่า พระราคา ลอยตุบ์ตุบ์อยู่
กลางหาว บางดวงก็สูง บางดวงก็ต่ำ ดาวพระราคา เหล่านี้พิศดารนัก อยู่ราศีไหน
ไม่ว่าราศีสูงหรือราศีต่ำ ต้องมีมนุษย์เกี่ยวเชื้อมเวทดา อยู่สูงก็พัวอยู่ต่ำก็ต่ำ พระราคา
บางดวง พระโกษาธิบดีท่านเอา พระภักษ์ ขึ้นขับเลยลอยสูงขึ้นไป ประชากราชฎฤกษ์
ซีไพรเจริญพรท่านโกษาธิบดีไปตาม ๆ กัน ทั้ง ๆ ที่พระภักษ์ ก็หาใช้อื่นไกลไม่ เป็น
ดาวบริวารในกลุ่ม พระรัษฎบาล นั่นเอง พระราคา บางดวงในท้องฟ้าเมืองไทยที่ลอยสูง
กว่าท้องฟ้าเมืองอื่น ๆ ทั่วโลก แต่พอคล้อยต่ำลงมาหน่อย ฤกษ์ท่านบำเพ็ญตะบะ
เสกคาถาไล่จะให้ขึ้นสูงให้ได้ ยังไม่ใคร่จะมีใครเจริญพร พระราคา บางดวงยุ่งยาก
สัมพันธ์กัน สามัญชนน้อยนักจะเข้าใจได้ เช่น พระราคาผัว พอจะลอยสูงขึ้น อาณาประชา
ราชฎรสวดยับ พระเศรษฐ์การบดี บันดาลให้ต่ำลงมาหน่อย ชาวตักกศิลาที่เป็นช่างทอ
เริ่มร้ายมนต์จะแก้ไขด้วยใช้วิธีดึงเอา พระราคาด้าย ลงมาหน่อย พอจะสบอารมณ์ช่าง
ทอ เหล่าช่างปั่นด้ายสวดปาฏิโมกข์เลย ถ้าจะชักเอา พระราคาผัว ลงมาให้คู่ควรกับ
พระราคาด้าย บรรดาชาวเกษตรคงจะสวดบังสุกุลเลย ตกกลง พระโกษาธิบดี
พระเศรษฐ์การบดี เห็นดาว

ยังมี พระราคา อีกหมู่หนึ่ง เรียกว่า พระราคาอาหาร ในระยะนี้เกิดอศักรัย
พระราคาอาหาร ลอยสูงขึ้นผิดปกติ ท่านจะสังเกตเห็นหรือเปล่าไม่ทราบ เฉพาะอย่างยิ่ง
พระราคาเนื้อโค พระราคาเนื้อสุกร ถ้านักปราชญ์ส่องกล้องดูให้ดีจะเห็นว่ามีความกำลัง
ไล่ขับขึ้นไปเรื่อย ๆ ดาวนี้นักดาราศาสตร์แน่ใจว่า ไม่ใช่ ดาวผู้เลี้ยง และไม่ใช่อะไร
ดาวลูกเขียง สันนิษฐานว่า อยู่ในประเภท ดาวคนกลาง

ท่านผู้เป็นประธาน ที่ผมนำเรื่องดาราศาสตร์มาพูดในคำวันนี้ ขอประทานอภัย
อย่าเพิ่งคิดว่า ผมพูดเพื่อเจื่อนอกเรื่อง ดาวประจำเมืองของไทยเฉพาะอย่างยิ่งของ
นายธนาคาร คือ ดาวพระพัฒนา และ ดาวพระเสถียรภาพ ถ้าปล่อยให้ พระราคา ลอย
ตุบ์ตุบ์ไปตามยถากรรม และปล่อยให้ดาวบางดวงแทรกแซงตามอำเภอใจแล้ว คงจะชน
ดาวพระเสถียรภาพ สะบั้น แล้ว ดาวพระพัฒนา จะอยู่ได้อย่างไร

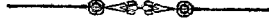
ฉะนั้น ขอเชิญสมณชีพราหมณ์อาณาประชาราษฎร์ทั้งหลาย พึงยึดมั่นในคาถา 2 ข้อ ซึ่ง ๆ พบ ๆ นายกรัฐมนตรีได้โปรดให้ไว้ตั้งแต่ปี 2502 คือ “ขอให้ท่านร่วมมือกับข้าพเจ้า ได้ช่วยกันสร้างความเจริญให้แก่ชาติบ้านเมือง และทำความผาสุกให้แก่ประชาชนโดยเต็มสติปัญญาและความสามารถ” (27 เมษายน) และ “ข้าพเจ้าจะต้องขอให้สมัยปฏิวัตินี้เป็นสมัยมือสะอาด” (12 ตุลาคม)

ท่านผู้มีเกียรติที่รับเชิญมาเป็นแขกในค่ำวันนี้ ผมขอเชิญชวนให้ท่านยกแก้วขึ้น เพื่อความเจริญรุ่งเรืองแห่งสมาคมธนาคารไทย.

ADDRESS

AT THE ANNUAL DINNER OF THE THAI BANKERS ASSOCIATION

14th February 1962

Mr. Chairman, Ladies and Gentlemen,

This is the third occasion that the Chairman and Committee of the Thai Bankers Association have expressed tolerance and sympathy by according me the honour of speaking on behalf of the guests at this annual gathering.

Tonight my subject concerns Heavenly Bodies :-

At the beginning of this month, the Sun, the Moon, Mars, Mercury, Jupiter, Venus, Saturn and several other stars, big and small, happened to come together in the same Zodiac. Learned astrologers, rishis, brahmins, high priests and low priests having correctly predicted this rare event, hastened to cleanse and purify themselves, and set themselves to prayers in various manners, all with a purpose of trying to protect the earth and its inhabitants from disaster. Some threw their rucksacks on their backs, carried their gourds and took to the Himalayas; others sternly warned a certain prime minister against mortal peril; still others were so serious and alarming in their warning that a certain monarch thought it necessary to throw them into jail, thus making their prediction come true for themselves. And the result? As far as I can see, a Great Power had to postpone sending a man into space, it cannot be ascertained whether another Great Power had postponed anything or not, but it surely kept silent; and yet another Great Power, the *Grand Goshia* (Grand Vizier for Baht and Stang) thought it a good idea to set free the Bankers to celebrate the Chinese New Year. This liberating action was so much appreciated by the Bankers that they clamoured for more frequent meetings of the planets.

Our telescope now turns to another constellation the members of which we shall call the "*Price-Stars*". These Stars suspend themselves at various celestial planes, some high and some low, all apparently in disorderly fashion.

There is one striking thing to note about these *Price-Stars*, no matter where they are, however high or low, there are bound to be some humans who complain to the gods about them. They are always alleged to be too high or too low, never right. Some of these *Price-Stars* may have been driven up by the *Tax-Stars*, launched by the *Grand Gosha* himself. Then he is indeed "blessed" by the populace. Actually the *Tax-Stars* are no other, but satellites in the *Government Group*. Some *Price-Stars* appear to float higher in the sky of Thailand than anywhere else; and yet, when they appear to climb down a bit, powerful rishis set themselves to pray and try to drive them up, still practically nobody complains. Some of the *Price-Stars* are inter-connected in a complicated fashion, their mystery is beyond the comprehension of ordinary mortals. *Cloth-Price-Stars*, for instance, cannot go high without appropriate whimpering from the humans. No sooner did the *Grand Econ-Aff.* (Grand Vizier for Commercial Intercourse) tries to pull it down than the weaving brotherhood of Taksila starts its litany. Let the *Yarn-Price-Stars* come down a bit to please the weavers, then the spinners' carols come up loud and clear. Should any attempt be made to bring down the *Cotton-Price-Stars*, the growers' chorus will certainly oblige with the last funeral rites. In sum, the *Grand Gosha* and the *Grand Econ-Aff.* do see plenty of blue stars!

Another group of Stars are those of *Food-Prices*. A strange phenomenon seems to have come about. At present, some *Food-Price-Stars* have risen unusually high, especially the *Pork-Price-Stars* and the *Beef-Price-Stars*. I do not know whether you have noticed this. If wise men really look through their telescopes, they will see that several Stars are persistently trying to drive these *Food-Price-Stars* up. These driving Stars, the astronomers are quite positive, belong neither to the constellation of the *Swineherd* nor of the *Butchers*, but one has a feeling that they are from the *Middleman-Constellation*.

Mr. Chairman, when I talk of Heavenly Bodies this evening, please do not think that I have really gone off the beat. The Stars which control the fate of Thailand, especially those of Bankers—our fairy godmothers, so to speak—are the *Development-Star* and the *Stability-Star*. If you let the *Price-Stars* cruise as they are doing now, and let other stars interfere as they please, they are bound to crash right into the *Stability-Star*—and what hope is there for the *Development-Star*?

Therefore, let all high priests, brahmins and our good people hold firm to the two sayings of His Excellency the Prime Minister in 1959:—

“I enjoin you all to co-operate with me in mustering all your ability and strength to help develop the country and bring about the general welfare of the people.” (27 April)

“I must insist that this Revolutionary Era be an Era of Clean Hands”.
(12 October)

Honoured guests, will you join me in raising your glass to drink to the prosperity of the Thai Bankers Association.

จะมานั่ง (หรือยืน) ทำบุญชื่อกันทำไม?

กรุงเทพ ฯ

20 เมษายน 2505

เรียน บรรณาธิการ วารสารกรมบัญชีกลาง

เสียงนาฬิกาตึก ๆ ที่วารสารกรมบัญชีกลางให้ไว้เป็นของขวัญสำหรับล่อใจนักเขียนบทความให้วารสาร เตือนอยู่เสมอว่า ได้ผัดคนดไว้หลายเดือนแล้ว เริ่มรู้สึกละอายใจ ครั้นจะผัดต่อไปจนถึงปีหน้า ก็เกรงว่าวารสารจะส่งระฆังหรือวัตฤกระเบิดมาเป็นของขวัญในฐานะที่เป็นผู้ไม่เขียน เสียงเตือนจะยิ่งร้ายไปกว่าเสียงนาฬิกา สู้ยอมเขียนให้ไม่ได้ บางทีปลายปีนี้โชคคืออาจจะมีหวังได้ของขวัญชนิดที่ไม่ใครจะเตือน คงจะดี (โปรดดู ป.ล. ข้างท้าย)

สำหรับท่านผู้อ่านที่ลืมหรือมิได้อ่านวารสารกรมบัญชีกลางปีที่ 2 เล่ม 1-2 และ 3 จะขอท้าวความว่า ผมได้ตั้งปัญหาไว้ว่า จะมานั่งทำบุญชื่อกันทำไม คุณอำนวย วีรวรรณ กระหืดกระหอบไปรายงานท่านอธิบดีกรมบัญชีกลาง ท่านอธิบดีซึ่งคงจะกำลังยืนทำบุญชื่อยู่ เริ่มเขียนวงกลมด้วยมือเปล่าทันที ตอบโต้ด้วยการมอঁนตมคายต่อมามีข้าคุณเอี้ยด นาคทรพรพ ซึ่งก็คงยืนทำบุญชื่อยู่เหมือนกัน แต่ยังไม่ล้มไป ก็ทำหน้าที่ทหารหน้าอธิบายนวิสัยหน้าต่อ คุณดำรง รติกรณ์ ศิษย์เก่า เก็บเอาเรื่องไปคิดเป็นการบ้าน แล้วขีด ๆ เขียน ๆ คิด ๆ คั่น ๆ ด้วยใจรัก มีหน้าข้างอาสาตรวจปรับให้เสียด้วย

ความที่ผมย่อมาในวรรคก่อนนั้นเป็นเพียงผลความ สาระสำคัญของเรื่องต้องขอให้ท่านผู้อ่านกลับไปดูรายละเอียดในฉบับปีที่ 2 นั้นอีกที (ถ้าไม่มี ก็ชื้อซื้อ)

ก่อนอื่น ก่อนที่ผมจะลืม ต้องขออภัยให้ผู้อ่านที่เป็นเจ้าหน้าที่สำนักงานประมาณ
สำรวจทำบัญชีแก้อักรวมบัญชีกลาง ถ้าปรากฏว่ามีแก้อั้งแต่ 1 ตัวขึ้นไป โปรดให้
เจ้าหน้าที่ขึ้นขึ้นไปหิ้วห่อให้หมด เพราะสมัยนี้เขายื่นทำบัญชีกันแล้ว และเวลา
พิจารณางบประมาณครุภัณฑ์ของกรมบัญชีกลาง อย่าอนุมัติรายการแก้อั้งอีกเลย
เป็นอันขาด

ข้อต่อไปใครจะบันทึกไว้ว่า ข้อคิดเห็นของท่านอธิบดี คุณเอียดและคุณดำรง
นั้น ส่วนมากผมเห็นด้วย ฉะนั้น จะขอไม่นำมากล่าวซ้ำอีก การที่คุณดำรงขยายความ
ออกไปละเอียดถึง 10 ข้อ และคุณเอียดชี้แจงระบบโคจรบัญชีแผ่นดิน ก็ไปสู่จุดมุ่งหมาย
อันเดียวกัน คือ เราทำบัญชีเพื่อ (ก) แสดงฐานะ (ข) ควบคุมการเงิน (ค) ช่วย
นโยบาย และ (ง) กันเหลวไหล หรือจะให้หลังขึ้นอีกหน่อย จะร้ายกาจเป็นภาษา
อังกฤษก็ได้ คือ (a) information (b) control (c) policy (d) economy หรือ
prevention of waste.

ทีนี้จะขอจับประเด็นข้อที่ว่า ทำบัญชีแล้วจะป้องกันความรั่วไหล เหลวไหล
ได้หรือไม่ ข้อนี้ถ้าจะเปรียบท่านอธิบดีกับคุณเอียดเป็นแพทย์ มองเผินๆ จะปรากฏว่า
ลงความเห็นไม่ตรงกัน หมอบุญมาตรวจดูแล้วสายศีรษะ “ผมยังไม่ค่อยสมัครใจจะเชื่อ
(ว่าจะป้องกันได้)” ส่วนหมอเอียดพยักหน้าจนคอเกือบหัก “ได้ครับ ได้แน่ๆ ที่เดียว”

ถ้าท่านอธิบดีว่าๆ จะปรารภว่า “หมอเอียดนี่ยังงี้หรือ?” แล้ว ผมขอเรียนว่า
ซ้ำก่อน แท้จริงไม่ต่างกันดอก คุณเอียดหมายความว่า ถ้าทำบัญชีให้ถูกต้องดีตามแบบ
กรมบัญชีกลางนี้แล้วละก็ป้องกันการฉ้อราษฎร์บังหลวงได้แน่ แต่ไม่ใช่จะหมายความว่า
ถ้าจะป้องกันการฉ้อราษฎร์บังหลวงแล้ว ทำบัญชีให้ดีอย่างเดียวก็พอ ต้องอาศัยอย่างอื่น
ด้วย เช่น การตรวจตรา การตรวจสอบ การขยับยกเรื่องขึ้นว่ากล่าว การกล้าพูดกล้าทำ
หรืออีกนัยหนึ่งพูดเป็นภาษาตรรกวิทยา ก็คือ การทำบัญชีเป็น necessary condition
แต่ไม่ใช่ sufficient condition ของการป้องกันการฉ้อโกง เปรียบเหมือนจะเดินทาง

ด้วยรถเมล์จากบ้านไปกรมบัญชีกลาง ต้องมีสตางค์ค่ารถเป็น necessary condition แต่ถ้ามีสตางค์อย่างเดียว ไม่รู้ว่าจะขึ้นรถเมล์สายไหนหรือไม่รู้จักทาง ก็ยังไม่พอ

ส่วนท่านอธิบดีนั้น คงแก่เรียนกว่า ด้วยความสันตติภรณ์ของท่าน ท่านเพิ่งสังเกตเห็นว่า บัญชีแบบคี่ก็มี แบบเลขก็มี ท่านก็ว่าของท่านถูก ถ้าทำบัญชีแบบเลขแล้ว จะยื่นหรือนั่งหรือแม่แต่นอนทำ ก็เมื่อยเปล่า

บัดนี้ จะวิชันหาปัญหาของคุณเอี้ยคที่ว่า เพราะเหตุใดจึงต้องให้ขบปัญหาให้ค่านิยาม “ตงฉิน” และ “ก้งฉิน” คุณไม่เกี่ยวอะไรกับการที่เราต้องมานั่งทำบัญชีกันเลย สงสัยว่าคุณเอี้ยคคงจะเขียนอย่างที่เราเรียกว่าเอาลิ้นตุนจนแก้มตุ่ย (คือ tongue in cheek) หรืออย่างไทยเราเรียกว่าถามเอาเรื่อง รู้แล้วแกล้งทำเป็นถาม เพื่อยั่วให้สาธยาย ก็เห็นจะต้องสาธยาย

ความสุจริตในการบริหารราชการแผ่นดินนั้น นิยามได้ง่าย คือ เมื่อศีลธรรมและกฎหมายระเบียบข้อบังคับบัญญัติว่าอย่างไร ก็ปฏิบัติไปอย่างนั้น ไม่ประพฤติบิดเบือนไปจากมรรค คือแนวที่บัญญัติ การประพฤติบิดเบือนอาจจะเป็นได้ทั้งที่เป็น การกระทำผิด กับที่เป็นการละเว้นไม่กระทำชอบ การป้องกันความทุจริตตั้งว่านี้ การบัญชีพอจะช่วยให้ จะขอยกตัวอย่างให้ฟัง

- (1) รัฐบาลต้องการก่อสร้างอะไรขึ้นอย่างหนึ่ง (จะเป็นตึก ถนน เขื่อน การประปา การไฟฟ้า การโทรศัพท์ ได้ทั้งนั้น) ขออนุญาตจากสภาตั้งงบประมาณเป็นรายจ่าย ถูกต้องตามกฎหมายทั้งหมด แต่เจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่ต้องการทุจริต ก็สมคบกับผู้รับเหมาให้ตั้งราคาสูงกว่าที่ควรจะเป็น ส่วนเกินนั้น ตกกลงให้นำไปบรรณาการเจ้าหน้าที่ เช่นนี้ การบัญชีควรจะช่วยป้องกันได้ คือ คัดบัญชีต้นทุนการก่อสร้าง (cost accounting) นั้นโดยละเอียด นำไปเปรียบเทียบกับรายอื่น ๆ (ถ้ามี) ก็พอจะประมาณได้ว่าเป็นการสมควรหรือไม่เพียงใด ถ้าบัญชีมันฟ้องอยู่ ก็รายงาน

ถ้ารายงานแล้วผู้ใหญ่เฉย ๆ ก็เรียกว่าผู้ใหญ่งงจินตด้วย แต่ถ้ารายงานแล้วมีการ
เปิดเผยขึ้น อย่างน้อยก็อาจจะทำให้ผู้ที่ตั้งใจทุจริตในภายหลังย่อท้อไม่กล้ากระทำ
อีกก็ได้

- (2) เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เก็บภาษีอากร สมควร่วมคิดกับผู้เสียภาษี เก็บภาษีเข้าคลัง
แต่เพียงน้อย ให้ผู้เสียภาษีไปเสียภาษีนอกกฎหมายเป็นส่วนตัวแก่ตน เช่นนี้
เรียกว่าทุจริต ไม่มีปัญหา เรื่องชนิดนี้แก้ที่กรมบัญชีกลางมิได้ก็จริง แต่แก้ได้ที่กรม
เจ้าสังกัดของเจ้าหน้าที่นั้น หรือถ้ามีสารวัตรของกระทรวงการคลัง ก็พอจะควบคุม
ได้ ด้วยวิธีการบัญชีที่ดี ด้วยวิธีสอบบัญชีของผู้เสียภาษีว่าถูกต้องเป็นประการใด

ขุนนางกังฉินอย่างไรตัวอย่างนี้ ประพตติผิตพระบรมราชโองการอีกซ้ำ
ในข้อที่ “ไปว่าการภาษีที่บ้านที่เรือนของตัว” (คุณดำรงว่าไว้)

- (3) กระทรวงทบวงกรมผู้มีหน้าที่จ่ายเงิน แต่มิได้ทำบัญชีไว้ให้ถูกต้องอย่างนี้ กระทำ
ผิด 2 ข้อ คือ (ก) มีหน้าที่ทำบัญชีแล้วไม่ทำ (ข) เปิดช่องให้ทุจริตได้
วิธีแก้ไข คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินต้องดูแลสอบดู เมื่อเห็นบกพร่องก็
รายงาน กับกระทรวงการคลังและกรมบัญชีกลางต้องเป็นพี่เลี้ยงฝึกสอน วาง
ระเบียบบัญชีให้เขาทำถูกต้อง มิฉะนั้นแล้ว กรมบัญชีกลางจะมานั่ง (หรือยืน)
ตะบันทำบัญชีกันไปทำไม ? (ตะบัน แปลว่า มุ่ง)

ผมขอยกตัวอย่างพร้อมด้วยวิธีแก้ไขมาเพียง 3 ข้อ ถ้าจะให้เขียนอีก 998 ข้อ
ก็คงจะทำได้ถ้ามีเวลา และถ้าจะให้เอ่ยชื่อตัวละคร ก็คงจะทำได้บางเรื่อง แต่ต้อง
มาขอให้เล่ากันตัวต่อตัว วารสารกรมบัญชีกลางไม่คิดหรือว่าจะแจกรางวัลสำหรับ
ผู้เขียนที่นำเรื่องโศกนาฏกรรมประเภทนี้มาประกวดในหน้ากระดาษของวารสารฯ เท่าที่
ว่ามานี้ เห็นจะพอหอมปากหอมคอแล้ว สำหรับคราวนี้ แต่ท่านบรรณาธิการครับ มี
ข้อที่ควรเสนออยู่ก็ข้อ

พรหมวิหาร อูเบกขา คือความวางใจเฉยอยู่ ตั้งใจเป็นกลางนั้น จะเป็นธรรมะ
ที่ดีได้บางโอกาสก็จริง แต่ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่มีหน้าที่ตรวจตราสอดส่องการบริหารราชการ
ถ้าเจอข้อเท็จจริงแล้ว จะหลบตัวอาศัย “อูเบกขา” เป็นร่มโพธิ พร้อมกับเปล่งสุภาษิตว่า
“รัฐรักษาตัวรอดเป็นยอดดี” นั้นแหละเป็นลักษณะกังฉิน เพราะนอกจากแสดงความ
ขลาดแล้ว ยังเป็นการปกพร่องหน้าที่อย่างร้ายแรง การยอมรับความชั่วนั้น เป็นความชั่ว
อยู่ในตัว (Toleration of evil is evil itself)

ผมขอฟังความคิดเห็นของนักเลงผู้อื่นด้วยตามเคย.

ด้วยความนับถือ

ป.ล. เพื่อความกระจ่างแจ้งในวรรคแรกของจดหมายนี้ ขออธิบายว่า ผมได้รับของขวัญ
(ในฐานะผู้เขียนบทความ) จากวารสาร ในครั้งแรกคือ เครื่องตั้งปากกาที่โต๊ะ ในปี
ต่อมา ได้รับนาฬิกาปลุกเรือนสวยงาม ขอแสดงความขอบคุณวารสาร ๖ ไร่ ณ ที่นี้
กับแสดงความหวังไว้สำหรับอนาคตด้วย.

(วารสารกรรมปัญญาชัฏกลาง ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 กรกฎาคม 2505)

“Non enim in retiociniis sed in multiplicibus judiciis excellens scaccarii scientia consistit”

สุภาชิตการคลังข้างต้นนี้ มีอายุกว่า 800 ปีมาแล้ว ผู้รู้ท่านถอดเป็นความได้ดังนี้

“วิทยาการคลังอันประเสริฐ เป็นเรื่องของการวินิจฉัยตัดสินประเด็นต่างๆ หมายเป็นเรื่องราวทำบัญชีอย่างเดียวกัน”

การคลังก็เหมือนกับการบริหารกิจการอื่น ๆ ทั้งราชการและเอกชน ต้องอาศัยข้อเท็จจริงเป็นหลัก เพื่อให้ทราบได้แน่ชัดว่า เรื่องราวเป็นอย่างไร ปัญหามีอะไร ครั้นแล้วจึงนำปัญหาเหล่านั้นพิจารณาวินิจฉัยเพื่อชี้ขาดว่าควรจะทำประการใดหรือไม่

ผู้ที่เป็นเจ้าของสุภาชิตข้างต้น นัยว่าเป็นเสนาบดีว่าการคลังในสมัยโบราณ ท่านจะได้กล่าวถ้อยคำนั้น ๆ ในกาลและเทศะอย่างไรไม่ปรากฏ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ท่านย้ำถึงการวินิจฉัยปัญหา เห็นจะเป็นเพราะท่านเป็นผู้ใหญ่ ท่านอาจต้องการให้เจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่ของท่านพยายามช่วยพิจารณาปัญหาด้วย มิใช่แต่จะแสดงข้อเท็จจริงอย่างเดียวก็เป็นได้

แท้จริงในการปฏิบัติราชการคลัง เจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่อะไรจะสามารถวินิจฉัยปัญหาได้ถูกต้องแม่นยำ ก็ต้องอาศัยข้อเท็จจริงเป็นหลัก ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏเป็นข้อเท็จเสียมากกว่าข้อจริงแล้ว ถึงจะวินิจฉัยปัญหาด้วยความสุขุมคัมภีรภาพสักปานใด ก็จะเป็นช่องทางให้ผิดพลาดได้ง่ายนัก

การรวบรวมข้อเท็จจริงนั้นย่อมมีความสำคัญดังกล่าว และมักจะเป็นหน้าที่ของผู้น้อยหรือเจ้าหน้าที่ชั้นกลาง แต่ในทางปฏิบัติ การที่จะแยกเรื่องข้อเท็จจริงออกเสียจากการวินิจฉัยเด็ดขาดนั้น ย่อมเป็นไปได้ แม้ผู้น้อยจะมีหน้าที่หนักไปในด้านข้อเท็จจริง ผู้ใหญ่จะหนักไปในด้านนโยบายก็ตาม ผู้น้อยก็ต้องวินิจฉัยปัญหายูบง้าง และผู้ใหญ่อีกต้องพิจารณาข้อเท็จจริงกล่าวก่อนไป

ในโอกาสที่กรมสรรพากรจะจัดให้มีการฉลองวันสถาปนากรมครบรอบปีที่ 47 ในวันที่ 2 กันยายน 2505 ผมในฐานะที่เป็นเพื่อนข้าราชการในกระทรวงการคลัง ใคร่จะขอน้อมอำนาจพรมาแต่ท่านที่สังกัดกรมสรรพากรทั้งผู้ใหญ่และผู้น้อยทุกท่าน ขอให้เพียบพร้อมด้วยความสุขุมวิจาร์ณญาณ ใช้สติปัญญา ความสัตย์สุจริตธรรม สามารถวินิจฉัยประเด็นนโยบายพิจารณาข้อเท็จจริงตลอดจนการบัญชีนานัปการ ปฏิบัติราชการให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้น อันจักเป็นสิริมงคล นำความจำเริญสุข ลาก และยศสู่ท่านทั้งหลายตลอดจนครอบครัวของท่าน เทอญ.

สิงหาคม 2505

ECONOMICS AS A BRANCH OF SCIENCE

ADDRESS

AT

THE SOCIAL SCIENCE ASSOCIATION OF THAILAND

3rd October 1962

As a contribution to the discussion of this learned Association today, I hope it will not be out of place to attempt to present the various definitions given to Economics, and to deal briefly with some of the difficulties confronting economic scientists and economic science practitioners in our country.

If one asks an economics student of Thammasart University what he learns there, he probably will reply: 2 parts liberal arts, (which includes natural sciences), one part law and one part miscellaneous subjects such as money and banking. At Chulalongkorn, Economics is taught under the wings of the Faculty of Commerce and Accountancy, and I hear, the younger and more progressive teachers can be found in the Faculty of Political Science. At Kasetsart, Economics seems to be a shy subject hiding behind the apron of Agriculture Cooperatives. In sum, Economics has yet to emerge as a subject for clear cut study and definition in Thailand.

Let us turn to Aristotle and see what he had to say about "*Œconomica*". As we all know, in Aristotle's time, the function of economic science was generally understood as "*to found a household and also to make use of it*". Although in Book II of his work, Aristotle referred to Royal Economy, Satrapic Economy, Political Economy, and Personal Economy, the more interesting part of his Book I is devoted to the concept of a wife. If I may digress a little, please allow me to quote certain passages from Aristotle's *Œconomica*:

"First and foremost a house, then a wife....." (Book I-2)

"As regards the human part of the household, the first care is concerning a wife; for a common life is above all things natural to the female and to the male" (Book I-3)

“There are certain laws to be observed towards a wife, including the avoidance of doing her any wrong; for thus a man is less likely himself to be wronged. Now wrong inflicted by a husband is the formation of connexions outside his own house. As regards sexual intercourse, a man ought not to accustom himself not to need it at all nor to be unable to rest when it is lacking, but so as to be content with or without it. The saying of Hesiod is a good one:

‘A man should marry a maiden, that habits discreet he may teach her’ ” (Book I-4)

Let us leave the Greek and consult the Scot: Adam Smith.

“Political economy, considered as a branch of the science of a statesman or legislator, proposes two distinct objects: first, to provide a plentiful revenue or subsistence for the people, or more properly to enable them to provide such a revenue, or subsistence for themselves; and secondly to supply the state or commonwealth with a revenue sufficient for the public services. It proposes to enrich both the people and the Sovereign” (Book IV – intro – Wealth of Nations)

It is interesting to note that Adam Smith did not say that economics should propose to enrich such people as courtiers, politicians, ministers or generals or civil servants. On the contrary, Smith went so far as to refer to that *“insidious and crafty animal, vulgarly called a statesman or politician, whose councils are directed by the momentary fluctuations of affairs”*. (Book IV – Ch. II)

What did Karl Marx say about economics? Mr. Chairman, perhaps you will kindly ask me again after the martial law has been lifted.

According to Alfred Marshall, *“Economics is a study of mankind in the ordinary business of life; it examines that part of individual and social action which is most closely connected with the attainment and with the use of the material requisites of well being. Thus it is on the one side a study of wealth; and on the other, and more important side, a part of the study of man” (Principles I. I. 1)*

“The advantage which Economics has over other branches of social science appears to arise from the facts that its special field of work gives rather larger opportunities for exact methods than any other branch. It concerns itself chiefly with those desires, aspirations, and other affections of human nature, the outward

manifestations of which appear as incentives to action in such a form that the force or quantity of the incentives can be estimated and measured with some approach to accuracy, and which therefore are in some degree amenable to treatment by scientific machinery". (I. II. 1)

Marshall then went on to state that the claims of Economics to be a science, are its power of appeal to definite external tests, and its internal homogeneity (I. II. 7)

Let me return to Marshall at a later stage in this talk. For the moment, please suffer me to interpose here and say that what Marshall called "*incentives*" in the passage quoted above referred to monetary incentives. Little did he think that in the mid twentieth century, some European businessmen or firms should be moved by philanthropic considerations in their activities in such countries as Thailand. I refer specifically to a French firm through an Italian–Thai concern offering to make a survey for a second civil airport of Bangkok, and to a German firm offering to make a survey for boring a tunnel under Menam Chaophya; both cases free of charge, and without commitment whatsoever on the part of His Majesty's Government.

A more recent definition given to Economics, which I believe is still very widely accepted, is the one by Professor Lionel Robbins. Economics, according to this definition, is a subject which attempts to allocate scarce resources in order to satisfy unlimited human wants. If this definition is correct, then the duty of an economist or an economic science practitioner is not confined only to money, banking, taxes, budget, trade, business, agriculture, industry. Since human wants are unlimited, the economist will have to embrace and study practically everything from medicine to education, from roads to cities and villages, from housing to town planning and what not. No wonder you find so many busy bodies in the guise of economists in the Prime Minister's Office, Budget Bureau, Planning Board, most if not all of the ministries, banks, public enterprises, private enterprises etc., even in the Social Science Association. No wonder, too, that so many sins and crimes are being committed nowadays in the name of Economics, economy, and economic development.

The duty of an economist, as of almost every other scientist, is "*to collect facts, to arrange and interpret them, and to draw inferences from them*" (Marshall I. III. 1). This is a tremendous job, especially for a social scientist. A natural

scientist deals with natural objects and natural phenomena. In the pursuit of truth, a geologist, for instance, takes up a piece of stone; and stones are not in the habit of telling lies. An economist, e.g., from the Budget Bureau, may examine and interview another official, say a Director-General; he can't handle the latter as a piece of stone; he owes him some respect, but in his heart of hearts, he cannot be sure whether truth and all the truth and nothing but the truth is being told. One can be misled by many kinds of untruth, some by omission, others by false comparisons, still others by outright lies. Let me illustrate: if someone wants to lead you to believe that a project of road A is good and cheap, he may say that this project is cheaper than Road B, omitting to show that the work involved in Road B included jungle clearing, purchase of land, pioneering of all sorts, whereas Road A is already existing and is serving traffic of all kinds and that work involved in project A is not construction but rehabilitation and improvement. Worse still he may omit to tell you that he himself has previously and innocently made a much lower estimate for Project A.

Truth may be distorted by the wrong method of investigation. Recently a banker came to us and complained about some of his staff. We suggested that he should investigate thorough records of his staff before employing them because some of his employees are known to have been dismissed from other banks. Our friend was really outraged. "*I really have made thorough investigation,*" he said, "*I always asked advice from the intelligence corps of the First Army.*"

Natural scientists also have advantages over us inasmuch as nature may be perverse sometimes, but always logical. Man frequently rises above nature and dictates his logic system. Do you need an example? Problem: Traffic jam in the city of Bangkok. Solution: Bore a tunnel under Chaophya.

Mr. Chairman, the usefulness of an economist lies in the very defect of our materials and system: man, society, organization. There is no fool-proof system. In the words of the Governor of the Central Bank of the Netherlands, recently pronounced, "*I shall not live to see the day when a fool-proof system is in force. For one thing, we shall all be technologically unemployed.*" But we, economists, in the pursuit of truth and in the practice of our science, not only must be learned, efficient, we must also be honest, appear to be honest, and honest enough to urge other people to be honest.

คำขวัญ

เนื่องในวันครบรอบปีที่ 4 ของสำนักงบประมาณ

สำนักงบประมาณ	ตั้งมานานได้สี่ปี
ร้อยเล่มเป็นยานี้	พรของข้าฯ มาจากใจ
ขอให้ผู้อำนวยการ	เพื่อนร่วมงานทั้งน้อยใหญ่
สุข, สรรเสริญ, เจริญ, ชัย	ลาภยศล้วนล้วนอุดม
สุขภาพทั้งกายจิต	ราชกิจประกอบสม
บูรณาตั้งปรารมภ์	ด้วยสุจริตพิทยา
เที่ยงธรรมและคัมภีร์	สามัคคีสัมปทา
วิริยวีรกล้า	หาญรักษ์สัตย์อรรถกร
ดีเด่นบำเพ็ญบุญ	กิตติคุณกระเดื่องดอน
อรรถผลดลนิกร	พัฒนกิจสฤษดิ์เทอญ.

(ข่าวสำนักงบประมาณ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ 2506)

สุนทรพจน์

ในงานเลี้ยงอาหารค่ำ ประจำปี ของสมาคมธนาคารไทย

6 กุมภาพันธ์ 2506

ท่านผู้เป็นประธาน ท่านสุภาพสตรีและสุภาพบุรุษผู้มีเกียรติ

คำวันนี้ ผมจะขอพูดถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจทั่วไปเล็กน้อย แล้วจึงจะเสนอข้อความบางประการเกี่ยวกับการธนาคาร

ในรอบปีที่แล้วมา เศรษฐกิจของประเทศไทยก็ยังก้าวหน้าอยู่พอสมควร ค่าแลกเปลี่ยนของเงินบาทเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ไทยสามารถส่งสินค้าเข้ามากขึ้น ส่วนมากที่เพิ่มขึ้นนั้น เป็นสินค้าประเภทที่ต้องซื้อเขามาลงทุน เช่น เครื่องจักร เครื่องทุนแรง เครื่องขนส่ง เป็นต้น ยอดสินค้าออกมีมูลค่าต่ำกว่าปี 2504 ดิบกุดขึ้นแทบจะไม่ต้องเป็นกังวล ข้าวต่ำลงเพราะจำนวนลดแม้ว่าราคาจะเพิ่ม ข้าวโพด แป้งมัน และไม้สัก ราคาขึ้นเล็กน้อย แต่จำนวนลดลง ทำให้มูลค่าลดมาก เราส่งปอออกไปเกือบ 2 เท่าของปีก่อน แต่ราคาตกมากจนกระทั่งมูลค่าต่ำลงบ้าง

ถึงตอนนี้ ควรจะตั้งปัญหาสามข้อ 2 ข้อ

ปัญหาข้อ (1) เรื่องข้าวส่งออกนั้น จะมีนโยบายกันอย่างไรแน่ ทางมือขวา ก็อยากจะส่งเสริมให้ส่งออกมาก ๆ ถึงกับยอมคืนฟรีเมียมให้แก่พ่อค้าบางรายที่ส่งข้าวไทยไป ทางมือซ้าย ก็เกรงว่าข้าวในประเทศจะขาดแคลนเพราะสต็อกต่ำ ต้องห้ามล้อไม่ให้ส่งข้าวออกเกินสมควร เครื่องยนต์เครื่องนี้แรงเครื่องพร้อม ๆ กับห้ามล้อ เปลืองน้ำมัน เปลืองเครื่องเย็บ

ปัญหาข้อ (2) สินค้าที่ส่งออกไม่ใคร่จะได้ดี เช่น ข้าวโพด แป้งมัน ปอ ไม้สัก สาเหตุเป็นเพราะธรรมชาติ หรือโลกภายนอก หรือการกระทำของมนุษย์ปูดุชนเราเอง อย่างไรก็ตาม

แม้ว่ามูลค่าขาออกจะต่ำกว่ามูลค่าขาเข้าก็ตาม เงินสำรองของชาติที่เป็นทองคำ และเงินตราต่างประเทศก็ยิ่งเพิ่มขึ้น คงเป็นยอดรวมประมาณ 500 ล้านดอลลาร์อเมริกัน เพราะมีสินค้าเป็นอันมาก เฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นประเภทลงทุน เราสั่งเข้ามาโดยไม่ต้อง หรือยังไม่ต้องชำระเงิน

ปัญหาข้อ (3) จึงมีอยู่ว่า เราควรจะทำอะไรกับเงินสำรองนี้

ปัญหาข้อนี้ มีนักปราชญ์หลายท่านเสนอตอบ บ้างก็ว่าควรที่รัฐบาลจะนำมาพัฒนาเศรษฐกิจเสีย บ้างก็ว่ารัฐบาลยังพิมพ์ธนบัตรเพิ่มขึ้นได้ ควรพิมพ์ขึ้นบ้านเมืองจะได้เจริญเร็ว ๆ

ปัญหาข้อนี้ เฝื่อนอยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของผม จึงใคร่ถือโอกาสเรียนตอบไว้ ณ ที่นี้ด้วย คือ

(ก) การพิมพ์ธนบัตรเพิ่มขึ้นนั้น ทำได้ง่าย แต่การพัฒนาเศรษฐกิจนั้นทำยาก เงินเป็นปัจจัยส่วนเดียวของการพัฒนา ถ้าธนบัตรออกใช้สูงเกินกว่ากำลังพัฒนานักจะเสียหายแก่แผนพัฒนานั้นเอง ด้วยเหตุเงินเพื่อ

(ข) ทุกวันนี้นโยบายมีอยู่ว่า จะใช้ทุนสำรองนี้เป็นประโยชน์แก่ทั้งการพัฒนาการงบประมาณ และการค้า มิใช่จะมาเก็บใส่กรุไว้ให้บูโสมเฝ้า งบประมาณแผ่นดินเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนปัจจุบันนี้ได้ ก็เพราะได้รับคำรับรองจากธนาคารแห่งประเทศไทยว่าจะมีเงินไว้สำรองให้ภายในขอบเขตสมควร และการที่ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ สามารถขยายวงเงินสินเชื่อจากต่างประเทศได้นั้นก็เพราะเรามีเงินสำรองมั่นคงเป็นเหตุหนึ่ง แม้จะมีสาเหตุที่สำคัญที่สุด นโยบายการชักจูงชาวต่างประเทศมาลงทุน ก็ได้พึ่งเงินสำรองนี้สนับสนุนเหมือนกัน

(ค) “รัฐบาลนี้ ไม่ต้องการชักชวนให้ท่านรัดเข็มขัด แต่ขอชักชวนให้ท่านประหยัด.....โปรดจำไว้ว่า การประหยัดเป็นการสร้างอนาคต ไม่มีใครสามารถสร้างอนาคตได้โดยไม่รู้จักประหยัด.....”

เมื่อพิจารณาเฟื่องเสียงต่อไปถึงอนาคตอันใกล้ สถานะการค้าของเราจะเป็นไปในทำนองใด ผมเห็นชอบด้วยกับคำกล่าวของท่านประธานเมื่อสักครู่ที่ว่า ภาวะการค้าของเรายังไม่อยู่ในขั้นน่าวิตกนัก และผมใคร่จะเรียนเสริมว่า วิธีที่จะแก้ปัญหาเศรษฐกิจของเรา และส่งเสริมให้ดีขึ้นนั้น อยู่ที่การผลิตเพิ่มขึ้น ไม่เพียงแต่เท่านั้น สำคัญอยู่ที่ต้นทุนการผลิต จำเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ต้นทุนการพัฒนา การผลิตเครื่องอุปโภคบริโภค และการส่งออกของเราต่ำพอที่จะแข่งขันกับเขาได้ ผู้ใดทำการที่จะทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าต่าง ๆ สูงขึ้นโดยเหตุอันมิชอบ ย่อมถือได้เสมือนผู้ที่ทำลายป่าไม้อันเป็นทรัพยากรของชาติ ท่านว่าเป็นศัตรูทำลาย ถ้าต้นทุนการพัฒนาก้าวหน้าควรจะเป็นก้าวละ 1 ล้านบาท แล้วต้องจ่ายก้าวละ 2 ล้านบาท ก็เท่ากับถ่วงความเจริญ พอที่จะก้าวทีละ 2 ก้าวกลับก้าวได้ก้าวเดียว

ปัญหาข้อ (4) ก็ยายนานอะไรเล่าที่จะทำให้ต้นทุนต่ำได้

คำตอบที่สำคัญท่านคงจะได้ยินแล้ว คือ

- (ก) เราต้องพยายามตัดคนกลาง และตัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น
- (ข) เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานมิชอบ ต้องขอสับมาล้างมือ

หวนมากล่าวถึงกิจการธนาคาร ผมไม่จำเป็นจะต้องกล่าวให้ยืดยาวในที่นี้ เพราะในสุนทรพจน์ของท่านประธานก็ตี สาส์นของ ฯ พณ ฯ รัฐมนตรีว่าการคลังก็ตี ได้กล่าวไว้ ได้ความชัดแล้ว ผมใคร่สรุปและกล่าวเสริมดังนี้

(ก) กฎหมายการธนาคารพาณิชย์ฉบับใหม่ได้เริ่มใช้บังคับมาด้วยดี โดยอาศัยความร่วมมือของธนาคารพาณิชย์ เฉพาะอย่างยิ่ง ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย การประชุมหารือกันประจำเดือนก็เป็นไปอย่างมีประโยชน์ยิ่งแก่ทุกฝ่าย ทางค้ำหนักกลุ่มธนาคารต่างประเทศ ก็ได้เชิญเจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเข้าร่วมประชุมหารือด้วย เป็นครั้งคราว และเมื่อมีข้อสงสัยต่าง ๆ ก็ได้ปรึกษาหารือทางปฏิบัติอย่างแจ่มแจ้งก่อนดำเนินการไป

(ข) สาขาของธนาคารพาณิชย์ในต่างจังหวัดหลายจังหวัด ได้ริเริ่มด้วยความ สนับสนุนของสำนักงานใหญ่และธนาคารแห่งประเทศไทย ทำความตกลงกัน เพื่อจะให้ ปฏิบัติตามกฎหมาย และร่วมมือกันแข่งขันกันโดยชอบธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบกันใน ทางมิชอบ ข้อนี้ผมขอถือโอกาสสรรเสริญและขอบพระคุณท่านที่มีส่วนรับผิดชอบในเรื่อง นี้ทั้ง 11 จังหวัด คือ ตรัง สงขลา อำเภอมืองสุราษฎร์ ภูเก็ต ยะลา อุบล อำเภอมือง ชุมพร สุรินทร์ สุโขทัย นราธิวาส และปัตตานี และใคร่ขอวิงวอนให้ท่านทั้งหลายใน เขตอื่น ๆ ได้หาวิธีตกลงกันได้ ให้เป็นที่แพร่หลายทั่วประเทศจะเป็นคุณประโยชน์ยิ่งนัก

ผมมีข้อความที่สมควรจะเรียนเสนอไว้ ณ ที่นี้ 3 ข้อ คือ

(1) วงการธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยนี้มีเครดิตดี มีผู้เชื่อถือนำเงินมา ผูกถึงร่วม 8 พันล้านบาท แต่ละสถาบันควรจะดำเนินการให้เป็นไปด้วยเกียรติอันดีงาม แข่งขันกันในทางที่ชอบ ช่วยกันสร้างตลาดเงินให้มั่นคงสถาพร อันตลาดเงินนั้นก็ สำคัญอยู่ที่เอกสารที่จะซื้อขายกัน และความเชื่อถือของลูกค้าแต่ละคน ผมยังสังเกต จากรายงานของสำนักหักบัญชี ก็เป็นจริงอย่างที่ท่านประธานสมาคมกล่าว คือจำนวน เชื้อที่กระดอนกลับนั้นน้อยลง แต่ยังคงไม่ถึงขีดที่เราจะพึงพอใจ อีกประการหนึ่งถ้าจะ นำเอาตารางลำดับธนาคารที่มีลูกค้าที่มีเชื้อกระดอนกลับมาอุปมาเหมือนกับตารางผลการ แข่งขันฟุตบอล จะเห็นว่า มีบางธนาคารที่น่าสรรเสริญแสดงความยินดีด้วย คือไม่ยอม เป็นแชมป์เปี้ยน สถานการณ์ดีขึ้น เลื่อนจากตำแหน่งต้น ๆ ลงไปถึงตำแหน่งที่กลาง ๆ และท้าย ๆ ตาราง แต่ก็ มีบางธนาคารที่หวังตำแหน่งแชมป์เปี้ยน (คือเชื้อของลูกค้ายกกระดอน มากที่สุด) ผมใคร่ขอวิงวอนให้ดำเนินการสละตำแหน่งแชมป์เปี้ยนให้ผู้อื่นครองเถิด ความ เชื่อมมั่นในธนาคารของท่านจะดีมากยิ่งขึ้น

(2) การที่ธนาคารพาณิชย์จะพยายามช่วยสนับสนุนการผลิตด้านอุตสาหกรรม และเกษตรให้มากขึ้นกว่าแต่ก่อนนั้น ผมอนุโมทนาด้วย เพราะการผลิตดังที่ได้กล่าวแล้ว น่าจะส่งเสริม แต่ขอได้โปรดพึงระลึกอยู่ข้อหนึ่งคือ “รับฝากเงินเป็นระยะเวลาสั้น จะไปผูกพันให้กู้เป็นระยะยาวเกินไปนักมิได้” เป็นอันตราย

(3) ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กระทำการอนุเคราะห์ทางการเงิน รับช่วงซื้อ
ลดตัวเงินเพื่อส่งเสริมการส่งสินค้าออก และเพื่อตรึงอัตราดอกเบี้ยและต้นทุนให้ต่ำ
ตามนโยบายรัฐบาลนั้น เท่าที่ได้ปฏิบัติมาแล้ว 3-4 ปี ก็นับว่าได้ผลพอเป็นที่พอใจ
สำหรับการปฏิบัติขั้นต้น ท่านประธานสมาคม ฯ ได้ปรารถนาใครจะให้ธนาคารขยายกิจการ
ต่อไปอีก ขอเรียนให้ทราบว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยมีความดำริที่จะขยายกิจการนี้
อยู่แล้วเป็นหลักการ คาดว่าในไม่กี่สัปดาห์ข้างหน้าจะสามารถแถลงรายละเอียด และเริ่ม
ทำการขั้นต่อไปได้คือ ธนาคารจะเปิดรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินอันเกิดจากการซื้อ
วัสดุดิบของกิจการอุตสาหกรรม ทั้งที่ซื้อภายในประเทศและต่างประเทศ หวังว่าจะจะ
เป็นประโยชน์ทำให้ต้นทุนการผลิตและการส่งออกต่ำลงยิ่งกว่าปัจจุบัน ข้อสำคัญอยู่ที่
หลักเกณฑ์ ท่านคงจะเห็นด้วยว่า หลักเกณฑ์สำคัญคือ (ก) จะต้องเป็นการซื้อขายวัสดุ
ดิบโดยแท้จริง (ข) กิจการอุตสาหกรรมนั้นจะต้องเป็นประเภทที่ขายได้คล่องพอสมควร
มีฉะนั้นย่อมผิดหลักการธนาคาร คือ เงินกู้ที่เราอนุเคราะห์นั้น จะต้องหวังชำระคืน

ก่อนจบ ผมต้องขอภัยที่พูดยืดยาวผิดวิสัยปกติของผมเอง และคงจะผิดหวัง
ท่านที่เคารพบางท่านที่ผมมิได้ศึกษาราศาสตร์มาสำหรับคำวันนี้ ฉะนั้น จึงได้แต่ขอ
ตั้งจิตขอพรให้สมาคมธนาคารไทย พร้อมด้วยท่านกรรมการและสมาชิกทุกท่าน จงมั่น
อยู่ในสุจริตธรรม และจงเจริญด้วยความสุข ลาภ ยศ และสรรเสริญตลอดไป.

ADDRESS

AT THE ANNUAL DINNER OF THE THAI BANKERS ASSOCIATION

6th February 1963

Mr. President, Ladies & Gentlemen.

To-night, I would like to say a few words about the economic situation in general and then proceed to air my views on certain aspects of banking.

Throughout the past year, the economy of Thailand can be said to have made fair progress accompanied by a slight improvement in the exchange rate for the Baht. Thailand was able to increase her imports, particularly of capital goods such as machinery, labour-saving equipment and transport equipment. The total value of exports was lower than in 1961. Our tin exports had increased to such a degree as to leave little to worry about. However, even with better prices prevailing, the export income from rice had fallen somewhat on account of the smaller volume. The export of maize, tapioca and teak had also declined both in volume and value even though their prices had improved slightly. On the other hand, kenaf exports were twice as much as in the previous year, but considerable decline in their price had reduced exchange earnings from this source.

At this point two questions present themselves:

Question No. 1: *What actually is the policy for rice exports?*

On the one hand, active encouragement has been given to increase exports even to the extent of giving rebates on rice premium to some importers of Thai rice. On the other hand, fears of shortage of domestic rice supplies led the government to apply the brake pedal to prevent excessive exports. This process of simultaneous accelerating and braking spells wastage of fuel and ruin of the engine.

Question No. 2: *What are the causes of the weakness of our maize, tapioca, kenaf and teak exports in the world markets? Can it be attributed to natural phenomena? or external causes? or simply on human foible?*

Even though the value of exports was exceeded by the value of imports, the nation's reserves in the form of gold and foreign currencies rose to nearly U.S. \$ 500 million. This was mainly due to the fact that a substantial part of the goods imported, particularly capital goods, was brought in on a non-payment or deferred payment basis.

Question No. 3 is then: “*What should we do with these reserves?*”

Many wise men have tried to answer this question. Some have said that these reserves should be used by the Government for economic development. Others opine that since the Government is in a position to issue more currency notes, it should do so in order to speed ourselves up towards Utopia.

Now since this problem happens to fall within the scope of my duties and responsibility, may I take this opportunity to offer you my answers?

- (a) Issuing more notes is easy, developing an economy is no child play. Money is merely one of the factors in economic development. If the note issue is expanded far ahead of the productive capacity the development plan itself will suffer because of inflation.
- (b) The present policy is to utilize our international reserves for development, budgetary and trade purposes. They are not being hoarded as a sacred treasure. The Government budget could not have expanded to its present level without assurance from the Bank of Thailand that, within reason, funds would be forthcoming. Again one of the factors, if not the most important, which enable commercial banks to increase their credit lines abroad is our strong reserve position. Similarly, our policy of promoting foreign investments has built-in support from the reserves.
- (c) “This Government does not want you to tighten your belts but urges you to economise.....Please remember that it is only by thrift that you can build your future. No one can build his future unless he knows how to economise.....”

What are our trade prospects in the near future?

This question has already been answered by the President of the Thai Bankers Association. I share his confidence that the situation is not alarming. What I

would add is that to solve our economic problems we must increase production—indeed we must produce more at lower cost. Cost of development, cost of living, cost of exports must all be kept low. Whoever unscrupulously causes a rise in costs is no different from a person who destroys our forests, the nation's resources. Saboteur is his name, according to well-known slogans. If the cost of one step in our economic development is by normal standard 1 million baht, and if we are charged 2 million baht, then it is subversion. Instead of two steps, only one can be taken.

Question No. 4: *How to reduce costs?*

The answer, you surely must have heard from better authorities than myself:

- (a) Cut out unnecessary middlemen and expenses;
- (b) Detergents on dirty hands.

Let us now turn to banking. Much has already been covered in the address of the President of the Thai Bankers Association and in the message of the Minister of Finance, I shall not dwell too long on it. I offer two points as summary:

- (a) The Commercial Banking Act has had so far a smooth sailing, thanks to the co-operation of the commercial banks, especially the representatives of the Thai Bankers' Association. The monthly consultative meetings have been greatly beneficial to all parties concerned. The Foreign Bankers Group has also periodically invited officials of the Bank of Thailand to participate in their discussions. Points of doubt have been reviewed and clarified before they are put into practice.
- (b) With the encouragement of their head offices and the Bank of Thailand, bank branches in several provinces have taken the initiative of making agreements to conform with the law and fair banking practice. This action deserves high praise and I take this opportunity of thanking those responsible for bringing about such agreements in the following eleven provinces, namely, Trang, Songkla, Ampur Muang Surat, Puket, Yala, Ubol, Ampur Muang Chumporn, Surind,

Sukhothai, Narativas and Pattani. It is my fervent wish that this good example will soon be followed in other provinces throughout the land.

I hope you will bear with three more observations :

(1) Commercial banks in Thailand now enjoy a high credit standing. The total volume of deposits at present has almost reached 8,000 million baht. Each one should vie with the others on point of soundness, honour and fairness, and furthermore, each should strive to bring about a stable money market. In a money market, we must expect good papers and creditworthy customers. The report of the Clearing House confirmed what the President has just said. That is, the number of “*bouncing*” cheques has indeed decreased. It has not yet however, reached the level that we could call satisfactory. In the “*league*” table arranged in descending order of cheque-bouncing frequency, some banks ought to be congratulated because they have managed to escape from the top ranks. Others, however, so far hold fast to leading positions. To these “*Champions*” I pray that they take measures speedily to submerge, for the sake of confidence in their banks.

(2) The intention that commercial banks should give more credit facilities to industrial and agricultural production, has my support. However, there is one thing to remember – one should not indulge in lending long while borrowing short. It is dangerous.

(3) The rediscounting facilities provided by the Bank of Thailand during the past three or four years for exports has produced satisfactory results in promoting exports and keeping cost and interest sufficiently low. The President has expressed the wish that the Bank ought to do more. In actual fact, this matter has been our preoccupation for some time. I expect that within the next few weeks we shall be able to produce the details of a new facility covering bills on industrial raw materials, both imported and local. This measure, I hope, will help to lower the cost of production and exports. I hope you will agree with me that the main criteria should be: (a) *that there is a real transaction of raw materials.* (b) *that the industry eligible for financing should be viable.* You will no doubt recognise all this as a good banking principle. “*Loans must be given a good chance of being repaid.*”

คำขวัญ

เนื่องในวันครบรอบปีที่ 13 ของหนังสือพิมพ์ ข่าวพาณิชย์รายวัน

18 กุมภาพันธ์ 2506

เรียน ท่านประธานกรรมการ

หนังสือพิมพ์ข่าวพาณิชย์รายวัน

ด้วยผมได้ทราบจากผู้รู้ว่ หนังสือพิมพ์ “ข่าวพาณิชย์รายวัน” ในรอบปีที่ 13 นี้ คุณภาพดีกว่าในรอบปีที่ 12 และด้วยความหวังว่า ในรอบปีที่ 14 จะดียิ่งขึ้นไปกว่าในปีที่ 13 ในรอบปีที่ 15, 16 ฯลฯ ก็อย่างยิ่งดีขึ้น ๆ ไป ประจวบกับท่านส่งข่าวมาว่า จะจัดหนังสือ “ข่าวพาณิชย์ฉบับพิเศษ” เป็นที่ระลึกในโอกาสขึ้นรอบปีที่ 14 ผมจึงใคร่เสนอข้อความต่อไปนี้มาค่านับอุปมาเสมือนหนึ่งช่อดอกไม้ที่ญาติมิตรที่รักส่งมาเวียนกันในวันเกิด เป็นสัญลักษณ์แห่งไมตรีจิตอันสูงระหว่งกรมการสนเทศ กระทรวงเศรษฐการ กับธนาคารแห่งประเทศไทย

ดอกที่ 1 ขอให้ “ข่าวพาณิชย์” จงเจริญสถาพรเป็นประโยชน์แก่ราชการตลอดจนธุรกิจทั้งทางค้ำวรัฐและเอกชนยิ่งยืนนาน มีกิตติศัพท์เลื่องลือปรากฏอยู่ทั่วไป (รวมทั้งที่สำนักรบประมาณ)

ดอกที่ 2 ขอให้ท่านประธานกรรมการ ฯ และคณะ เจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่ผู้น้อย ทั้งมวลจงประสบแต่ความสุขความเจริญ สุขภาพสมบูรณ์ทั้งกายใจ จะคิดจะเขียนจะพูด ขอให้เป็นที่ความกิดความเห็นที่สุขุมหลักแหลมต้องด้วยสาธารณประโยชน์ และเป็นมหานิยม นับตั้งแต่ชั้นรัฐมนตรี ตลอดถึงประชาชนธรรมดา

ดอกที่ 3 ขอให้ “ข่าวพาณิชย์” จงสามารถเสนอข่าวสารต่าง ๆ ที่สำคัญอย่างถูกต้องแม่นยำ รวดเร็วทันกาล และครบถ้วน พอกับความต้องการ เพื่อได้ใช้เป็นประโยชน์สำหรับการพิจารณาแนวนโยบายทางราชการ และสำหรับส่งเสริมให้การผลิตและการค้าของไทย ไต่ก้าวหน้าไปโดยมิหยุดยั้ง

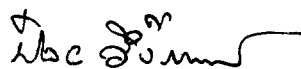
ตอกที่ 4 ขอให้ทางราชการอนุญาตและสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ (ซึ่งส่วนมากคงจะเป็นข้าราชการ) และผู้อื่น ๆ เสนอความเห็นส่วนตัวได้ในหน้าของ “ข่าวพาณิชย์” โดยมีจำต้องเกรงว่าจะขัดข้องด้วยเหตุนานาประการ เช่น เกรงว่าจะขัดกับนโยบายหรือจะขัดประโยชน์ผู้หนึ่งผู้ใด หรือ “ผู้ใหญ่จะมอง” หรือ “ผิดวินัย” เพราะจะได้ประโยชน์หลายสถานทั้งด้านผู้อ่านและด้านราชการ แม้บางที่อาจจะออกความเห็นผิดก็ยังสามารถเปิดโอกาสให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ การเสนอแต่เพียง “ข่าว” เท่ากับเสนอเฉพาะเนื้อหนัง ถ้าได้เสนอความเห็นต่าง ๆ โดยอิสระด้วย เท่ากับมีจิตใจมีสมองขึ้น ยิ่งเป็นเรื่องพาณิชย์ด้วยแล้ว ยิ่งต้องการจิตใจและสมอง

ตอกที่ 5 ขอให้ “ข่าวพาณิชย์” ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากหน่วยราชการอื่น ๆ และที่สำคัญที่สุด จากบรรดาพ่อค้าวานิชทั้งหลาย ทั้งในตำบลบำรุงเรื่องข่าวสารและความเห็น และในด้านช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้ “วารสาร” หรือ “รายงาน” ของหน่วยราชการอื่น ๆ ได้ดำเนินการสอดคล้องกับ “ข่าวพาณิชย์” เมื่อนำเอามาพิจารณารวมกันแล้ว ได้เป็นข่าวและความเห็นอันสมบูรณ์ในด้านเศรษฐกิจ ทั้งการพาณิชย์ การคลัง การงบประมาณ การเกษตร การอุตสาหกรรม ฯลฯ ตลอดจนการธนาคาร

ตอกที่ 6 ขอให้ความจริงในด้านข่าวและความสุจริตในด้านความเห็นที่ “ข่าวพาณิชย์” เสนอเป็นบริการนั้น จงเป็นเสมือนดวงประทีปอันช่วงโชติขจัดความมืดมนแห่งอวิชาและอคติ ส่องนำเศรษฐกิจแห่งชาติไปสู่ทางเจริญพัฒนาตลอดชั่วกาลนาน

ผมหวังว่า ข้อตอกไม้นี้ คงจะมีสีและกลิ่น และรูปทรงเป็นที่เจริญตาเจริญใจแก่ท่านพอประมาณ หากเผชิญพบหนามเป็นที่รำคาญ ก็ขออภัย.

ด้วยความไมตรีและเคารพ

A TALK INTRODUCING A PAPER ON
“ECONOMIC POLICY AND CUSTOMS ADMINISTRATION”,
PRESENTED BY THE BANK OF THAILAND

A T

THE TRAINING CENTRE-CUM-SEMINAR IN CUSTOMS ADMINISTRATION, ECAFE

25 June 1963, Bangkok, Thailand.

It gives me great pleasure today to be able to deliver before so many distinguished customs officers a little talk, followed I hope, by a little discussion. Normally when I stand before customs officers I shake with fear lest my answers regarding personal effects and prohibited or dutiable articles should turn out to be selfaccusing. Today, with great respect, I shall refuse to answer any questions that you might put to me regarding my personal effects, and shall take advantage of a lecturer's licence to insist instead on talking about economic policy.

Why should you, as customs administrators, want to hear anything about national economic policy? The answer is that customs administration, indeed, has much to do with economic or financial policy. It helps carry out those measures that the Government takes in order to implement its economic policy. Do governments necessarily have an economic policy? The answer is, yes. If they have not got one, they are not worthy of the name. The trouble is sometimes, even quite often, they have so many policies that they conflict with one another. Nevertheless customs administrators would want also to know what these policies are, and to be able to recognise when they conflict.

When a government raises customs tariff all round, presumably that government wants more revenue, or perhaps it wants to make general imports dearer or both. When import duties on only a few items are raised, it is more difficult to guess what the government wants: are they for more revenue, for promotion of industry, for protection, or for avoidance of competition—especially in favour of some one influential in the Government? When some raw materials are subject to lower import duties, perhaps the Government wants to help an industry to reduce its cost. When the import of some articles is subject to

prohibition or restriction of any kind, you can perhaps be sure that it is for the protection of a manufacturer, unless it were, in the case of opium, for the sake of morality—or for the benefit of influential smugglers. If customs officials are told to search more severely for currency, for gold, for certificate of payments for export, for import licence certificate, etc., then, perhaps, you know that your government is in financial difficulty and has to impose stricter exchange control.

All this goes to show that a customs officer has the right and indeed the duty to know what measures the government wants to take and what economic policy it has in mind; that is why I think I ought to take this opportunity of talking to you about economic policy.

Let me start again from the beginning.

Fundamentally, I think a modern sensible government ought to have for the formulation of its economic policy the following objectives :

- (a) Development, that is, increase in the income and wealth of the nation,
- (b) Stability, that is, a steady growth rather than fluctuations in the development of the national economy—no excessive booms and slumps,
- (c) Social equity, that is, a fairly even distribution of wealth and income among the people—no multimillionaire, if possible, and no starving little men and women.

We in this room may, I think, disagree with one another regarding the details and priority of the three objectives that I enumerated above, depending whether you are a laissez-faire partisan or a collectivist; or if you are an economist, whether you are a Keynesian or classical economist, or if you are more politically conscious, depending on which K your sympathy lies in, Khrushshev or Kennedy. But I hope that we are all agreed that these three objectives of economic policy, no matter where the emphasis each one of us may put, are in the mind of every government.

The objective of development can be achieved through many ways. The obvious one is, for governments like those of our respective countries in Asia, to raise enough revenue to enable them to spend on national investments, such as dams, roads, electric power, schools, national health, etc. Part I of the paper circulated for this lecture deals with various aspects of this revenue problem and is entitled, “Tariff for Revenue”.

Let me add here how important a role an efficient customs administration plays on this subject. If, where and when smuggling prevails, or if the monies that should be paid into the Government coffers as customs duties, went into private pockets instead (including, and I hope you will not mind my saying so, the pockets of some customs officers), then you have leakages; and, as a consequence, the growth in the national wealth and income will be retarded; the common good is ignored in favour of the selfish interest. Most of the governments in Asia depend on customs revenue to a large extent: hence, the importance of Part I of the lecture. And I am glad that this seminar aims at enhancing the efficiency of our various customs administration.

Many governments think that in order to grow well, the nation must be industrialized and industrial investment needs to be promoted; local manufacture, and agriculture in some cases, need to be protected. Hence, you will have noticed that in many instances, the import duties for raw materials are reduced, whilst those for finished products raised, and some machineries are even exempted from import duties. This subject is dealt with in Parts II and III of this lecture entitled "Tariff for Promotion" and "Tariff for Protection", both in the text circulated. And since I think a more detailed presentation should be made in a particular case, and since I know no other case better than Thailand's, I also submit Thailand's case for particular study in Part IV.

Those of us who have studied, and/or lived through, the prewar years, know what prewar booms and slumps were like. Even after the Second World War, business cycle, or fluctuations of national incomes, have not been entirely eliminated. Those of us who come from countries which depend on the fate of only a few export commodities know too well the precariousness of our economy; a fall in rubber prices, for instance, affects the pocket of several million workers, and capitalists too. In Thailand, we keep an eye on the output and price of rice because everything depends on them. When a country's economy is in difficulty, its trade balance usually goes wrong, and it usually has to pay out more dollars or sterling to other countries than it can usually receive. Reserves dwindle. Hence, reasons for trade restrictions and exchange control. This matter is set out in brief in Part V entitled "Exchange Control" also in the text circulated. The objective of these measures comes under the heading "Stability" in the national economic policy.

The third general objective, "Social Equity", does not much concern customs administration. The most effective weapon in achieving more equality of income is in the administration of income tax. However, customs has some part to play. All of us know that it is just and fair that motor cars be subject to higher rates of import duties than, say, bicycles. And the chap who can afford to buy a big car ought to pay proportionately more than the chap who buys a smaller car. Moreover, a country which depends too much on customs as revenue is really, in the last analysis, working against social equity; because taxes on commodities, especially on essential consumer goods, like matches, kerosene, are really regressive—i.e. they are more expensive for the poor than for the rich. If our wives have to pay the same price for their lipstick as Elizabeth Taylor, then we are entitled to cry out that it's unfair.

My last point in this brief introduction is not of the least importance. In fact it is of utmost importance for economic policy. It concerns statistics. Those people who have the responsibility of formulating economic policy depend considerably on statistics of foreign trade. If statistics are wrong, or take an unduly long time to be made available, then policy-making is without adequate guidance. Again smuggling, if it prevails, can do much harm to statistics and, hence, policy formulation. For these reasons, I must disagree with the traditional treatment of the Statistical Division in a Customs Department as an ancillary part in customs administration. For those statisticians who toil for accurate and promptly available figures, special medals ought to be struck and I, for one, owe them great debts of gratitude.

เศรษฐศาสตร์บัณฑิต อันพึงปรารถนา

วงราชการ รัฐวิสาหกิจ และวิสาหกิจเอกชน ขณะนี้ต้องการใช้นักเศรษฐศาสตร์ และถ้าไม่จำเป็น ก็ไม่พึงพิถันที่จะต้องให้แก่นักเศรษฐศาสตร์ที่ศึกษามาจากต่างประเทศ เศรษฐศาสตร์บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ก็เป็นที่ปรารถนา ถ้ามีคุณภาพ ดีพอ

อย่างไรจึงจะเป็นเศรษฐศาสตร์บัณฑิตอันพึงปรารถนา ในฐานะที่ผู้เขียนมีหน้าที่ ในหน่วยราชการที่ต้องการเศรษฐศาสตร์บัณฑิตอยู่ คงจะเป็นการสมควรที่จะเสนอความคิดเห็นไว้ ณ ที่นี้ จะถูกหรือผิดแล้วแต่จะวิพากษ์วิจารณ์กันต่อไป

ข้อแรก ไม่จำเป็นจะต้องกล่าวอธิบาย เพียงแต่เอ่ยถึงพอ เพราะไม่ใช่เป็น คุณสมบัติเฉพาะของนักเศรษฐศาสตร์ กล่าวคือ ต้องการหนุ่มและสาวที่มีสุจริตธรรม ไม่ทะเยอทะยานใครจะร่ำรวยรวดเร็วจนเกินไปนัก มีอุตสาหกรรมมานะพากเพียร เอาใจใส่ ในกิจการงานหน้าที่และแสวงหาความรู้ความชำนาญต่อไปจากหน้าที่ที่กระทำ

คุณสมบัติในทางวิชาการนั้น เป็นเรื่องที่จะพรรณนาให้ละเอียดยิ่งขึ้นใน บทความนี้

เศรษฐศาสตร์บัณฑิตไม่จำเป็นจะต้องรอบรู้หรือรู้อย่างลึกซึ้งในแขนงเศรษฐศาสตร์ทุกแขนงวิชา กล่าวคือ ไม่จำเป็นจะต้องรู้เรื่องเศรษฐศาสตร์ได้หมด ซึ่งเป็นไปไม่ได้ ผู้ใดอ้างว่าตนรอบรู้หมดทั้งทางการธนาคาร การเงิน การคลัง การค้าภายใน ภายนอกประเทศ การผลิต การพัฒนา ฯลฯ ผู้นั้นเป็นทวดา ซึ่งพวกเราเกิดมานาน แล้วยังไม่เคยพบเคยเห็น

แต่อีกนัยหนึ่ง เศรษฐศาสตร์บัณฑิตพึงมีวิชาทางทฤษฎีไว้เป็นเครื่องมือใช้ได้ อย่างกว้าง ๆ เผื่อไว้ตามแต่โอกาสจะต้องใช้ ถ้าต้องเผชิญกับปัญหาแขนงใดหรือ ประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ก็ทำการศึกษาจับปัญหา นั้นได้ แล้วนำเอาทฤษฎีเศรษฐศาสตร์

มาวิเคราะห์วิจัยอันโลมเข้ากับปัญหานั้น ๆ ฉะนั้นเศรษฐศาสตร์บัณฑิตจึงเป็นที่จะต้องศึกษาทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ มิใช่แต่จะเรียนแต่ว่าเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างไร (ซึ่งเราเรียกกันว่าเศรษฐศาสตร์ภาคพรรณนา หรือ descriptive) แต่ต้องเรียนรู้วิธีวิเคราะห์ (analytical) เพื่อแยกธาตุของปัญหา เพื่อสังเกตเห็นปัญหาได้ถ่องแท้ และเพื่อแสวงหาวิถีทางอันถูกต้องที่จะนำไปสู่การขบปัญหาตามความต้องการ

ถ้านักเรียนเศรษฐศาสตร์เรียนแต่เพียงทฤษฎีลอย ๆ ไม่ได้เรียนให้ลึกซึ่งในบางแขนง ก็ไม่สมบูรณ์ เหมือนหนึ่งมีแต่เครื่องมือและรู้วิธีใช้ แต่ไม่เคยลองใช้ ฉะนั้นจำเป็นที่จะต้องเล่าเรียนฝึกฝนให้ลึกซึ่ง อย่างที่เรียกกันว่า specialization ในแขนงใดแขนงหนึ่ง เฉพาะอย่างยิ่งในแขนงที่ตนตั้งใจจะถือเป็นอาชีพ เช่น เศรษฐกิจการคลัง เศรษฐกิจการธนาคาร เศรษฐกิจการขนส่ง เศรษฐกิจการค้า เศรษฐกิจการสาธารณสุข-โรคสาธารณสุขการ เป็นต้น การเรียนและฝึกฝนอย่างลึกซึ่งในบางแขนงกับมีทฤษฎีเป็นหลักอยู่แล้ว จะช่วยนักเศรษฐศาสตร์ได้ ๒ สถาน คือ ทำให้เชี่ยวชาญในแขนงที่ฝึกฝนอยู่นั้นขึ้น และเมื่อได้เคยขบพิจารณาปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาแล้ว ย่อมจะสามารถเพ่งเล็งปัญหาเรื่องอื่นได้ถูกต้องแม่นยำยิ่งขึ้น

ถ้าเราจะเรียนเป็นนักเศรษฐกิจ จะเรียนแต่เพียงเศรษฐศาสตร์ก็คงจะพอ แต่เราจะเรียนเป็นบัณฑิต เพื่อให้ได้ปริญญาเศรษฐศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตย่มต้องพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ในกรอบแห่งความเป็นจริง และความเป็นจริงแห่งสังคมศาสตร์นั้น ย่อมสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ จะพิจารณาเศรษฐกิจใด ๆ หาได้ไม่ ฉะนั้น วิชาอื่นที่จะต้องเรียนประกอบกับเศรษฐศาสตร์ย่อมมีอยู่หลายวิชา เพื่ออบรมฝึกฝนให้สมบูรณ์ที่เห็นได้ชัดก็คือ วิชาสถิติ ปรัชญาสังคม ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ภูมิศาสตร์ ระบบการปกครอง การบัญชี กฎหมายบางลักษณะ เป็นต้น

วิชาประกอบเหล่านี้ แต่ละวิชาก็มีคุณค่าเสริมเศรษฐศาสตร์ทั้งนั้น แม้แต่บางวิชาซึ่งมองเผิน ๆ คงจะไม่เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์เท่าใดนัก เช่น ชีววิทยาและวิชาว่าด้วยกรรมพันธุ์ แต่ถ้าพิจารณาดูให้ลึกซึ่งแล้ว จะเห็นได้ว่า นักเศรษฐศาสตร์ที่วิจัยปัญหาประชากร จะไม่เรียนวิชาดังกล่าวเสียบ้างย่อมไม่ได้

อย่างไรก็ตาม ข้อที่ไม่ควรลืมคือประเด็นที่เรากำลังพิจารณากันอยู่นี้เป็นประเด็น
ที่ว่าจะให้นักเศรษฐศาสตร์มีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง ถ้าหากจะนำเอาวิชาต่าง ๆ ที่เป็น
วิชาประกอบมาให้แก่นักเรียนเศรษฐศาสตร์เรียนมากจนเกินไปนัก จะไม่ได้เศรษฐศาสตร์
บัณฑิต จะกลายเป็นจับฉ่ายบัณฑิตอย่างที่มีปรากฏอยู่ ถ้าเป็นเช่นนั้น ย่อมไม่ใช่
เศรษฐศาสตร์บัณฑิตอันพึงปรารถนา อาจเหมาะสมแก่งานอื่น ๆ แต่ไม่เหมาะสมกับ
งานที่จะรับทำฐานักเศรษฐศาสตร์ ฉะนั้น วิชาประกอบที่จะต้องเรียนในชั้นปริญญา
ตรีนั้น ไม่ควรจะเกินปีละหนึ่งหรือสองวิชา และควรเลือกให้เหมาะสมกับสาขาเศรษฐ-
ศาสตร์ที่นักเรียนผู้หนึ่ง ๆ จะเรียนลึกซึ้ง เช่น นักเศรษฐศาสตร์การค้า ก็ควรรู
กฎหมายพาณิชย์บ้าง ู้การบัญชีบ้าง เป็นต้น

วิชาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้งวิชาเอกและวิชาประกอบ นักเรียนย่อมต้องใช้
วิธีฝึกฝนด้วยตนเอง คือ ฟัง อ่าน คิด เขียน ถ้าฟังคำบรรยาย จดคำบรรยาย
แล้วกรรมการออกข้อสอบตามคำบรรยาย จะเห็นว่าขาดการอ่านและการคิด ใช้ไม่ได้
ฉะนั้น เศรษฐศาสตร์บัณฑิตอันพึงปรารถนา ควรจะฝึกตนให้อ่านหนังสือตำราได้อย่าง
กว้างขวาง และฝึกตนให้คิดริเริ่ม ตั้งปัญหาวิพากษ์วิจารณ์ร่วมกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน
และอาจารย์จะช่วยเรื่องนี้ได้ก็ด้วยการแนะนำหนังสือตำราอื่น ๆ นอกจากคำบรรยายของ
ตนให้นักเรียนอ่าน กับออกข้อสอบนอกคำบรรยาย เพื่อให้เฉลยปัญหาด้วยความคิด
ริเริ่มของนักเรียน

การอ่านอาจจะต้องอาศัยตำราต่างประเทศ แต่ก็ไม่จำเป็นต้องไป เช่น ตำรา
การคลัง ตำราทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ เวลานี้มีเป็นภาษาไทยมิใช่น้อย แต่อย่างไรก็ตาม
ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือสำคัญ ไม่แต่เฉพาะในการอ่านตำราเท่านั้น การประกอบ
อาชีพทุกวันนี้ ต้องใช้ภาษาต่างประเทศอยู่ ฉะนั้น อย่างไร ๆ ก็ต้องเรียนภาษาต่าง
ประเทศด้วย

ถ้าเรามีชีวิตที่คาดว่าจะยืนยาวไปกว่าร้อยปี และมีทุนทรัพย์ทั้งทางส่วนตัวและประเทศชาติมากมาย พวกเราจะเรียนชั้นปริญญาตรีกันสักคนละห้าหกปีแล้วเรียนปริญญาชั้นสูงอีกสี่ห้าปี ก็คงจะไม่เสียหายนัก แต่แท้จริง ส่วนมากเมื่ออายุถึงยี่สิบสามยี่สิบสี่ขึ้นไปแล้ว คงต้องหางานทำ (ไม่ต้องกล่าวถึงการมีคู่รัก มีครอบครัวก็ยังได้) ฉะนั้น จึงเห็นว่า ส่วนมากควรจะสำเร็จเป็นเศรษฐศาสตร์บัณฑิตอันพึงปรารถนา กันไม่เกินอายุยี่สิบสี่ปี ยิ่งอายุน้อยใกล้ยี่สิบปีเข้าไปก็ยิ่งดี

ถ้าการคำนวณดังกล่าวถูกต้อง นักเรียนเศรษฐศาสตร์ก็ไม่ควรจะซัดซ่าเสียเวลา ไกลไปเรียนวิชาอื่นเสียนานนัก ทั้งวิชาเอก วิชาประกอบต้องเรียนโดยวิธี ฟัง อ่าน คิด เขียน อย่างจริงจัง อย่างน้อยสามปี ถ้าน้อยกว่านั้น สติปัญญาที่ยังฝึกฝนไม่พอที่จะทำให้เราเป็นนักวิชาการอันพึงปรารถนาได้ ฉะนั้น เพื่อให้ถูกหลักเศรษฐกิจ การสอนเศรษฐศาสตร์ชั้นบัณฑิต จึงควรมีหลักสูตรตั้งที่บรรยายมาข้างต้น คือ สรุปได้ว่า ให้หนักไปทางเศรษฐศาสตร์ทั้งทฤษฎีและการประยุกต์ ให้มีวิชาประกอบแต่่น้อยพอควร ให้รู้ภาษาต่างประเทศ และอย่าให้ไกลไปเรียนเรื่องอื่นมากนัก

แต่ทั้งนี้ ย่อมต้องมีข้อสมมติที่สำคัญอยู่อีกข้อหนึ่ง คือ เมื่อนักเรียนจะเข้าเรียนชั้นอุดมศึกษานี้ จะต้องมียุทธศาสตร์ที่พอสมควรมาจากชั้นมัธยมศึกษา อย่างไรก็ตาม จะทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่จะเข้ามหาวิทยาลัยมีหลักสูตรได้ดังนี้ เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ผู้เขียนสนใจอย่างยิ่ง แต่ไม่สามารถใช้เวลามาบรรยายในบทความนี้ เพียงแต่ขอสรุปข้อคิดไว้สั้น ๆ ดังนี้

- (ก) ควรคัดเลือกนักเรียนมัธยมตอนปลายที่สามารถเข้ามหาวิทยาลัยได้ให้มีจำนวนน้อยพอสมควร แล้วสอนเป็นพิเศษ เพื่อเตรียมเข้ามหาวิทยาลัย (นอกนั้น ควรสอนมากเหมือนกัน แต่ไม่เป็นพิเศษ เพราะจะตามไม่ทัน และจะถ่วงผู้อื่นไม่ให้เจริญก้าวหน้า บางคนก็ควรจะฝึกในด้านอาชีวศึกษาให้ได้จริงๆ)

- (ข) นักเรียนที่จะไปสู่มหาวิทยาลัย ต้องสามารถเตรียมตัวฝึกฝนวิชาใกล้เคียงกับวิชาที่จะเลือกไปเรียนต่อ เช่น ถ้าจะไปเรียนเศรษฐศาสตร์ ก็ต้องมีหลักทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ คณิตศาสตร์ เป็นต้น แต่ไม่จำเป็นต้องเรียนฟิสิกส์หรือเคมีให้แตกฉานนัก
- (ค) นักเรียนที่จะไปสู่มหาวิทยาลัยต้องฝึกฝนนิสัยการอ่านหนังสือ และฝึกฝนการคิดอ่านด้วยตนเอง
- (ง) ระหว่างที่ยังมิได้มีการปรับปรุงระดับมัธยมศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการข้างต้นนี้ นักเรียนควรจะพึงตนเองให้มากกว่าปกติ สิ่งใดอ่อนอยู่ก็มุ่งแก้ไขด้วยการอ่านการศึกษานึกคิดเสียแต่ปีแรก ๆ ของอุดมศึกษา

ถ้ากระทำได้ดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนเชื่อว่าเศรษฐศาสตร์บัณฑิตของเราจะเป็นที่พึงปรารถนาเป็นอย่างยิ่ง ถ้าความคิดเห็นข้างต้นเป็นที่ถูกต้อง ขออย่าได้โยนทิ้งฐาน “ดีแต่หลักการปฏิบัติไม่ได้” ต้องพยายามปฏิบัติให้ได้ ถ้าเห็นว่าหลักการดี แต่ถ้าความคิดเห็นข้างต้นผิดตกบกพร่องด้วยประการใด ก็หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะมีการทักท้วงวิจารณ์ตามวิสัยบัณฑิต.

Abc อธิษฐาน

ตุลาคม ๒๕๐๖

(อนุสรณ์ เศรษฐศาสตร์ 2506 สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ตุลาคม 2506)

**FINANCE AND COMMERCE
AN ADDRESS**

AT

**THE GENERAL MEETING OF THE AMERICAN CHAMBER OF COMMERCE
IN THAILAND**

15th October 1963

It gives me great pleasure to have the opportunity of addressing this Meeting of the American Chamber of Commerce. I must, at the very beginning, admit that I can in no way claim expertise in commerce. I am, among other things, a mere financial man. Finance, we have heard it said, is a handmaiden of commerce. Perhaps this is the reason why I am called upon today, first to enjoy this excellent meal and hospitality, which I have enjoyed very much and for which I am grateful, and now to give a little talk, which I hope will not prove too boring to this assembly.

I propose to raise a few questions relating to finance and commerce. Maybe the value of the local currency, the Baht, can be an interesting subject. Relating to that, is the prospect of the balance of trade and payments of Thailand. And since nowadays one can never be fashionable without speaking about "Development", I propose to end my talk with a few words on "Development."

First of all, let me reveal an official secret which, because it is an official secret, few members of this Chamber can fail to have heard about or read about in the newspapers. It is the subject of the Par Value of the Baht. In a few days' time, there will be an official announcement that His Majesty's Government has decided that the par value of the Baht will correspond to such and such a fraction of an ounce of gold. Translated into Mr. Moore's language: one U.S. dollar will be the equivalent of so many Baht so many Stang. The related questions will be why, how, and so what?

Why Par-Value? According to one of the principal Articles of the Agreement of the International Monetary Fund, each member of the IMF will duly fix the par value of its currency in terms of gold, and hence in terms of the U.S. dollar. The purpose is to maintain the stability of exchange rates between various currencies; and if any change is desirable in any particular case, the change can be brought about in an orderly manner, thus avoiding the chaotic conditions of competitive depreciations of currency as during the 1930's. Thailand has been a member of the IMF for more than fourteen years now, and we have succeeded so far in avoiding the issue of fixing our par value. (Having been in Thailand,

you will understand how capable we all are of avoiding important issues). Many puzzled IMF officials and directors could not understand why we had refused year after year to commit ourselves in this matter, particularly, they pointed out, as we have been most successful in keeping our exchange rates stable, and as our gold and foreign exchange reserves have been quite adequate. By way of an answer, we usually told them a story—about a bachelor man who lives with a woman and has several bonnie children by her. The woman's father plagues our hero with suggestions that he should take her to the registrar and register their marriage. The young man always says: "Look, Sir, have I not been a good mate to your daughter? Have I not cherished her and enjoyed life day and night with her in a manner expected of a husband? Have I not been ever faithful to her and avoided casting even a glance on another woman? And best of all, has she not, with my cooperation, produced such bonnie babies?" Now that story goes a little further. At the end of the 14th year of natural co-existence, the woman has caught our man in a good mood. She says to him "Let us go to the registry office." Says he, "Why not?"

The next question is how do we propose to fix the rate for the par value? My philosophy is to try to follow reality, so that reality will follow me.

Now the question "so what?" When a par value is fixed for a currency, it does not, of course, mean that all transactions have to be exactly at that rate. A reasonable degree of flexibility is compatible with the principle of stability. We shall be allowed to let the exchange rates in the free market move within one per cent above and below the par value. Considering that in our past records we have been able to keep the rate movements within much narrower limits, I do not think this question should worry us. In other words even without their marriage certificate, the hero and heroine had been able to produce many healthy children; there is no reason why they should not now go on to beat their own record.

The fixing of the par value for the Baht should also provide an additional de-jure guarantee to traders and foreign investors of the determination of the Thai Authorities to keep the value of our currency stable, for the benefit of trade and investment.

I now turn to the prospects of our trade and international payments. We all know that the Government is engaging in planning for considerable capital investments in the next three years. How they are going to finance this development plan is the headache of the Minister of Finance, and in the last analysis, of the taxpayers. The particular burden of the Central Bank is to try to maintain stability in the monetary field, under the heavy impact of budgetary expenditure. I personally foresee a considerable bill to be paid for the imports of capital goods into Thailand. I also expect that imports of consumer goods

will be increased, partly because of the expected budgetary deficits and a general rise in income as a result of the boost-up in spending. We should try to step up exports, and for that purpose, endeavour to reduce the costs of our export goods. I personally would be against any measures restricting imports generally. In other words, the remedy for this particular problem is not to restrict trade, but to make efforts to expand it. In any event, we should be prepared for some deficits in the Balance of Trade and also in the Balance of Payments. In this we need not emulate our American friends. You Americans, sir, have been losing mountains of gold every year, and your Himalaya is still almost intact. We have luckily managed to keep some reserves for the rainy days: and we should not be afraid of facing our particular brand of the monsoon, *provided we know that good gold is not wasted on bad deals.*

Still in this trend of thought, let me, finally, turn to the subject of "Development." I need not elaborate on the theme that Thailand needs to develop her economy, to raise her per capita income to a level much above the present one of approximately 100 U.S. dollar equivalent. For this purpose, we need assistance from international bodies, such as the World Bank, and from friendly governments, such as the U.S., the British Commonwealth, Germany, Japan etc. In other words, we need long term credits for our economic and social development. Development and credit are two words very near to our heart.

If it is permitted to speak frankly in this assembly of prominent traders, there are good traders and there are bad traders. Bad traders can always cater to your taste. If they know what is nearest to your heart, they will attempt to tell you that their ware is exactly your heart's desire. No matter what the truth is. When, as a young man of 18, I started my first job, I needed a suit of clothes. I found that the tailor had made my trousers too tight. "Mai pen rai," said the tailor, "the cloth will stretch after wear." The jacket of the same suit with the same cloth, I found too loose. "Mai pen rai," said he, "it will shrink after the first wash."

Some traders, with no other objective in mind than to sell their goods, will make offers — and in some (dubious) ways attractive offers — in the name of development and credit. On scrutiny, those offers turn out to be no credit, and indeed they turn out to be anti-development. Often, those offers contain very little credit because they are short-term credits, covering two or three years after the delivery of goods and services and they also are too costly — and if accepted, they will certainly retard development, instead of promoting it. There ought to be an international convention controlling the use of suppliers' credit. Can this be done? Can this Chamber do anything to prevent these so-called development-credit-suppliers from tempting and ensnaring?

ปัญหาเกี่ยวกับการเงิน*

กระทู้ ที่ทางสมาคมและทางกรรมการได้ให้ผมพิจารณามาเสนอในวันนี้ คือ ปัญหาเกี่ยวกับการเงิน ปัญหาเกี่ยวกับการเงินนี้อาจพิจารณาได้เป็น ๓ ทศนะด้วยกัน คือ

ทศนะที่หนึ่งเป็นทศนะของปุถุชน
ทศนะที่สองเป็นทศนะทางปรัชญา และ
ทศนะที่สามเป็นทศนะทางวิชาการ

จะขอกล่าวถึงสองทศนะแรกแต่โดยย่อ ๆ

ทศนะแรกคือ ทศนะของปุถุชน ปุถุชนหมายความว่า ผู้ที่หนาแน่นด้วยกิเลส มีผู้บ่นว่าเป็นโรคเงินจางอยู่เสมอ มนุษย์แต่ละคนมีเงินไม่พอใช้ บ่นกันเสมอ ไม่ว่าจะเป็นกระยาจก ไม่ว่าจะเป็นผู้ว่าการธนาคารชาติ ไม่ว่าจะเป็นรัฐมนตรี ไม่ว่าจะเป็นพี่น้องรัฐมนตรี ไม่ว่าจะเป็นภรรยารัฐมนตรี เงินไม่พอใช้ทั้งนั้น มักจะบ่นและถึงจะถูกบ่นว่าจ้วงเอา ๆ แล้วยังจะไม่พ้ออีกหรือนี้ เมื่อไรจะพ้อสักที คำตอบง่าย ๆ ก็คือ สองร้อยกับหนึ่งล้าน ก็ยังมากกว่าสองร้อยล้าน เพราะฉะนั้นถ้าจะถือว่าสองร้อยล้านเงินยังจาง สองร้อยกับหนึ่งล้าน เงินก็เพียงค่อยข้นขึ้นหน่อย นี่เป็นปัญหาเกี่ยวกับทางปุถุชน เรื่องนี้ท่านทั้งหลายเห็นจะไม่ต้องการให้ผมพูดขยายความมากกว่านี้

ปัญหาทางการเงินใน ทศนะทางปรัชญา นั้น นักปราชญ์อังกฤษเขาพิจารณาถึงเรื่องเงินนี้ทำนองเดียวกับฝรั่งเศษพิจารณาเรื่องผู้หญิง คือ สุภาชิตของอังกฤษมีอยู่ว่า “MONEY IS THE SOURCE OF ALL EVILS” “เงินเป็นต้นเหตุแห่งความยุ่ง

* บทความนี้ได้เรียบเรียงจากคำบรรยายเรื่องปัญหาการเงินของ ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ในการประชุมทางวิชาการของสมาคมนิสิตเก่าคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2507

ยากทั้งมวล” ส่วนฝรั่งเศสถ้าเกิดเรื่องอะไรยุ่งยากขึ้นก็บอกว่า “CHERCHEZ LA FEMME” แปลว่า ผู้หญิงเป็นเหตุ เรื่องเงินนี้เป็นเรื่องที่ยุ่งยากในทางปรัชญา เพราะฉะนั้น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และสานุศิษย์ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านจึงได้ตรัสสอนเอาไว้ว่า ให้มนุษย์ทั้งหลายมีความสันโดษ พึงมีความสันโดษ และเมื่อมีความสันโดษแล้ว ก็คงจะหมดความทุกข์ มีแต่ความสุข คำว่าสันโดษ และสุภาวิตทางปรัชญาทางการเงินนั้น แปลเป็นภาษาสมัยใหม่ได้ง่าย ๆ สั้น ๆ ดังนี้

“ จงทำดี จงทำดี และ จงทำดี ”

ท่านทั้งหลายคงจะรอให้ผมกล่าวถึงเรื่องปัญหาเกี่ยวกับการเงิน ทางด้านวิชาการ เพราะเหตุว่าการประชุมนี้เป็นการประชุมทางวิชาการ ผมใคร่จะเรียนว่าหัวข้อการบรรยายที่ได้แจกไปแล้วนั้น เป็นแนวที่ผมจะนำเอามาบรรยาย แต่ใคร่จะขอเสนอว่า เนื่องจากมีตัวเลข และมีหัวข้อค่อนข้างจะละเอียดแล้ว การบรรยายของผมคงจะเป็นการขยายความของตัวเลขโดยเฉพาะ และขยายความเลยออกไปตามที่จำเป็น เพราะฉะนั้น จะพยายามขยายความเรื่องนี้ให้เสร็จไปโดยเร็ว และหลังจากนั้นก็เปิดโอกาสให้ท่านทั้งหลายได้แสดงความคิดเห็น และได้สอบถามข้อข้องใจ หรือขอให้ขยายความเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

1. เสถียรภาพทางการเงิน

ทางรัฐบาลและธนาคารแห่งประเทศไทย ถือกันอยู่ว่า จุดมุ่งหมายในการดำเนินการเศรษฐกิจในชั้นนี้ จำเป็นที่จะต้องย้ําในเรื่องเสถียรภาพทางการเงิน อะไรเรียกว่าเสถียรภาพในทางการเงิน ? ตอบได้สั้น ๆ ว่า เสถียรภาพในทางการเงินนั้นได้แก่เสถียรภาพของค่าของเงิน เสถียรภาพของค่าของเงินไม่ได้หมายความว่า จะต้องเป็นเสถียรภาพของปริมาณเงิน ปริมาณเงินนั้น จำเป็นที่จะต้องขึ้นลงตามความต้องการ

เพื่อที่จะรักษาเสถียรภาพแห่งค่าของเงินบาท เหตุใดจึงจำเป็นที่จะต้องรักษาเสถียรภาพ
ในทางการเงิน คำตอบก็คือว่า เราในฐานะที่เป็นผู้ผลิต เป็นผู้ที่ค้าขาย เป็นผู้ใช้
เครื่องอุปโภคบริโภค เป็นผู้ที่ลงทุน เป็นผู้ที่คาดการณ์ล่วงหน้าสำหรับตนเอง และบุตร
ภรรยา สำหรับที่จะพยายามรักษาระดับและมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ
ถ้าหากว่าเรามีอะไรยึดได้เป็นหลักเสถียรอันหนึ่งแล้วเราก็คาดคะเนได้ง่ายขึ้น ว่าควรจะทำ
อะไรเพียงใด ยกตัวอย่างง่าย ๆ คือ ผู้ที่จะลงทุนทำการค้า ถ้าหากว่าไม่สามารถแน่ใจ
ได้ว่าเงินบาท จะมีค่าเท่าใดในสามปีข้างหน้า การที่เขาจะลงทุนในวันนี้ และที่จะทำ
ให้เกิดผลประโยชน์ขึ้นใน 3 ปีข้างหน้านั้น ย่อมจะคาดคะเนได้ด้วยความไม่แน่ใจ สมัย
นี้เป็นสมัยที่ทั้งประเทศ รัฐบาลก็ดี ประชาชนก็ดี ต้องการมีการเร่งรัดพัฒนา เพราะ
ฉะนั้นเรื่องเสถียรภาพทางการเงินจึงเป็นเรื่องที่ต้องถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ หลักการ
อันนี้ผมใคร่จะขอเสนอไว้ในขั้นนี้ สำหรับเรื่องอื่น ๆ ต่อไปนี้เป็นเรื่องที่พัวพันเกี่ยว
ข้องกับหลักการนี้ตลอดไป

ในการที่จะรักษาเสถียรภาพทางการเงินนั้น เจ้าหน้าที่จำเป็นที่จะต้องพิจารณา
หลายแง่หลายทาง คือ

(ก) ส่วนประกอบของปริมาณเงิน ซึ่งได้แก่ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์
ที่ออกมาใช้

(ข) ส่วนของปริมาณเงินซึ่งเป็นอำนาจซื้อที่เกิดจากวงการค้า
เฉพาะอย่างยิ่งเงินฝากเพื่อเรียกซึ่งเป็นอำนาจซื้อทันที ถ้าเรามีเงินฝากเพื่อเรียก เรา
จะเรียกเมื่อไหร่ก็เรียกได้ ก็ไม่แตกต่างกับธนบัตรที่มีอยู่ในกระเป๋า

ส่วนเงินฝากประจำนั้น จะถือว่าเป็นอำนาจซื้อได้หรือไม่ จะนับเข้ามาใน
ปริมาณเงินได้หรือไม่ คำตอบซึ่งท่านทั้งหลายคงจะเห็นพ้องด้วยเหตุผล ก็คือว่า นับ
เป็นปริมาณเงินได้แต่ไม่ดีเท่ากับเงินฝากเพื่อเรียก เพราะเหตุว่า (1) จะต้องรอเป็น
เวลาให้ครบกำหนดฝาก หรือ (2) ถ้าไม่รอ อาจจำเป็นที่จะต้องยอมเสียผลประโยชน์

ไปบ้าง จึงจะนำเอามาใช้ได้ เพราะฉะนั้น เงินฝากประจำที่เรามีอยู่ทางธนาคารนั้น คงจะพอถือได้ว่าอยู่ในส่วนหนึ่งของปริมาณเงินได้ แต่ที่เจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เสนอตารางที่หนึ่ง และตารางที่สองดังต่อไปนี้ เรามีได้นำเรื่องเงินฝากธนาคารชนิดที่มีกำหนดเวลาเข้ามารวมด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อจะให้พิจารณาได้ง่ายขึ้น ตารางที่สองที่ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินในมือประชาชนและส่วนประกอบเป็นสูตรอย่างง่าย ๆ แต่ถ้าจะดูให้ละเอียดจริง ๆ เราจะต้องคำนึงด้วยว่าเงินฝากประจำ นั้น ก็เป็นอำนาจซื้อสำรองเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 1

การเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงิน ดัชนีราคาขายส่ง ดัชนีค่าครองชีพ และผลิตภัณฑ์ทั้งหมดมวลของชาติ

ปี	ปริมาณเงิน	ดัชนี		ผลิตภัณฑ์ทั้งหมดมวลของชาติ ในราคาตลาด
		ราคาขายส่ง	ค่าครองชีพ	
2501	+ 3.1	+ 5.3	+ 6.4	+ 1.7
2502	+ 7.4	- 6.0	- 5.0	+ 10.6
2503	+ 11.1	- 2.1	- 1.1	+ 13.6
2504	+ 9.8	+ 8.7	+ 7.4	+ 7.8
2505	+ 0.2	+ 6.0	+ 4.0	+ 7.5*
2506	+ 8.3	- 6.6	+ 0.9	+ -
เฉลี่ย	+ 6.6	+ 0.9	+ 2.0	+ 8.2

* ตัวเลขภาคคะเน

ตารางที่ 2
การเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินในมือประชาชนและส่วนประกอบ

2501 — 2506

(ล้านบาท)

ปี สนบ	ปริมาณเงินในมือประชาชน					การเปลี่ยนแปลง						
	รวม	ธนบัตร และเหรียญกษาปณ์		เงินฝากเพื่อเรียก		ปริมาณเงิน		ธนบัตร และเหรียญกษาปณ์		เงินฝาก เพื่อเรียก		
		จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	
2500	8,196.6	5,573.0	68.0	2,623.6	32.0							
2501	8,451.9	5,504.0	65.1	2,947.9	34.9	+ 255.3	3.1	- 69.0	- 1.2	+ 324.3	12.4	
2502	9,076.1	5,784.6	63.7	3,291.5	36.3	+ 624.2	7.4	+ 280.6	5.1	+ 343.6	11.6	
2503	10,088.4	6,048.9	60.0	4,039.5	40.0	+ 1,012.3	11.1	+ 264.3	4.6	+ 748.0	22.7	
2504	11,075.4	6,511.7	57.8	4,563.7	42.2	+ 987.0	9.8	+ 462.8	7.6	+ 524.2	13.0	
2505	11,093.3	6,573.4	59.2	4,519.9	40.8	+ 17.9	0.2	+ 61.7	0.9	- 43.8	- 0.9	
2506*	12,011.8	6,739.3	56.1	5,272.5	43.9	+ 918.5	8.3	+ 165.9	2.5	+ 752.6	16.6	

* ตัวเลขประมาณ

ที่มา — ธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อได้อธิบายถึงปริมาณเงินแล้ว ใครจะนำมาเสนอว่าจะทำอย่างไร จึงจะเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินให้สมกับที่จะรักษาเสถียรภาพทางการเงินไว้ได้ จะถืออะไรเป็นหลัก ข้อนี้มีประเด็นอยู่ 2 ประเด็น คือ :—

1. วิธีที่จะทำให้ปริมาณเงินเปลี่ยนแปลงได้
2. จะทำให้ปริมาณเงินเปลี่ยนแปลงอย่างไรจึงจะได้เสถียรภาพ

วิธีที่จะใช้สำหรับจัดให้มีการเปลี่ยนแปลงได้นี้ ก็เป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบทางด้านคลังและทางด้านธนาคาร กระทรวงการคลังและสำนักงบประมาณมองในแง่การคลัง พิจารณาไปในทำนองที่ว่าควรที่จะเก็บภาษีเพียงใด ควรที่จะจ่ายเพียงใด ควรที่จะกู้เพียงใด ในลักษณะใด เมื่อได้พิจารณาในด้านคลังแล้ว ก็ย่อมจะทำให้เกิดผลคือ ทำให้เกิดมีการเปลี่ยนแปลงในทางปริมาณเงินขึ้น ในด้านธนาคารก็เช่นเดียวกัน ธนาคารกลางมีหน้าที่ที่จะคอยดูแลให้การเงิน ทั้งในด้านธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ที่ออกไปนั้น และปริมาณเงินฝากธนาคารมีมากหรือน้อย ใช้อาศัยอำนาจตามกฎหมายที่จะกระทำได้ และการกระทำนั้นได้แก่การขึ้นและลดอัตราดอกเบี้ย และการเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนเงินสดสำรองของธนาคารพาณิชย์ และการซื้อขายหลักทรัพย์กับธนาคารต่าง ๆ นี่เป็นเครื่องมือที่กิจการธนาคารและกิจการคลังสามารถที่จะบันดาลให้ปริมาณเงินมากหรือน้อยแล้วแต่กรณี แต่ประเด็นอีกประเด็นหนึ่งซึ่งสำคัญกว่า คือ ประเด็นที่จะต้องใช้ความวินิจฉัยในทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ จะควรใช้อะไรเป็นหลักเกณฑ์ที่จะคว่าสมควรที่จะเพิ่มปริมาณเงิน และสมควรจะเพิ่มเท่าใด และสมควรที่จะเพิ่มนานเท่าใด หรือลดแล้วแต่กรณี เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทางการเงินจำเป็นที่จะต้องพิจารณาเรื่องเงินนี้เหมือนหนึ่งน้ำมันสำหรับหล่อเลี้ยงเครื่องจักร ถ้าหากว่าน้ำมันมากเกินไปท่วมเครื่องจักร เครื่องจักรก็เดินลำบาก ถ้าหากว่าน้ำมันน้อยเกินไป ไม่พอเพียงกับการดำเนินงานของเครื่องจักร ก็ย่อมทำให้เครื่องจักรดำเนินได้โดยฝืดเคือง ฉะนั้น การผลิตอุปมาเหมือนเครื่องจักร ถ้าหากว่าในชุมชนใดมีการ

ผลิตเพิ่มขึ้น และถ้าหากว่าปริมาณเงินไม่เพิ่มขึ้นตาม ก็ย่อมเกิดความฝืด แต่ถ้าหากว่า การผลิตมากขึ้นแต่เงินเพิ่มขึ้นมากเกินไป มากกว่าที่ควร ก็ย่อมทำให้การปั่นป่วนรวนเร ไปได้ เพราะฉะนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่ในเรื่องนี้จำต้องพิจารณาถึงลักษณะของ การผลิตและปริมาณผลผลิตตลอดเวลา การผลิตที่กล่าวนี้รวมตลอดไปจนกระทั่งถึงการ ลงทุน การค้าระหว่างประเทศด้วย

การคำนวณวัดผลผลิตของชุมชนนั้น เราอาศัยสถิติที่เรียกว่า ผลผลิตของ ประชาชาติ (National Product) เมื่อพิจารณาความเคลื่อนไหวของผลผลิตประชาชาติ ประกอบกับนิสัยของประชาชน ว่าเขาเก็บเงินมาก เก็บเงินน้อย เขาใช้จ่ายมากใช้จ่าย น้อยแค่ไหน ก็อาจจะคาดคะเนถึงจำนวนเงินที่ต้องการสำหรับรักษาเสถียรภาพของ การเงินได้ นอกจากนี้ยังมีข้อเบ็ดเตล็ดในเรื่องที่ไม่สำคัญทางเศรษฐกิจโดยตรงนัก แต่สำคัญในทางสังคม เช่น ฤดูสงกรานต์ประชาชนต้องการใช้จ่ายใช้สอยเงินมากขึ้น หรือในเทศกาลตรุษจีน ทางวงการค้าต้องการเงินสดมากขึ้น เป็นต้น ผู้ที่มีหน้าที่ พิจารณาเรื่องนี้ก็จำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินให้เข้ากับความสะดวกของผู้ใช้

ตารางที่ 3
วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินในมือประชาชน

2501 – 2506

(ล้านบาท)

	2501	2502	2503	2504	2505	2506 ^{2/}	2506 ^{3/}
สินเชื่อนำเข้าในประเทศที่ ระบบธนาคารให้แก่							
1. ภาคราชการ	+ 422.4	+ 545.6	+ 184.9	- 166.4	+ 805.2	- 165.1	- 162.5
2. ภาคประชาชน	+ 641.1	+ 559.1	+ 849.0	+ 824.9	+1,205.0	+ 988.5	+ 988.5
3. สินเชื่อในประเทศ ทั้งสิ้น	+1,063.5	+1,104.7	+1,033.9	+ 658.5	+2,010.2	+ 823.4	+ 825.9
รายการหักลบ (เพิ่ม-)							
4. เงินฝากประจำและ ออมสิน	- 315.4	- 157.4	- 447.8	- 678.2	-1,775.0	-1,414.2	-1,414.2
5. เงินฝากของรัฐบาล และองค์การ	- 46.4	- 204.8	- 561.8	- 330.4	- 710.0 ^{1/}	+ 378.2	+ 417.2
6. กองทุนสมทบ	+ 77.2	- 75.6	- 13.8	- 79.1	- 22.6	+ 82.7	+ 82.7
7. เงินทุนและสำรอง	- 284.4	- 116.4	- 236.8	- 218.0	- 336.1	- 503.9	- 22.5
8. อื่น ๆ	+ 160.3	+ 115.4	+ 347.6	+ 62.6	- 340.1	+ 195.5	+ 186.5
9. รายการหักลบทั้งสิ้น	- 408.7	- 438.8	- 912.6	-1,243.1	-3,183.8 ^{1/}	-1,261.7	- 750.3
สินเชื่อนำเข้าในประเทศ (สุทธิ)							
10. จำนวน (3-9)	+ 654.8	+ 665.9	+ 121.3	- 584.6	-1,173.6 ^{1/}	- 438.3	+ 75.6
สินทรัพย์ต่างประเทศ							
11. จำนวน	- 399.5	- 41.7	+ 891.0	+1,571.6	+1,191.5 ^{1/}	+1,356.8	+ 842.9
ปริมาณเงินในมือ ประชาชน							
12. จำนวน (10+11)	+ 255.3	+ 624.2	+1,012.3	+ 987.0	+ 17.9	+ 918.5	+ 918.5

1/ ปรับปรุงไม่รวมการเปลี่ยนแปลงในบัญชีเงินเยนพิเศษ

2/ ตัวเลขประมาณ

3/ ตัวเลขปรับปรุงไม่รวมการเปลี่ยนแปลงในบัญชีเงินเยนพิเศษ และการเปลี่ยนแปลงที่เป็น
ผลมาจากการประกาศค่าเสมอภาคของบาท เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2506

ที่มา - ธนาคารแห่งประเทศไทย

2. สาเหตุที่ทำให้ปริมาณเงินเปลี่ยนแปลง

สำหรับสาเหตุที่ทำให้ปริมาณเงินเปลี่ยนแปลงนั้น ขอได้โปรดดูตารางที่ 3 ประกอบ ในตารางที่ 3 นี้ ราชการหมายความว่า การคลัง ประชาชนหมายความว่า การค้าในหมู่ประชาชนและการดำเนินอาชีพต่าง ๆ ที่ไม่เป็นทางราชการ วิธีที่จะพิจารณาตารางที่ 3 ให้เข้าใจได้ดี เราจะต้องถือเอาคลังแผ่นดิน และวงการธนาคาร รวมทั้งธนาคารกลางเป็นศูนย์กลาง อะไรที่ออกจากศูนย์กลางไปสู่ประชาชนนับว่าเป็น บวก อะไรที่ประชาชนเอานำกลับเข้ามาสู่ศูนย์กลางนับว่าเป็นลบ เมื่อหักกลบลบกัน แล้ว มีการเปลี่ยนแปลงสุทธิเพียงใด มีไปในทางบวก หรือในทางลบ เกิดจากสาเหตุอย่างไร มีทางเห็นได้โดยชัดแจ้ง สรุปได้ว่าใน 5-6 ปีที่แล้วมานี้ ตั้งแต่ 2501 เพิ่มขึ้นทุกปีจนกระทั่งถึงปี 2503 และ 2504 ซึ่งเพิ่มขึ้นประมาณ 1,000 ล้านบาท ส่วนปี 2505 นั้น เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ทั้งนี้เพราะเหตุว่าเงินฝากประจำ ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้นเป็นอันมาก เพราะเหตุว่าได้มีการใช้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ใหม่ เป็นเหตุให้มีเงินฝากประจำมากขึ้น (เงินฝากประจำและออมสินที่เพิ่มขึ้นนี้รวมของธนาคารออมสิน ฝ่ายการธนาคารด้วย) ถึง 1,775 ล้านบาท ข้อที่น่าสังเกตในระยะนี้ คือจำนวนที่เพิ่มขึ้นมีสาเหตุในภาคประชาชนเป็นอันมาก แต่ส่วนทางภาคราชการ คือ การคลังนั้นเพิ่มขึ้นน้อย และในบางปีกลับติดลบ หมายความว่าเงินที่เราเพิ่มขึ้นนี้ไม่ใช่เพิ่มขึ้นเพราะให้รัฐบาลใช้จ่าย ตรงกันข้าม เป็นไปเพื่อสนองความต้องการในภาคประชาชนมากกว่าที่จะไปสนองความต้องการในภาคราชการ

จะขอขยายความตาราง 3 นี้อีกเล็กน้อย ธนาคารแห่งประเทศไทยนับตั้งแต่ปี 2502 มาจนถึงปี 2506 ได้เกี่ยวข้องกับธนาคารพาณิชย์โดยที่เอาเงินออกจากธนาคารแห่งประเทศไทยไปสู่ธนาคารพาณิชย์มีละประมาณตั้งแต่ 500 ล้านบาท เพิ่มขึ้นไปจนถึงกว่า 2,000 ล้านบาท ตามลักษณะนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยจ่ายเงินไปให้แก่ธนาคารพาณิชย์ใน 3 ลักษณะ (1) ให้กู้ยืม (2) ช้อลช่วงตัวเงิน และ (3) ช้อเงินตราต่างประเทศ ที่ธนาคารพาณิชย์นำเอามาขายแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ในปี 2502 จ่ายออกไปทั้งสิ้นประมาณ 500 ล้านบาท ปี 2503 จ่ายออกไป 1,770 ล้านบาท ปี 2504 จ่ายออกไป 2,670 ล้านบาท ปี 2505 จ่ายออกไป 2,060 ล้านบาท ปี 2506 ซึ่งเพิ่งสิ้นสุดไปเมื่อ

เร็ว ๆ นี้ 1,980 ล้านบาท ตัวเลขที่สูงที่สุดส่วนมากเป็นในระบอบปี 2503 — 2504 ท่านจะเห็นว่าหลังจากนั้นค่อยลดลง การที่จำนวนค่อยลงนี้มีสาเหตุอื่น เป็นเพราะเราถือหลักความเหมาะสมเจาะพอดีของปริมาณเงินเพื่อเสถียรภาพ ปริมาณเงินที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงนี้ อยู่ที่ความต้องการว่าพืชผลในปี 2503 — 2504 ดีเป็นพิเศษ ก็ต้องใช้เงินมากขึ้น พืชผล 2505 ดีปานกลาง และเงินของธนาคารพาณิชย์มีมากพอ เขาจึงได้มาพึ่งธนาคารชาติน้อยลง

ผมได้กล่าวถึงว่าธนาคารชาติในระยะนี้ นำเงินออกให้ธนาคารพาณิชย์เพียงใด เรื่องยังไม่จบแค่นั้น เรื่องต่อไปคือธนาคารพาณิชย์เอาเงินไปให้แก่ประชาชน คือให้สินเชื่อแก่ประชาชนมากน้อยเพียงใด ตัวเลขมีดังนี้ ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อในลักษณะเงินให้กู้และเบิกเกินบัญชีกับซ้อลดคือ discount ในปี 2502 จำนวน 4,190 ล้านบาท ปี 2503 5,040 ล้านบาท ปี 2504 5,880 ล้านบาท ปี 2505 7,050 ล้านบาท ปี 2506 ตัวเลขเบื้องต้นประมาณ 8,090 ล้านบาท นี่จะเห็นว่ากิจการธนาคารพาณิชย์ขยายขึ้นเรื่อย ๆ เงินที่ออกไปนั้นเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

ส่วนในภาคการคลังนั้น จะเห็นได้จากตาราง 3 รายการที่ 1 คือระหว่าง 2501 จนกระทั่ง 2503 ระบบการธนาคารให้เงินแก่ทางด้านการคลังเป็นจำนวนลดน้อยลงตลอดมา และหลังจาก 2504 กลับเป็นเลขลบ แต่ก่อนปี 2501 เป็นเลขบวกสูง ๆ ทั้งนั้น ทั้งนี้เพราะเหตุว่ากิจการงบประมาณแผ่นดินไม่เรียบร้อยในระยะนั้น จำเป็นที่จะใช้สินเชื่อจากธนาคารเป็นอันมาก ตารางที่เกี่ยวกับเรื่องการคลังมีอธิบายเพิ่มเติมอยู่ในตารางที่ 4 ซึ่งท่านทั้งหลายคงจะต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้นบ้างที่จะพิจารณาดูให้เห็นชัดขึ้น แต่ที่สำคัญที่สุดก็คือตัวเลข 3 — 4 — 5 บรรทัดข้างบน เฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับงบประมาณ คือ 3 บรรทัดต้น งบประมาณขาดดุลอยู่ทุกปี บางปีในระยะหลังกลับปรากฏว่าแทบไม่ใช้เครดิตของธนาคารแห่งประเทศไทย และในการดำเนินการในเรื่องเงินสตงคลังของรัฐบาลนั้น กลับทำให้เงินคลังมีความมั่นคงยิ่งขึ้น กล่าวคือเงินที่เหลือคลังกลับมีมากขึ้น รายการ 1 — 9 ของตารางที่ 4 กล่าวถึงเงินที่รัฐบาลต้องการ รายการ 10 — 14 ว่าด้วยวิธีที่รัฐบาลหาเงินมาได้อย่างไรเพื่อที่จะดำเนินกิจการตาม 1 — 9

ตารางที่ 4

ฐานะการรับจ่ายเงินสดของคลังและรายการขาดเขตย่อยขาด ปี 2501 — 2505/06

(ล้านบาท)

รายการ	2501	2502	2503	2504 ม.ค. — ก.ย.	2504/05 ต.ค. — ก.ย.	2505/06 ต.ค. — ก.ย.
รายรับ (+) และรายจ่าย (-)						
1. รายได้เงินงบประมาณ	5,584.3	6,055.3	6,786.4	5,690.0	7,986.2	8,634.7
2. รายจ่ายเงินงบประมาณ	-6,340.3	-6,781.2	-7,498.5	-6,247.5	-8,975.2	-10,001.6
3. คลายตามบัญชีเงินงบประมาณประจำปี (1 + 2)	- 756.0	- 725.9	- 712.1	- 557.5	- 989.0	-1,366.9
4. รายจ่ายพิเศษเงินงบประมาณและจำนวนปรับปรุงรายการลงบัญชีเหลือเวลา (สุทธิ)	41.4	- 90.8	-	-	-	-
5. คลายการรับจ่ายเงินงบประมาณภายหลังการปรับปรุงแล้ว (3 + 4)	- 714.6	- 816.7	- 712.1	- 557.5	- 989.0	-1,366.9
6. หัก (+) : เงินชำระคืนต้นเงินกู้ที่นับเป็นรายจ่าย	327.0	338.1	793.9	592.4	817.8	790.6
หัก (-) : เงินรับจากการทำเหรียญกษาปณ์ที่นับเป็นรายได้	- 16.5	- 18.5	- 8.4	- 7.2	- 14.0	- 48.1
7. เงินงบประมาณขาดคลัง (-) หรือเกินคลังจริง	- 404.1	- 497.1	73.4	27.7	- 185.2	- 624.4
8. รายรับ (+) หรือรายจ่าย (-) เงินนอกงบประมาณรวมทั้งจำนวนปรับปรุงรายการบัญชีให้ตรงตามกระแสเงิน (สุทธิ) ^{1/}	- 66.5	- 133.4	- 15.3	179.2	183.8	266.4
9. จำนวนขาดคลัง (-) หรือเกินคลังเป็นตัวเงินของคลัง	- 470.6	- 630.5	58.1	206.9	- 1.4	- 358.1
รายการขาดเขต (+) ดุลยขาด						
10. เงินกู้จากธนาคารแห่งประเทศไทย (สุทธิ) ^{2/}	241.7	521.3	298.2	- 183.8	- 348.9	69.5
11. เงินกู้จากแหล่งอื่น (สุทธิ) ^{3/}	123.8	211.3	139.4	468.0	802.3	1,107.2
11.1 ธนาคารพาณิชย์	13.2	63.9	108.8	189.5	479.5	669.3
11.2 ธนาคารออมสิน	44.2	98.5	173.0	163.4	237.5	353.2
11.3 เจ้าหน้ออื่น ๆ ในประเทศ	103.5	87.9	- 101.8	132.6	138.6	129.4
11.4 เจ้าหน้อในต่างประเทศ	- 37.1	- 39.0	- 40.6	- 17.5	- 53.3	- 39.7
12. รวมย่อย (10 + 11)	365.5	732.6	437.6	284.2	453.4	1,176.7
13. เงินรับจากการทำเหรียญกษาปณ์	16.5	18.5	8.4	7.2	14.0	48.1
14. เงินคงคลังคงเหลือ ลดลง (+) เพิ่มขึ้น (-) ^{4/}	88.6	- 120.6	- 504.1	- 498.3	- 466.0	- 866.7
15. รวมทั้งสิ้น (12 + 13 + 14)	470.6	630.5	- 58.1	- 206.9	1.4	358.1

^{1/} รวมจำนวนคลาดเคลื่อน

^{2/} ไม่รวมการเปลี่ยนแปลงของจำนวนพันธบัตรเงินกู้ยุโรป ค.ศ. 1936 ในมือของธนาคารแห่งประเทศไทย แต่รวมเงินฝากของธนาคารแห่งประเทศไทย ฝาก ณ คลังจังหวัดต่าง ๆ

^{3/} รวมเงินกู้สุทธิจากต่างประเทศด้วย

^{4/} ก่อนปี 2503 ไม่รวมยอดคงเหลือ (ถ้ามี) ในบัญชีเงินคงคลัง บัญชีที่ 1 และที่ 2 ฝาก ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่มา — ตัวเลขเบื้องต้นในบัญชีต่าง ๆ ของกรมบัญชีกลาง ซึ่งคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินยังได้ไม่ครบถ้วน

ปริมาณเงินที่เปลี่ยนแปลงนั้นนอกจากจะขึ้นอยู่กับการผลิตและการค้าภายในประเทศและการคลังแล้ว ยังขึ้นอยู่กับการเงินระหว่างประเทศ ข้อสังเกตอยู่ในตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างกิจการเงินระหว่างประเทศกับปริมาณเงินนั้น กล่าวได้ง่ายๆ ดังนี้คือ ถ้าหากมีการค้าส่งออกมากขึ้นความต้องการเงินในประเทศก็มากขึ้น คือหมายความว่าธนาคารพาณิชย์ที่เป็นผู้จัดการในทางการเงินเกี่ยวกับการส่งสินค้าออก เมื่อมีการซื้อสินค้าสำหรับส่งออกธนาคารจำเป็นที่จะต้องมีเงินบาทเพิ่มขึ้นเพื่อที่จะจ่ายให้แก่ผู้ผลิต และเพื่อที่จะจ่ายออกไปสำหรับนำเอาไปส่งออก สำหรับด้านสินค้าขาเข้านั้น ตรงกันข้าม ประชาชน พ่อค้าซึ่งเป็นผู้ส่งสินค้าเข้ามา จำเป็นที่จะต้องส่งสินค้าเข้ามาโดยเอาเงินบาทนั้นมาซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อที่จะชำระหนี้ทางด้านนอก ต้องเอาเงินเข้าสู่วงการธนาคาร เพราะฉะนั้นการค้าระหว่างประเทศก็มีผลกระทบต่อปริมาณเงิน โดยพิจารณาจากแง่ที่ว่าวงการธนาคารและการคลังนี้เป็นศูนย์กลางจ่ายออกสู่ประชาชนเท่าใด รับเข้าจากประชาชนเท่าใด นี่เป็นวิธีที่จะดูดุลย์การชำระเงินประกอบ นอกจากการค้าแล้วยังมีการโอนทุนเข้าออกซึ่งล้วนแต่กระทบกระเทือนต่อปริมาณเงินทั้งนั้น ในตารางดุลย์ชำระเงินของประเทศไทยตารางที่ 5 จะดูว่าเรามีดุลย์ชำระเงินเกินดุลย์หรือขาดดุลย์นั้นดูรายการ 6 เราเกินดุลย์อยู่ทุกปี ตั้งแต่ 130 ล้านบาทเศษ ไปจนถึง 900 กว่าล้านบาทเศษ และ 1,646 ล้านบาทในปี 2504

3. ความต้องการเงินในระยะเร่งรัดพัฒนาการเศรษฐกิจ

ปัญหาปัจจุบันเกี่ยวกับการพัฒนาบางอย่าง ทางด้านรัฐบาลเรารู้กันแล้วจากแผนพัฒนา 3 ปีหลังว่ามีความจำเป็นที่จะต้องใช้เงินมาก ที่ก่อน ๆ มานี้ มองจากแง่การคลัง รัฐบาลไม่จำเป็นที่จะต้องพึ่งวงราชการธนาคารมากนักสำหรับที่จะได้เงินมาเพื่อที่จะดำเนินงานของรัฐบาลรวมทั้งการพัฒนาด้วย แต่ต่อไปนี้ตามที่เรากำหนดกันไว้แล้ว รัฐบาลจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้เงินเพิ่มขึ้น จะเห็นได้จากตารางที่ 6 รายการ 1 คืองบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเพิ่มขึ้นตั้งแต่ประมาณ 3,000 ล้านบาท เป็น 6,000 ล้านบาท ในด้านประชาชนนี้เราก็จะทอดทิ้งไม่ได้ เพราะเราต้องการให้เกษตรกรทั้งหลายลงมือลงทุนพัฒนากิจการของเขาเช่นเดียวกัน อุตสาหกรรมก็ต้องการให้เพิ่มขึ้น การค้าขายก็อยากให้อยู่ในกำมือของคนไทย และอยู่ในกำมือของเอกชนมากขึ้น เพราะฉะนั้นจะอย่างไรดีจึงจะสามารถที่จะอำนวยให้ทั้ง 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายรัฐบาลที่จะไปลงทุนก็เพื่อให้ได้ประโยชน์มาถึงประชาชน และอีกด้านหนึ่งฝ่ายประชาชนก็จะไม่ทอดทิ้ง เราจะไม่รัดเข็มขัดทางด้านประชาชนเพื่อจะมาให้พุงของรัฐบาลโป่งขึ้น เราไม่ต้องการรัดพุงรัฐบาลแล้วก็มาขยายทางด้านประชาชน เราต้องการทำทั้งสองอย่าง จึงจำเป็นที่จะต้องระดมเงินออมของเอกชนภายในประเทศให้มากขึ้น กล่าวคือกิจการออมสินก็ดี กิจการธนาคารพาณิชย์ก็ดี กิจการเงินของรัฐวิสาหกิจที่ได้กำไรมาก็ดี จำเป็นที่จะต้องออกออม และแม้แต่ราษฎรแต่ละคนก็จำเป็นที่จะต้องพยายามออกออมเงินของตนเพื่อที่จะนำมาช่วยรัฐบาล ช่วยเจ้าหน้าที่ทางด้านการเงินตั้งแต่กระทรวงการคลัง ธนาคารชาติ ไปจนกระทั่งถึงวงราชการ ให้สามารถระดมทุนขึ้นมาได้ นี่ประการหนึ่ง

ตารางที่ 6

รวมยอดรายจ่ายงบประมาณการเศรษฐกิจและสังคมของภาครัฐบาล และแหล่งที่มาของรายรับ (บัญชีประมาณ)

(ล้านบาท)

	2504	2505	2506	2507	2508	2509
1. ยอดรายจ่ายงบประมาณการเศรษฐกิจและสังคม	2,877	3,924	4,938	6,693	6,519	6,365
2. แหล่งที่มาของรายรับ						
2.1 เงินงบประมาณของรัฐบาล	1,407	1,843	2,310	3,030	3,643	3,935
2.2 เงินที่จัดหามาเอง	552	701	868	1,061	859	903
ก. รัฐวิสาหกิจ	422	470	601	687	414	381
ข. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น	130	231	267	374	445	522
2.3 เงินกู้และการช่วยเหลือจากต่างประเทศ	919	1,381	1,760	2,602	2,016	1,528
ก. เงินกู้	473	766	960	1,958	1,459	1,102
ข. การช่วยเหลือ	446	616	800	644	557	426

ที่มา - สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

ประการที่สอง ในกรณีที่น่าเป็นก็ต้อเก็บภาษีอากรเพิ่มขึ้น เพราะเหตุว่าถ้าไม่เก็บภาษีอากรเพิ่มขึ้นแล้ว ไม่มีเงินใช้ก็ไม่มีการพัฒนา เป็นธรรมดาอยู่นั่นเอง อนึ่ง ถ้าหากว่าเรามีการพัฒนาเพิ่มขึ้น ก็หมายความว่ามีความมีคนทำงานเพิ่มขึ้น คนทำงานเพิ่มขึ้นก็มีรายได้เพิ่มขึ้น เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นและในระหว่างที่เป็นการพัฒนาลงทุนสิ่งเครื่องอุปโภคบริโภคก็ยังไม่เกิดขึ้น มองจากแง่เสถียรภาพของเงินตราจะต้องกวาดเอาเงินตรา

ส่วนที่เหลือเกินไปกว่าเครื่องอุปโภคบริโภคนั้น นำเอาเข้ามาสู่ในวงศูนย์กลางเสีย เพราะฉะนั้นเรื่องภาษีอากรมองจากแง่หาเงินมาใช้ คือจะมีเงินพอหรือไม่มีเงินพอนั้น ด้านหนึ่ง มองจากแง่ของเสถียรภาพของเงินตราที่อีกด้านหนึ่ง ชี้ให้เห็นว่าพวกเราถึงอย่างไรก็จะหลีกเลี่ยงไม่พิจารณาเรื่องภาษีอากรเสียเลยนั้นย่อมทำไม่ได้

ประการที่สาม ถ้าหากว่าเราระดมทุนของเอกชนด้วยการเก็บภาษีอากรมาแล้ว ถ้าหากว่าไม่พอจะควรทำอย่างไร คำตอบก็คือว่าเราก็จำเป็นที่จะคิดถึงเรื่องเงินที่เรามี อยู่ในต่างประเทศ ก็คือเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ เงินทุนสำรองระหว่างประเทศ นี้มีลักษณะเดียวกันกับเงินกู้ต่างประเทศ กล่าวคือถ้าหากว่ามีโครงการอะไรที่เราจะลงทุนได้ เราก็ควรจะนำเอามาใช้และใช้ไปในทางที่ถูกต้องให้เป็นประโยชน์แก่ลูกหลานต่อไป เพราะเหตุว่าถ้าเป็นเงินกู้ ลูกหลานเราก็ต้องเป็นผู้ใช้ชำระหนี้ให้ ถ้าเป็นเงินทุนของเราเอง ก็เท่ากับว่าลูกหลานเสียสละเช่นเดียวกัน เพราะเหตุว่าแทนที่เราจะยกให้เป็นมรดกตกทอดไปในอีก 20 - 30 - 40 ปีข้างหน้า เราก็กลับเอามาใช้เสียในตอนนี้ เพราะฉะนั้นควรที่จะใช้ไปในทางที่จะลงทุนไปให้เป็นประโยชน์แก่ลูกหลานของเรา แต่อย่างไรก็ดี ควรคำนึงว่าเงินนี้เป็นเงินต่างประเทศ ถ้าเป็นเงินต่างประเทศเอามาใช้ในประเทศไทยโดยทำให้มีการพิมพ์ธนบัตรซึ่งเป็นเงินไทยเพิ่มขึ้น เช่นนี้ไม่ถูกต้องด้วยลักษณะวิธีการใช้ เพราะเหตุว่าเงินที่เราจะพิมพ์ธนบัตรเพิ่มขึ้นนั้น เราได้ดูโดยถั่ววันในทุกด้านแล้วว่าควรที่จะเพิ่มขึ้นปีละเท่าไร และการหมุนเวียน (Velocity of Circulation) ของธนบัตรและของบัญชีเงินฝากเป็นไปอย่างไร แต่ถ้าหากว่าเราจะเอาเงินที่ควรจะอยู่ต่างประเทศ และซึ่งเราควรจะใช้ในต่างประเทศเอามาใช้ในประเทศไทยทำให้เกิดมีธนบัตรเพิ่มขึ้นเป็นการทับถมแล้ว ย่อมทำให้เกิดปัญหาทางด้านเสถียรภาพของการเงินเพิ่มขึ้น สรุปได้ว่าในสมัยที่จะต้องมีการเร่งรัดการพัฒนาจำเป็นต้องมีอย่างยั้งที่จะต้องมีการระดมทุน จะต้องมีการเก็บภาษีอากร และมีความจำเป็นที่จะต้องขอกู้และใช้ทุนต่างประเทศ

ตารางที่ 7

เปรียบเทียบรายจ่ายภาครัฐบาลกับผลิตภัณฑ์เบื้องต้นในประเทศ (GDP)

	2504		2505		2506		2507		2508		2509		เฉลี่ย เพิ่มขึ้น ร้อยละ
	ล้านบาท	ล้านบาท	เพิ่ม ร้อยละ	ล้านบาท	เพิ่ม ร้อยละ	ล้านบาท	เพิ่ม ร้อยละ	ล้านบาท	เพิ่ม ร้อยละ	ล้านบาท	เพิ่ม ร้อยละ		
1. การคาดคะเน GDP													
(2506 – 2509 เพิ่มร้อยละ 6)	57,221	60,797	6.2	63,763	4.9	67,459	5.8	71,423	5.9	75,650	5.9	5.7	
2. การสะสมทุนเบื้องต้น													
(2506 – 2509 เพิ่มร้อยละ 7)	9,700	11,300	16.5	11,800	4.4	12,600	6.8	13,500	7.1	14,500	7.4	8.4	
คิดเป็นร้อยละของ GDP	17.0	18.6	–	18.5	–	18.7	–	18.9	–	19.2	–	–	
3. รายจ่ายรวมของรัฐบาลกลาง													
(ไม่รวม Refinancing หนี้)	5,862 ^{1/}	8,188	39.7	9,663	18.0	10,970	13.5	12,078	10.1	13,100	8.5	10.0 ^{2/}	
คิดเป็นร้อยละของ GDP	10.2	13.5	–	15.1	–	16.3	–	16.9	–	17.3	–	–	
4. รายจ่ายพัฒนาการเศรษฐกิจเฉพาะของรัฐบาลกลาง													
4.1 จากเงินงบประมาณ	1,408 ^{1/}	1,844	31.0	2,310	25.3	3,030	31.2	3,643	20.2	3,935	8.0	16.9 ^{2/}	
คิดเป็นร้อยละของ GDP	2.5	3.0	–	3.6	–	4.5	–	5.1	–	5.2	–	–	
4.2 รวม 4.1 กับเงินกู้เงินช่วยเหลือต่างประเทศ	1,961 ^{1/}	2,605	32.8	3,455	32.6	4,560	32.0	5,289	16.0	5,390	1.9	16.5 ^{2/}	
คิดเป็นร้อยละของ GDP	3.4	4.3	–	5.4	–	6.8	–	7.4	–	7.1	–	–	

1/ ระยะเวลา 9 เดือน จากมกราคม ถึง กันยายน

2/ เฉลี่ยระหว่างปี 2505 – 2509

ตารางที่ 7 แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ประชาชาติ การสะสมทุน กับ รายจ่ายของรัฐบาล ตารางนี้อ่านได้ความเป็นสังเขปดังต่อไปนี้:—

1. ทุกวันนี้ในประเทศไทยเรามีการสะสมทุนเบื้องต้นประมาณ 17 — 19 % ของ รายได้ทั้งหมด

2. รัฐบาลมีการใช้จ่ายเพียง 10 % ของรายได้ประชาชาติในปี 2504 แต่ต้องการเพิ่มขึ้นเป็น 17 % ในปี 2509 โดยเพิ่มการพัฒนาเศรษฐกิจจาก 2.5 % เป็น 5.2 % ขึ้นหน้าสนับสนุน

คงได้กล่าวมาแล้ว เมื่อมีการใช้เงินมาก ๆ ขึ้น เจ้าหน้าที่การเงินของรัฐก็จำเป็นต้องคอยรักษาเสถียรภาพ โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ ที่มีอยู่ซึ่งจำแนกได้เป็น 3 ประการคือ:—

1) ในด้านการควบคุมเครดิตที่เรียกกันว่านโยบายเครดิต วิธีนี้เกี่ยวข้องกับ ธนาคารพาณิชย์ อย่างที่ได้ว่าไว้ คือหมายความว่าเราอาจจะทำในตำแหน่งลดดอกเบี้ย ขึ้นหรือลดอัตราส่วนเงินสดสำรองของธนาคารพาณิชย์ ซื้อขายหลักทรัพย์หรือเงินตรา ต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์เพียงใด ด้วยราคาเท่าใด อันนี้เรียกว่านโยบายเครดิต เป็นการบันทึลให้เงินของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งมีมากหรือน้อย และเมื่อเงินของ ธนาคารพาณิชย์มีมากมีน้อย ธนาคารพาณิชย์ก็สามารถที่จะจ่ายให้กู้ยืมแก่เอกชนมาก หรือน้อยแล้วแต่กรณี

2) นโยบายทางด้านภาษีอากร ได้กล่าวไว้แล้ว การภาษีอากรไม่ได้เกี่ยวกับว่าจะมีเงินไว้ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเดียว แต่เกี่ยวกับเสถียรภาพด้วย เมื่อใด ประชาชนมีเงินเหลือเพื่อเมื่อเทียบกับผลิตผลเครื่องอุปโภคบริโภคที่มีอยู่ ก็จำเป็นที่จะต้องเก็บภาษีอากรเพิ่มขึ้น ถ้าหากประชาชนมีเงินน้อยเกินไปทางด้านการคลังก็ต้องลดภาษีอากร

3) ในด้านการค้าและการชำระเงินต่างประเทศ รัฐบาลควรมีวิธีการที่จะแก้ไขสถานการณ์ได้ด้วย คือควรจะคิดไปในการทำงานว่าเมื่อไรจึงควรจะปล่อยให้สินค้าเข้ามามากเพื่อเสถียรภาพของการเงิน เพราะเหตุว่าถ้าหากว่าเงินมีมากอยู่ข้างใน และ

เครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องจักรในการลงทุนมีน้อย ทางแก้ก็คือว่า ถ้าไม่ลดจำนวนเงินก็ต้องไปเพิ่มจำนวนเครื่องอุปโภคบริโภค สถานการณ์ของไทยในปัจจุบันนี้เรามีเงินสำรองระหว่างประเทศมากพอที่จะพิจารณาปัญหาเรื่องนี้ได้โดยกว้างขวาง ถึงแม้ว่าเราจำเป็นที่จะต้องเสียเงินสำรองออกไปสัก 50—60 ล้านเหรียญ ใน 4—5 ปีข้างหน้า หรือแม้ถ้าจำเป็น 200 ล้านเหรียญก็ยังสามารทำได้ เพราะฉะนั้น เรื่องนโยบายการค้า นโยบายการชำระเงินต่างประเทศ เป็นเรื่องที่จะต้องเข้ามาแทรกในด้านจะแก้ไข ปัญหาเรื่องการเงินในตอนนี้

4. อัตราดอกเบี้ยและตลาดเงิน

ได้พูดไว้แล้วในตอนต้นหลายครั้ง คือเรื่องอัตราดอกเบี้ย อัตราดอกเบี้ยนี้จะ เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการที่จะทำให้เครดิตมากหรือเครดิตน้อยต่อไป แต่เครื่องมือ ดังกล่าวนี้เป็นเครื่องมือ ถ้าเป็นมีดก็จะมีมีดที่ทื่อ คือหมายความว่าอัตราดอกเบี้ยที่เรา กำหนดเอาไว้วันนี้ยังไม่สามารถบังคับกันได้ทั่วไป สถานการณ์เรื่องนี้ตั้งแต่ปี 2505 เป็นต้นมา กล่าวคือ ธนาคารพาณิชย์ทั้งหลายพยายามที่จะดำเนินการให้ถูกต้องตาม กฎหมายโดยให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากถูกต้อง และคิดดอกเบี้ยเงินกู้ก็ไม่เกินกว่าที่ กฎหมายกำหนดเอาไว้ แต่ก็ยังมีกระเส็นกระสาย ยังไม่ได้กระทำตามกฎหมายก็ยังมีบ้าง ถ้าหากว่าเจ้าหน้าที่การเงินทั่ว ๆ ไปได้กระทำกิจการเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยนี้ให้ถูกต้อง ตามกฎหมายในที่ควรจะเป็นแล้ว ในด้านรัฐบาลกับในด้านธนาคารกลางอาจจะมีเครื่องมือที่ดียิ่งกว่านี้ขึ้นอีก คือถ้าใครทำตามที่ต้องการจะให้ทำ เราก็ยังสามารถที่จะเลื่อนขึ้น เลื่อนลงให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ได้ กล่าวคือ ถ้าหากเกิดเครดิตเพื่อขึ้น เราก็ควรจะ ขึ้นดอกเบี้ยเพื่อที่จะให้เครดิตหดตัวลง ทุกวันนี้ถ้าหากว่าธนาคารกลางขึ้นอัตราดอกเบี้ย แต่ธนาคารพาณิชย์ไม่เปลี่ยนตามก็ไม่ได้ผล เราควรจะทำอย่างไรเรื่องนี้ได้คำนึงมา เป็นเวลานานแล้วที่จะทำให้ให้อัตราดอกเบี้ยศักดิ์สิทธิ์ขึ้นได้ ให้เป็นที่รู้จักว่าดอกเบี้ย ควรจะเป็นเท่าใด ตัวเงินระยะเวลาสั้น ควรจะมีอัตราดอกเบี้ยในระยะนี้เพียง 4% หรือ

3% หรือ 5% ตาม supply และ demand ของเงินในตลาด ขณะนี้เราอาจยังคุมอัตรา
นี้ได้จากสภาพของธนาคารพาณิชย์ทุก ๆ ปี เราสังเกตได้ว่าถ้าหากว่าธนาคารพาณิชย์
ต้องการใช้เงินเขาก็มาเอาเงินจากธนาคารชาติบ้าง เอาจากของเขาเองบ้าง และเอาจาก
ต่างประเทศบ้าง ตามปกติธนาคารพาณิชย์ต้องการใช้เงินมาก ตั้งแต่พฤศจิกายนมาจน
ถึงประมาณเมษายน พอไล่ไปจนกระทั่งถึงประมาณเดือนมิถุนายน หรือกลางปี ธนาคาร
พาณิชย์ส่วนมากมักจะไม่ต้องการเงิน อะไรที่เคยเอาไปจากธนาคารชาติก็มักจะนำมา
ชำระหนี้เสีย ถ้าเขามีเงินสดเหลือเขาก็พยายามที่จะลงทุน โดยซื้อพันธบัตรบ้างซื้อ
ตั๋วเงินคลังบ้าง หลายอย่าง เราได้แก้ปัญหาเรื่องการออกตั๋วเงินคลังไว้แล้วเป็น 2-3
ชั้นหนึ่ง ตั๋วเงินคลังเมื่อก่อนนี้มีดอกเบี้ยซึ่งไม่ตรงต่อความเป็นจริง คือ ดอกเบี้ย 2%
ต่อปี และผู้ที่ซื้อส่วนใหญ่คือธนาคารชาติ มีธนาคารพาณิชย์ธนาคารเดี่ยวที่ซื้อบ้างเล็ก
น้อย ซื้อไปตามนั้นเรื่อย ๆ 2% ต่อปีนี้เป็นดอกเบี้ยซึ่งเป็นตามความจริงไม่ได้ ข้อนี้
เราก็ได้แก้ไขไปแล้วในทำนองที่รัฐบาลอนุญาตให้ธนาคารชาติขายตั๋วเงินคลังสำหรับ
รัฐบาลในอัตราที่ขึ้นลงได้ไม่เกิน 5% ข้อนี้ก็รู้สึกว่าเป็นที่เชื่อถือของธนาคารพาณิชย์
ยิ่งขึ้นอย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งก็คือ ในบางกรณีรัฐบาลยังขายตั๋วเงินคลังในตลาดอยู่
ทั้ง ๆ ที่ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้เงินนั่นเอง หมายความว่าขายก็ขายกันไปเรื่อย
เป็นเส้นตรง วงดละ 500 ล้านบาท ก็ 500 ล้านบาท ไปเรื่อย ไม่ได้พิจารณาถึง
ความต้องการของตนเองว่าในช่วงนี้มีเท่าใด มนุษย์ธรรมดาถ้าหากว่าเราไม่ต้องการ
เงินมากนัก เรายังมีเงินในกระเป๋าอยู่เราก็ไม่ขอกู้เพิ่มขึ้น ถ้าหากว่าเราต้องการเงิน
เงินขาดในกระเป๋าเราก็ไปขอกู้เพิ่มขึ้น ในกรณีเช่นนี้กระทรวงการคลังยังไม่มีที่ยึดหยุ่น
แต่ได้ตกลงกันในหลักการแล้วว่า จะใช้วิธียึดหยุ่นในค่านปริมาณเงิน ในค่านปริมาณ
ตั๋วเงินคลังซึ่งจำเป็นจะต้องขายในท้องตลาด การแก้ปัญหา 2 ข้อที่เกี่ยวกับตั๋วเงินคลังนี้
ผมหวังว่าจะเป็น การแก้ที่นำไปสู่ความเป็นจริงแห่งตลาดตั๋วเงินต่อไป กล่าวคือ ถ้า
หากว่ากระทรวงการคลังเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยได้ประการหนึ่ง และกระทรวง
การคลังเปลี่ยนแปลงจำนวนตั๋วเงินที่ต้องการตามเงินที่ต้องการก็ได้แล้ว ก็ย่อมเกิด

อัตราดอกเบี้ยสำหรับตัวระยะสั้นที่เป็นจริงขึ้น มองจากแง่ธนาคารพาณิชย์เข้ามีเงินเหลือเท่าใด มองจากแง่ทางด้านการคลังผู้ซื้อมีความต้องการกู้เท่าใด มากหรือน้อย Supply กับ Demand ก็ย่อมจะบังตาลให้เกิดอัตราดอกเบี้ยที่ถูกต้อง เมื่อมีอัตราดอกเบี้ยที่ถูกต้องและใช้การได้ขึ้น ตัวเงินธรรมชาติก็ย่อมจะนำเข้ามารวมก่อให้เกิดเป็นตลาดที่เป็นเสถียรภาพยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้น สำหรับเรื่องนี้เป็นเรื่องที่จะไปแก้ปัญหาค้นเสถียรภาพของเงินตราทางอ้อมอีกทางหนึ่ง กล่าวคือจะทำให้เกิดเครื่องมือสำหรับรัฐบาลและธนาคารกลางที่จะควบคุมให้เสถียรภาพของเงินตราเป็นไปตามความเหมาะสม

5. เงินบาทในกรอบแห่งการเงินของโลก

หัวข้อสุดท้ายที่ผมจะพูดในที่นี้ คือ ระบบกองทุนการเงินระหว่างประเทศในปัจจุบัน ถ้าท่านทั้งหลายยังไม่ลืมเมื่อตอนที่ยังเรียนเศรษฐศาสตร์อยู่บ้างก็คงไม่จำเป็นที่จะต้องอธิบายมากนัก แต่กล่าวได้ง่าย ๆ ก็คือว่าทุกวันนี้กองทุนการเงินระหว่างประเทศเป็นผู้ที่จัดให้มีการร่วมมือกันในเรื่องการเงินระหว่างประเทศ โดยให้ทุกประเทศสมาชิกที่ต้องการเงินกู้ระยะเวลาดสั้น สำหรับที่จะแก้ไขเรื่องดุลย์การชำระเงินระหว่างประเทศ กองทุนการเงินระหว่างประเทศมีหน้าที่อยู่อย่างหนึ่ง คือพิจารณาให้มีการแลกเปลี่ยนเงินอย่างมีระเบียบ โดยให้ประเทศสมาชิกกำหนดค่าเสมอภาคของเงินตราของตน และให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวอยู่ในขอบเขตของค่าเสมอภาค เพื่อมิให้เกิดความระส่ำระสายในการแลกเปลี่ยนเงิน 2 ข้อนี้เป็นหน้าที่ใหญ่ ๆ ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ไทยเราก็คืออยู่ในระบบนี้ และเท่าที่เป็นมาอยู่ทุกวันนี้ เรื่องการเงินระหว่างประเทศนั้นเราไม่ได้ประสบความสำเร็จอย่างใด ๆ หมายความว่า ในสมัยใดมีปัญหาทางการเงินก็เป็นเรื่องภายในประเทศมากกว่าต่างประเทศ

แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ไทยเราก็คงจะติดตามศึกษาว่าโลกภายนอกเขากำลังมีปัญหาอยู่อย่างไร และพยายามขบคิดกันอย่างไรบ้างในระยะนี้ นักการเงินระหว่างประเทศกำลังเสนอแนะกันว่าควรมีการพิจารณาปรับปรุงระบบการเงินระหว่างประเทศใน

ปัจจุบันนี้ สาเหตุก็คือ เงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกาตกต่ำลงประการหนึ่ง โดยที่ก่อนหน้านี้ เงินสหรัฐอเมริกาเป็นเงินที่ใช้กันและเชื่อถือกันทั่วโลก แต่ดุลย์การชำระเงินระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกาใน 2-3 ปีที่แล้วมาต้องตกต่ำลง ต้องเสียทองคำออกไปต่างประเทศเป็นอันมาก นั้นประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งที่สำคัญมากคือ มีผู้บังคับกันเสมอว่าปริมาณการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นสูงกว่าปริมาณทองคำและเงินตราระหว่างประเทศที่ใช้กันสำหรับเป็นเครื่องหยอดน้ำมันให้แก่การค้า เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องทำอะไรบางอย่างเพื่อที่จะแก้สถานการณ์นี้ เพื่อที่จะไม่ให้เกิดการค้าต้องหยุดชะงักมีอุปสรรค

ในการอภิปรายเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวนี้ มีอาจารย์และนายธนาคารกลางหลายท่านแสดงความเห็นต่าง ๆ กัน บางคนก็ว่า ควรที่จะให้กองทุนการเงินระหว่างประเทศทำหน้าที่เป็นธนาคารกลางระหว่างประเทศ คือหมายความว่า เป็นผู้ออกเครดิต เป็นผู้ควบคุมเครดิตของประเทศต่าง ๆ บางอาจารย์ก็บอกว่า ควรเปลี่ยนราคาทองคำทางการเสียที เพราะเหตุว่าที่ตั้งไว้เอาวันละ 35 เกรียนอเมริกันนั้น กำหนดมา 20-30 ปีมาแล้ว ควรจะขึ้นราคาเสีย บางอาจารย์ก็บอกว่า ที่สหรัฐอเมริกาและอังกฤษใช้เงินดอลลาร์กับเงินปอนด์เป็นสื่อแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ พันสมัยไปเสียแล้ว คือหมายความว่า เงินปอนด์ก็เสื่อมลงแล้ว เงินดอลลาร์ก็กำลังระบาคอยู่ จำเป็นที่จะต้องให้มีหน่วยเงินตราระหว่างประเทศขึ้นมาใหม่ อะไรเหล่านี้เป็นเหตุให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในวงการต่าง ๆ ยิ่งขึ้น และในการประชุมประจำปีของธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ สองปีที่แล้วก็ได้มีการอภิปรายกันเป็นอันมาก จนกระทั่งในปีที่แล้วได้ตกลงกันว่าจะให้มีการศึกษาเป็นสองนัย นัยหนึ่งกองทุนการเงินระหว่างประเทศศึกษาเอง ดูว่าจะควรมีการแก้ไขสถานการณ์ปัจจุบันนี้ประการใด อีกด้านหนึ่งประเทศมหาอำนาจ หมายความว่ามหาอำนาจในทางการเงิน 10 ประเทศรวมกันพิจารณาดูว่าควรจะเป็นอย่างไร แล้วก็มาปรึกษากันที่หลัง 10 ประเทศมหาอำนาจได้แก่ อเมริกา อังกฤษ ประเทศในลาตินอเมริกา ยุโรป 6 ประเทศ คานาดา และญี่ปุ่น

ในการที่จะคุ้มครองประโยชน์ส่วนได้เสียของชาติเรา ในด้านนี้เราจำเป็นที่จะต้องคิดล่วงหน้าว่า ถ้าจะมีระบบการเงินระหว่างประเทศขึ้นมาใหม่จะกระทบกระเทือนทาง

เราเพียงใด ได้กล่าวมาแล้วว่า สำหรับมองจากแง่เงินบาทในกรอบการเงินของโลก ผมเองผมรู้สึกว่าจะไม่มีความวิตกในแง่ที่ว่าจะเป็นรูปใด เพราะเหตุว่าเท่าที่เป็นมาแล้ว ปัญหาอยู่ที่ภายในประเทศของเรามากกว่า สำหรับภายนอกประเทศเราพอไปได้ แต่มีหลักการบางประการซึ่งผมอยากจะเสนอไว้ย่อ ๆ ในขั้นนี้ว่า เท่าที่คิดดูแล้วหลักการที่เราไม่ควรจะยอมรับ เพราะเหตุว่าจะเป็นการผูกพันในทำนองที่จะเป็นประโยชน์แก่เราไม่ได้ คือหลักการที่จะให้ผูกเงินบาทไว้ให้แน่นอนกับอะไร จะเป็น Gold Standard หรือจะเป็นอะไรก็ตาม หลักการนั้นเราไม่ควรที่จะยอมรับ นั่นข้อหนึ่ง ข้อที่เราควร จะพยายามให้พิจารณาให้มากที่สุดก็คือว่า หลักการใดที่จะเป็นประโยชน์แก่การค้าของเรา ในการค้าสินค้าขาออกของเราส่วนมากก็เกี่ยวกับวัตถุดิบกับอาหาร ที่จะทำให้เกิด เสถียรภาพของค่าของเงินเราได้ หลักการนั้นควรจะรับรอง คือหมายความว่าถ้าหากว่าจะมีการที่จะให้เกิดมีเงิน ทองคำที่จะใช้ระหว่างประเทศมากขึ้น เพื่อเป็นการแก้ ปัญหาเรื่อง Trade Cycle Depression ในประเทศอุตสาหกรรมแล้วเราน่าจะสนับสนุน ในข้อนี้ นี่เป็นหลักการกว้าง ๆ อีกข้อหนึ่ง หลักการข้อที่ 3 ที่เป็นหลักการกว้าง ๆ ที่ผมคิดว่าเราควรคำนึงไว้ในขั้นนี้ เพื่อที่จะได้พิจารณาเวลาที่เขาเสนอโครงการ อะไรมา ก็คือหลักการในแง่ทำนองที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศมีอยู่ในปัจจุบันนี้ กล่าวคือ ประเทศของเราเป็นประเทศเกษตรกรรม ซึ่งการผลิตอาจจะผลิตไม่ได้ดีใน บางปี เกิดปัญหาในทางการค้าระหว่างประเทศขึ้น หมายความว่าไม่มีสินค้าออก ในกรณี เช่นนี้ เราควรจะสามาร้นำเอาเงินกองกลางมาใช้เป็นประโยชน์ได้ 2-3 ปีเป็นอย่าง น้อย เพื่อที่จะได้แก้ปัญหาของเราได้ และหลักการสุดท้ายอีกข้อหนึ่งก็คือว่า อะไร ที่จะเป็นการกีดขวางกับการพัฒนาเศรษฐกิจของเรา ระบบการเงินระหว่างประเทศนี้ เราจะต้องพยายามคัดค้านไม่ให้เกิดมีขึ้น เช่นจะมีการบังคับโดยวิธีใดที่จะทำให้เราขาด เสถียรภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ระบบเหล่านั้นเราจำเป็นที่จะต้องปฏิเสธ ings ก็เพราะเหตุว่าทุกวันนี้มหาประเทศ 10 ประเทศที่กำลังพิจารณากันอยู่ อาจมอง แต่ในด้านของประเทศมหาอำนาจแท้ ๆ เพราะฉะนั้นเราจำเป็นที่จะต้องเตรียมการ ล่วงหน้าและเตรียมศึกษาไว้.

สุนทรพจน์
ในงานเลี้ยงอาหารค่ำ ประจำปี ของสมาคมธนาคารไทย

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗

คุณของท่านประธานในงานนี้
ผมโน้มจิตคิดคำเป็นทำนอง

วาสนาได้ “ วาการ ” มานานซ้ำ
คะเนนับจับตากุมาพันธ์
ด้วยเมตตาสมาคมธนาคาร
พบสุขชนต้องใจมีไมตรี
ท่านเชิญมาว่าจะให้ปราศัยท่าน
ท่านงคเชิญเพราะเกินเบื้องลงเมื่อใด

คำวันนี้มีใจใคร่ประหวัด
ที่ประธานกรรมการท่านเป็นมา
ท่านมีคุณหนุนหนุนฐานนายก ฯ
ร่างกฎหมายธนาคารมานานปี
ขอตั้งจิตอธิษฐานให้ท่านสงบ
ขอพระคุณบุญนำล้ำพิมล

สิ้นสฤยต์สิทธิล้าผู้นำรัฐ
ฯ พณ ฯ ถนอมจอมพิชิตกิตติขจร
ท่านเลื่องชื่อลือเลิศเทอดศสุจริต
มอบแต่ไทยไพร่ฟ้าประชาชี
ผมคำนึงถึงพวกเราเหล่าแบ็งแก้ว
“ จะทำดี จะทำดี ” นี้เป็นธรรม

มवलสตรีศรีบุรุษเกียรติคุณผ่อง
ด้วยใจปองจรุงรสพจน์ประพันธ์

สี่ปีกว่าปริศน์เปรมเกษมสันต์
รับเชิญมาเอราวัดกันทุกปี
เลี้ยงอาหารหรรษาสง่าศรี
ฟังดนตรีเพลิดเพลินเจริญใจ
ก็เอางานตั้งจิตตามนิสสัย
อย่าเกรงใจกริ่งจิตระอิระระอา

ถึงจอมพลธนรัชต์นาถา
หลายธนาคารใหญ่มีไมตรี
ได้บ่องปกเสริมสร้างวางวิติ
กฎหมายดีก็เพราะท่านบันดาลดล
ในสัมปรายิกภพสพกุศล
สุขเกษมเปรมกมลนิรันดร

ผู้เจนจัดยอดทหารชาญสมร
เป็นบวรอัศวมหาเสนาบดี
ท่านประติษฐ์ด้อยค่านำศักดิ์ศรี
“ จงทำดี จงทำดี ดีจึงทำ ”
ควรเสนอสนองตอบให้ชอบฉ้า
ซึ่งจะนำพัฒนามาสู่ไทย

ทำอย่างไรจะให้ตีมีปัญหา

จะขอนำธรรมเนียมปฏิบัติเป็นบัจจย

“จงทำดี จงทำดี จงทำดี”

ลูกคำดีรับไว้ฉบับปล้น

เช็คของใครไม่มีเงินเกินกำหนด

เมื่อเดือนช้ายังทำอีกต้องหลีกไกล

ธนาคารงานจะตีที่ใครคิด

ชนชั้นชอบระบอบไทยใครใครชม

ผมยินดีจะแกลงแจ้งข้อไข

บางธนาคารท่านแก้ไขได้สำคัญ

มีเติมพินชั้นอาสาจะพาเลี้ยง

ปีนี้ใครจะให้เลี้ยงยังเสี่ยงหาย

“จงทำดี ทำจดี ดีจงทำ”

แบ็งก์อื่นชั่วชั่วไปมิโยตี

พระห้ามปดงตฆ่าเป็นอาบัติ

“คนอื่นปดเราปดได้ไม่เวรกรรม”

เช่นดอกเบียเสียแพงบางแบ็งก์โจษ

เกินกำหนดกฎเกณฑ์พิเรนทร์มนุษย์

แท้ที่จริงก็มีไม่กี่แบ็งก์

ธนาคารชาติเคยตรวจแล้วสวดเอา

ถึงเขาผิดจิตเราน่าจะกล้าแข็ง

ถึงเสียหายรายได้น้อยไปบ้าง

“จงทำดี ดีจงทำ ทำจดี”

คิดให้ลึกตรรกให้ชัดเป็นสัจจา

กับของผู้ถือหุ้นทุนสำรอง

ต้องปกปักรักษาอย่าพลิกแพลง

วิสัยหน้าเล่าแจ้งแกลงไข

อำนาจชัชชานาคารงานสำคัญ

เพื่อเป็นศรีแนวแน่ไม่แปรผัน

ลูกคำชั่วก็ตักกันออกไป

ต้องสอบถามตามกฎหมายสงสัย

ต้องแก้ไขปีคบญชมีแต่ลม

เช็คคักคัสตีร์เงินฝากก็มากถม

จะนิยมฝากเงินเจริญครัน

ว่าผมได้สังเกตเห็นเหตุผัน

สำเร็จปล้นเคลียร์ริงตักว่าปีกลาย

ไม่หลีกเลี้ยงโต๊ะเงินให้ด้วยใจหมาย

อย่าแหงนหน้าทวงเลี้ยงได้ใครทำดี

ให้เลิศล้ำศุภลักษณ์เป็นสักขี

เพราะไม่มีเงื่อนไขในศีลธรรม

มิได้ตรัสยกเว้นเป็นข้อข้า

ผมแนใจมิใช่คำของพระพุทธร

ด้วยเจาโรคแย่งเงินฝากอตุลตุล

ช่างแสนสุดโลภโหมหันเมา

ที่ให้แพงยอมเสียดอกเพื่อหลอกเขา

แต่เนี่งเล่าจะปรับโทษโปรดอย่าพราง

ไม่เกรงแรงวิถึผิดคิดเอาอย่าง

อย่าระคายธรรมแนแพ็ชรรมา

คิดถ้วนถึเงินทองของใครหนา

ของประชากรราษฎรมากผู้ฝากแบ็งก์

มิใช่ของผู้จัดการแม้งานแข็ง

ความแข็งแรงมั่นคงเป็นธงไชย

กู่มาสน้อยารันให้กู่ยาว
เงินของเขาเราดลึงดลึงเกลี้ยงไป
นายธนาคารมีภารกิจจับผิดชอบ
กับทั้งช่วยรัฐพัฒนาอย่าละเลย
ปฏิบัติครัดเคร่งเกรงกฎหมาย
ใครเพลงพลิกริกรเ็นไม่เป็นกร
“ จงทำดี ทำงดี ดีจึงทำ ”

นโยบายหมายแท้แน่จำนง
ชลประทานการเกษตรวิเศษสุด
งานถนนขนส่งทั้งพลังงาน
ประมงลึกศึกษาคมนาคม
ขอเบิกมาธนาคารชาติยามขาดแคลน
สามปีก่อนผ่อนได้ ไม่ช่วยรัฐ
ช่วยธนาคารพาณิชย์คิดระดม
ตั้งแต่หนี้มีปัญหามาห้าสอง
ไหนจะห่วงการค้ำมหาชน
ผมขอโซว์นโยบายที่หมายมุ่ง
คงชวนชววยชขายกิจพณิชย์มาคร

“ อย่าทำชั่ว ชั่วอย่าทำ ทำอย่าชั่ว ”

จะจำเริญเดินหน้าประชาไทย
มีปัญหาค้าขายอยู่หลายข้อ
อันมมนุษย์สุจริตคิดไว้ชื่อ
จะแก้ ไหนแก้ได้ไม่ข้องขัด
ก็ค่าตงลงกระเป่าอย่าเอาใคร
อันสินค้าขาออกควรบอกย้า
ราคาวกตกกลงคงคุกคาม

ต้องสืบสาวลูกค้าฐานะไหน
นั่นมิใช่แบ่งกึ่งแท้จริงเลย
ยังระบอบเงินเสถียรตั้งเพียรเฉลย
ทั้งช่วยเซยทำกำไรให้ธนาคาร
ไม่หนีหน้ายสำเร็จงามทั้งสามสถาน
ควรวางสารขอลาออกบอกตรงตรง
รัฐท่านนำพัฒนาการงานประสงค์
ท่านเจาะจงจ่ายเงิน หลากมากโครงการ
ทั้งงานอุตสาหกรรมล้ำไพศาล
กับสาธารณสุขทุกเขตแดน
ท่านปรารมภ์ใช้เงินเกินหมื่นแสน
ผมก็แปลนสนองตอบชอบนิยม
แบ่งกัชาติจตุเงินกู้ยให้สม
ช่วยสร้างสมบ้จเจกเอกชน
ไหนจะต้องช่วยรัฐพัฒนาผล
ทั้งกังวลรักษาค่าเงินบาท
จะบำรุงการค้าไทยมิให้ขาด
ทั้งงานราษฎรงานหลวงอย่าห่วงใย
ไทยรอดตัวพันทุกข์เป็นสุขใส
ต้องอาศัยนายธนาคารหาญร่วมมือ
อย่าย่อท้อแก่ไขมิได้หรือ
ใช้ความซื่อสัตธรรมประจำใจ
เช่นจะตัดคันทุนอุดหนุนใหญ่
ทุนจะได้ต่ำลคิหิงดงาม
เป็นเงื่อนงำปัญหาใหญ่ของไทยสยาม
ต้องพยายามผลิตได้มิให้แพง

วิสัยหนาวจากขวัญท่านนายก ฯ

ขยายความตามขอบระบอบเบ็งก์
ยังจนใจไม่รู้ยู่หนึ่งข้อ
ท่านปรารมภ์ผมก็เห็นเด่นประเทือง
ตัวอย่างเช่นเป็นรัฐมนตรี
อย่าข้องเกี่ยวเกี่ยวรับทำเป็นกรรมการ
ผมสงสัยไม่แจ้งจิตกิจการค้า
ภิกษณาการท่านผู้ใหญ่จะไม่เกี่ยว

จับสุนทรกลอนสุภาพเพียงคาบนี้
มันเป็นเรื่องเคืองขัดอธยา

ในนามของท่านผู้

ได้เสฟได้ตี้มเพลิน
ผมขอกล่าวคำสรรเสริญ
ขอขอบคุณนี้กันอ้อม

ขอศรีไตรรัตน์เจ้า

เหล่าสมาชิกธนาการ
จงประสพสุขสานต์
บุญยิ่งบุญนำอ้า

เชิญสตรีบุรุษผู้

เชิญท่านร่วมปณิธาน
เชิญตี้มเพื่อเหล่าธนาการ
เชิญตี้มอวยพรแล้ว

หวังไม่ตกบกพร่องต้องแสง

แม้้นคำแรงคงไม่ร้ายระคายเคือง
จอมพล ถ. ท่านแถลงแจ้งเป็นเรื่อง
ว่าใครเฟื่องเป็นผู้ใหญ่ในราชการ
ไม่ควรมีการค้ำมาสมาน
สมาจารข้อนี้ดีจริงเจียว
หมายความว่ากิจใดบ้างยังเฉลียว
หรือจะเห็นยวรั้งไว้ไม่นับค้ำ

เหลือแต่โคลงแทนศัพท์และยะธา
โปรดเมตตาด้วยประสงค์ “จงทำดี”

รับเชิญ

เพลิตพร้อม
คุณบรรเจิด คณะนา
จิตด้วยไมตรี

บันดาล

ท้าวหน้า
อิสระ ภาพเฮย
จุงได้ทำดี

มาฐาน แขนกนอ

จิตแผ้ว
เจริญยิ่ง ยิ่งเฮ
จุงได้ทำดี

ADDRESS

AT THE ANNUAL DINNER OF THE THAI BANKERS ASSOCIATION

20th February 1964

Mr. Chairman, Ladies and Gentlemen.

My talk tonight will be in verse in the hope that it may contribute somewhat to the general enjoyment of the occasion, (and soften the self-righteous tone of the substance).

For the past four or five years, every February has been an important month, because we are invited to the Erawan to enjoy the hospitality of the Thai Bankers Association, to taste good food, and to enjoy music in good company. For my part, having been invited to address the meeting, I always endeavour to discharge this duty with pleasure. The association, of course, will feel free to break this monopoly and monotony any time it pleases.

Tonight I would like to spend a few minutes remembering Field Marshal Sarit Thanarat. First, in his capacity of Chairman of several important banks, and secondly, in his capacity of Prime Minister. As head of the Government, His Excellency had nursed and led our present Commercial Banking Law successfully through its various stages. The merits of the present law are due in no small measure to his sympathy and efforts. R.I.P.

Field Marshal Thanom Kitikachorn our present Prime Minister, as you all know, is famous for his honesty and integrity. His slogan, as presented to the people of Thailand at the very beginning of his premiership, need it be recalled, is “**Do good, Do good, Do good.**”

I believe we bankers should do no less than respond to the urging of the Prime Minister. **Good will only come out of good.** The question is how to apply the precept of goodness to bankers. This needs a little more elaboration which I hope to be able to do in the course of this evening.

A good banker, for his own protection and for the protection of the banking system, should distinguish between good and bad customers. He should welcome the former and shun the latter. A customer with frequent bouncing cheques should be seen by his banker, and if he persists in his misbehaviour, his account should be closed. A good cheque system will bring a better reputation to our banking circle, and eventually will lead to more deposits for all concerned. In this connection I have noticed much progress in the clearing of cheques this past year. I must confess that I recently lost a bet to a bank, because this bank had succeeded in solving this problem of bounced cheques. The result is that the Bank of Thailand has the pleasure of welcoming the officials of this bank to a Chinese dinner. The offer still stands this year. Who will claim the next prize of a Chinese dinner?

To do good should not depend on other people doing good. Morality has no conditions. For instance, in the Ten Commandments there is no escape clause. "Thou shalt not kill" is not qualified by, "if other people do not." When Field Marshal Thanom said he was against corruption, he did not mean that you can be corrupt, if others are. Certain banks, I hear, use the pretext of rumours about other banks paying interest higher than the legal limits to indulge in a dog fight for deposits. This excuse is invalid in law or morality. So far, the Bank of Thailand has confined itself to mere warning. From now on we intend strictly to enforce the Law and invoke statutory punishment.

To do good, one must ask the question to whom does the money in the bank properly belong. The correct answer, you will agree with me, is that *it does not belong to the manager, however efficient he may be: it belongs to the depositors in general and to the shareholders.* It is the duty of bankers to protect public interest and therefore soundness and stability ought to be the over-riding principle of banking. Lending long while borrowing short is dangerous. The credit-worthiness of customers should be ascertained. In short, squandering other people's money is contrary to true banking.

A good banker has three main responsibilities, namely, to contribute to the stability of the banking system, to help national development, and lastly to make profit for his own bank. *These three goals can be achieved through strict conformity to law and regulations.* Those who are incapable of following the straight road should be urged to bow out.

To do good means also to facilitate the Government's development works which are in the public interest. The present Government is determined to spend considerable sums of money to finance various investment projects such as irrigation, agriculture, industry, highways, transportation, telecommunication, electricity, public health, education, etc. The Bank of Thailand plans to give the Government every possible assistance compatible with the principle of monetary stability. During the last three or four years the Ministry of Finance has been successful in avoiding using the facilities of the Central Bank, and thus we have been able to divert our resources to promote development in the private sector, with the help of, and through, commercial banks. From now on the problem will be more complicated. Resources will have to be mobilized to serve both the public and private sectors, while always maintaining the stability of our monetary system. I can assure this gathering that the Bank of Thailand will endeavour to shoulder its responsibility with equanimity. We shall assist the Government and at the same time we shall continue to provide for the private sector through commercial banks. There are ways and means, *provided everybody will do good.*

There are several problems which we can anticipate during the course of the next few years, but we must all take heart. Goodness will always help solve problems. As an example, at the moment the cost of our export goods should be reduced as much as possible in order to develop our markets overseas; *no money should find its way into the wrong pocket.* This will be in accordance with the Prime Minister's slogan "**Do good.**"

There is, however, another question that I have not been able to answer. According to the Field Marshal's expressed wish, no minister or high official should get involved in trading activities. This is indeed a most praiseworthy principle. The question is, "*Is banking a trading activity?*"

In conclusion, on behalf of all the guests present, I wish to congratulate the Chairman and members of the Thai Bankers Association for having given us a very pleasant evening.

Ladies and gentlemen, please join me in raising your glass and drinking to the prosperity of the Thai Bankers Association and its members.

THE ROLE OF CENTRAL BANKING IN A WORLD OF TENSIONS*

My subject this evening is "The Role of Central Banking in a World of Tensions." The first question which has to be answered is: what has central banking to do with world tensions? Central bankers are creatures that other people usually regard with a feeling of awe mixed with contempt. They appear to be projected in people's mind and imagination as those who live in ivory towers, with plenty of money which they could create ad libitum, but with which they prefer not to part easily. According to another popular vision, the central banker is compared with a rich spinster aunt, rich but utterly mean, from whom you could expect to extract great wealth only through deception or plunder or murder. It is not without reason, but I think without entire justification, that we hear of the "Old Lady of Threadneedle Street", or in Bangkok the "Old Treasure-Guardian of Bang Khun Prom." There is no doubt in Kuala Lumpur another "Old Lady" in Jalan Raja, although she is only five years old.

I hope this evening to present to this Conference a more up-to-date picture of the central bank, particularly of the central bank in developing countries. I hope to suggest, that the central bank, in its new role, can make effective contributions towards economic and social development, and thus contribute to the reduction of tensions in the world.

Let me at this stage explain in a few words what a central bank is. A central bank, in the modern world, is an institution normally owned by the Government; it is entrusted with the power and responsibility of currency issue; it acts as the Government's banker, and also serves as banker to commercial banks. Through the commercial banks, it can also generate and regulate another form of money, which consists of bank deposits. The first central bank, the Bank of England, came into existence as a private corporation, whose main purpose was to help finance a long and expensive war against France. Subsequently, the Bank of England and other central banks have assumed such a respectability that they consider themselves splendidly isolated

* Address delivered on 25th February, 1964, at the Kuala Lumpur Conference on Development and Co-operation in the South Asia Pacific Region organized by the Council on World Tensions and the University of Malaya.

from politics. The Governor of the central bank rightly must be independent, and must behave in such a manner as to show his independence from the Government. He looks after monetary policy, he advises, coaxes, sometimes he even goes as far as blackmailing (of course in a tactful way) the Government in order to guide the financial and fiscal policies along the path he thinks right. Of course, should there be a final showdown on any serious conflict of principles of policy with the Government, he must be prepared to tender his resignation—which will also serve as a strong protest against Government policy. I hope you will agree with me that, having been born in history out of the necessity of financing war, having been given such responsibilities with powerful weapons in its armoury, the central bank should, and can play important roles in the cause of peace and prosperity. To perform this modern duty, a central banker will have to combine orthodoxy with boldness and imagination.

To start with orthodoxy: the first duty of the central banker is to preserve the stability of money. The unit of national account must have a stable value, the currency must enjoy the confidence of the nation and of the other nations. This is necessary for the conduct of day-to-day business, both in the public sector and the private sector. It is also an essential condition of development. In one of the background papers, it has been well said that when a paper inflation sets in, it can—although it does not invariably do so—act as a brake on expansion. People move their capital into land and houses, or smuggle it abroad, or hoard gold. Productive investment falls away and the budgetary strains increase still further!!*

If I may cite the example of my own country, Thailand at the end of the Second World War suffered from the worldwide disease of monetary instability. A system of multiple exchange rate was adopted and in time it became so complicated that exporters and importers found it difficult to make accurate calculations of their costs and proceeds. Violent fluctuations in the free exchange rate, coupled with big budget deficits, added to the uncertainties and risks of traders and investors. In 1955, the authorities took courage and a drastic reform in financial management took place. Exchange rates were unified, an Exchange Equalization Fund was established and operated in a manner to inspire confidence. Tax and budgetary systems were reorganized,

* Barbara Ward—Prospects for Stability in South East Asia.

trading policy liberalized. All this reform is generally considered to be the basis of the progress from 1959 to date. The Government has been able to increase its spending both on current and investment accounts. Foreign lenders and investors have been forthcoming. It was not due to chance that after this reform, new products have begun to appear; maize, kenaf, tapioca have been added to the list of principal export commodities, which increased from 4 to 10. More eggs have been obtained, and they have been put into more baskets. The Gross National Product has increased at an average annual rate of 7%, double that of the previous period. In short, as long as human actions are motivated, to a large extent at least, by monetary incentives, stable currency is essential for development. A central banker neglects this principle at his country's peril.

However, orthodoxy, like nationalism or patriotism, is not enough. I suggest that a good central banker in a developing country needs more imagination and boldness than hitherto is credited to him traditionally. Let me say from the outset that this is no easy task, and it demands watchfulness, alertness and even opportunism. Dr. Francois Cloutier, in his background paper entitled "Psychological Implications of Accelerated Development" has warned us that in any society, the impact of rapid modernization may constitute a threat to mental health. In the case of a reforming central banker, if I understand Mr. Cloutier rightly, once he relinquishes orthodoxy and starts thinking and acting in a new way, not only the City of London or Wall Street will raise eyebrows, but tensions will be created within him and his institution "There is a threshold of tolerance. If this threshold is exceeded, tensions might give way to abnormal reactions at the individual or at the social level." (Cloutier).

Respectfully accepting the eminent psychiatrist's warning, let me proceed to show how a modern central banker can depart from orthodoxy and convention, in order to help reduce world tensions, at the risk of his own personal tensions. Perhaps, setting it out in speech or writing, might help to sublimate any tensions that are indeed threatening.

There is, in almost every developing country, a new institution charged with the duty and responsibility of planning for development. Emphasis is on increased expenditure for development. Unfortunately, Government arithmetic often is confined to addition. New expenditure on investment are added to old and new expenditure on administration. The result is usually an enormous increase in budgetary expenditure. Inability to subtract (i.e. reduction in the percentage of expenditure on administration), and blindness to substitution (i.e. filling the deficit gap with extra tax measures) have led the Government to the

cul-de-sac of making more and more demand on the Central Bank to finance it more and more. And this, as has been shown previously, constitutes a threat to the rampart of monetary stability. It is not helpful of the central banker at this stage, to throw his hand, and cry out that sanctity of the stability principle is being violated. The "Old Lady" of yesteryear must be rejuvenated. She must climb out of her ivory tower, and, if I may use a more martial expression, she must carry the battle into the enemy's territory, instead of waiting to be the target of assault.

The central banker must, at an early stage, join in the discussion and deliberation of development plans. He must take a positive attitude towards Governments' aspirations and legitimate ambition for development. He must endeavour to join the National Economic Development Council, where he can help convince and be convinced, about the cost/benefit relationship of the development projects, about their priority, about the timing and opportunity of their execution. He must take part in the annual budgetary formulation, suggest economy where possible and profitable, urge tax measures and loan measures. In this way, he will be able to prevent instability threats, and by his positive and co-operative attitude, by dangling the carrot of money available for worthwhile donkeys, he will be able also to earn gratitude and prestige in the eyes of his colleagues.

[Have you ever seen a man who attempts to climb up a steep hill? He may have to puff and huff and slip down and get up again and finally gets to within a foot or so of the top. A friend of his comes from above and comfortably sits at the ledge above, encouraging him with mere words, and guiding him somewhat, and finally stretching a helping hand. The climber does all the work himself: his friend just sits and pulls him up for the final foot. The Minister of Finance is the climber, he may have been obliged to impose an unpopular tax in order to finance development, and consequently he slips considerably in the public popularity. The central banker just helped him with a little loan and got a "thank you" from the poor Minister.]

Some of my colleagues will rightly accuse me of advocating that a central banker should concern himself with so many things outside the strict boundary of banking. My plea is that central banking nowadays has perforce become invariably central banking for development, not "central banking" and then full stop. Therefore, a central banker has to be better equipped and more

versatile than of old. He must be able to examine and judge on the planning and programming of infra-structure, structure and supra-structure of economic and social development. This, if correct, will inevitably lead him into alien lands, like education, health, city planning, sewerage etc. Of course the Governor of a central bank cannot do this alone, but he must be interested enough to recruit appropriate staff for appropriate tasks in hand.

The task of any Government in trying to break through in development is not an easy one. In the experience of many countries, the development projects are frequently delayed, not only because of lack of finance, but mostly through lack of skilled and well trained manpower. Government salaries are usually too low to attract good and qualified people in sufficient quantities. In this, from my experience, the Central Bank can lend a hand, also with much profit. Central banks usually have more qualified staff and they can afford to recruit and pay better administrators. A programme of technical assistance should be devised and operated between the Central Bank and the Government. After all, lending members of your staff to the Government is a much better alternative to lending money to it. Much money may be saved, inflation avoided and financial stability upheld.

I have so far discussed only the role of the modern central banker in the national development and national co-operation. Time does not allow me to enlarge upon the regional and international aspects of the usefulness of central banking. Let me just mention briefly that central bankers have now become members of international clubs. They know each other much more intimately and see each other more frequently than before. Any regional or international development and co-operation must have its monetary and financial aspects and central bankers are in a good position to deal with these aspects, in order to influence the courses of actions and events to the benefit of the developing section of the world.

Mr. Chairman, I must conclude now by expressing my gratitude to my audience for having patiently listened to me blowing my own trumpet. I hope I have not given the impression that the participation of central bankers in any development co-operation will have always the desired result. All I can claim is that we, central bankers, might be able to help and must be ready to help. Another warning is that the co-operation of a central banker in helping reduce tensions, can bring result only if time is on his side. In a situation of political or military crisis, a central banker, like myself at any rate, feels very frustrated, because he feels he is useless.

Thank you.

